

Pla estratègic
metropolità
de Barcelona

Ausiàs March, 7,1r
08010 Barcelona
T. 93 318 70 51
F. 93 317 48 35
www.bcn2000.es

1r Pla estratègic metropolità de Barcelona

1r Pla estratègic metropolità de Barcelona

Institució promotora:

Versión castellana | English Version

1r Pla estratègic metropolità de Barcelona

I presentacions

Joan Clos

3

Un dels principals reptes dels municipis de l'entorn metropolità de Barcelona és construir un futur d'equilibri i equitat. Per això cal més i millors infraestructures que garanteixin el nostre desenvolupament, i una aposta per un desenvolupament sostenible que permeti assegurar la nostra qualitat de vida.

Aquests objectius precisen de polítiques múltiples de planificació i programació que hem de repensar des d'una perspectiva comuna, capaç de recollir les diverses sensibilitats de tots i cadascun dels municipis que comparteixen l'àmbit metropolità.

Som trenta-sis municipis que compartim un present i un futur comuns, que ens hem de conèixer i coordinar cada vegada més i millor per tal d'impulsar iniciatives i projectes que ens permetin arribar a desenvolupar les nostres màximes potencialitats econòmiques i socials.

El Pla estratègic metropolità és l'instrument que ens permet treballar en xarxa per recollir aquestes òptiques diverses. El Pla s'ha construït des del consens i el diàleg entre les administracions locals i els agents socials i econòmics de tots els municipis que conformen l'àmbit metropolità. Aquest treball conjunt ens ha permès constatar un seguit de tendències que conformen un realitat supramunicipal comuna, i a les quals hem de donar resposta. Són qüestions àmplies i importants, que abasten des de les polítiques de transport i habitatge fins al model de convivència.

Per poder donar una resposta adient a aquest aspectes hem de dotar-nos d'instruments que ens permetin competir amb igualtat de condicions amb les altres metròpolis del nostre entorn.

Volem instruments metropolitans de gestió i de decisió per aconseguir una major cohesió social, cultural, econòmica i territorial. I aquí hem de prestar una atenció especial a l'economia, que si bé no ho és tot, sí que és una de les claus que facilita la resta.

Avui el món global avança cap a les activitats relacionades amb l'ús, la gestió i la producció del coneixement. L'Àrea Metropolitana de Barcelona, una de les cinc majors àrees metropolitanes d'Europa, no pot quedar al marge d'aquest procés. Hem de ser capdavaners i pioners d'aquesta transformació econòmica i social, perquè és així com podrem garantir la nostra qualitat de vida, escampar-la per tots els racons de la metròpoli i dotar-nos d'una societat més integrada, més rica, més interessant i més feliç.

JOAN CLOS
President del Consell general
del Pla estratègic metropolità de Barcelona
i Alcalde de Barcelona

Una gestió estratègica metropolitana

És ben sabut per tots que l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) és una ciutat de ciutats, una xarxa de poblacions interrelacionades formada per 36 municipis per on es desplacen i on treballen i hi viuen prop de 3 milions d'habitants. El dia a dia ens demostra que els ciutadans d'aquest continu urbà no entenen de límits administratius i que es mouen i es relacionen dins els seus més de 600 quilòmetres quadrats com si es tractés d'una única unitat territorial.

Els models de desenvolupament econòmic i social que han estat aplicats d'una manera homogènia a tot l'àrea, salvant les singularitats de cada municipi, han aconseguit situar l'AMB en el 6è lloc en el rànquing de les 45 àrees metropolitanes europees amb més potencial de creixement fins al 2005, i en el 1r entre les que no són capital d'Estat. Una potencialitat assolida amb l'esforç i la col·laboració dels agents econòmics, sindicals i socials, de les institucions i dels ciutadans de l'AMB.

Moltes de les qüestions que es tracten des de les administracions locals sobrepassen els límits administratius dels ajuntaments, i necessiten ser abordades des d'una perspectiva intermunicipal. És el cas de les polítiques d'habitatge, de medi ambient i sostenibilitat; de la gestió de les infraestructures, els transports i el capital humà; de l'anàlisi i l'adaptació a les noves realitats condicionades pels canvis demogràfics, els canvis en les estructures familiars i l'augment en els fluxos migratoris, entre moltes altres.

La realitat metropolitana de Barcelona és complexa i de geometria variable. És, a hores d'ara, un àmbit fragmentat des del punt de vista institucional i territorial, on es produeixen certs desequilibris. La Barcelona metropolitana requereix planificació i gestió pròpies.

L'organització del Pla estratègic metropolità estableix una xarxa de relacions on les idees de tots els elements definitoris del Pla es trobin interconnectats, de manera que es puguin crear els fluxos de coneixements necessaris per a la correcta configuració d'uns esquemes de plantejament.

L'acord ha estat possible gràcies a un extraordinari consens assolit entre totes les administracions i institucions (governos locals, consells comarcals, Diputació, sindicats, organitzacions econòmiques, culturals i socials). També hem arribat a una relació sòlida amb les ciutats de la segona corona metropolitana per tal que el resultat reporti beneficis i resolgui problemes comuns.

El Pla s'estructura en tres grans àmbits: el representatiu-decisori, format pel Consell General i la Comissió Delegada; l'operatiu, centrat en el Consell de Desenvolupament Estratègic i les dues grans Comissions de Prospectiva i d'Estratègia; i el d'enllaç, que serveix de pont per relacionar-se amb d'altres sectors econòmics i estratègics, amb les ciutats de la segona corona i amb les institucions supramunicipals.

La Comissió de Prospectiva ha estat l'encarregada de definir les tendències sobre l'entorn amb més impacte en l'àmbit de l'àrea metropolitana, mentre que el Consell de Desenvolupament Estratègic té com a objec-

tiu principal definir i proposar els objectius del Pla, així com fer el seguiment de les accions empreses per a la seva implantació.

La Comissió de Prospectiva va generar cinc subcomissions de treball: capital humà; convivència ciutadana; transports, habitatge i model metropolità; lideratge i globalització; i dinamització econòmica, que han aplegat una gran quantitat de representants de les institucions i prop de 600 experts, una bona mostra de l'interès despertat i una garantia per a la solvència i el consens assolit.

D'altra banda, la Comissió d'Estratègia ha estudiat els aspectes crítics identificats per la Comissió de Prospectiva, i ara centra la seva tasca en proposar les mesures adequades per al seu tractament i vetllar per la seva correcta implantació.

Ara com ara ens trobem en un moment en el qual el nostre futur col·lectiu es troba en una situació òptima i crítica a la vegada: un potencial de projectes i de realitats envejables però als quals els acompanya l'obligació de consolidar aquest procés de transformació. I la manera de dur-lo a terme és a través de l'acord, una particularitat que ens ha de portar a promoure la cultura metropolitana posant en comú les seves mancances i els seus encerts.

L'AMB reuneix totes les condicions per poder establir-se com un referent dins d'aquesta Europa de futur que es perfila, però per aconseguir-ho està obligada a abandonar els complexos models organitzatius que constrenyen i divideixen alhora el territori metropolità i organit-

zar-se per mitjà d'un instrument cohesionador i de consens com és el Pla estratègic metropolità.

El procés de planejament estratègic ha culminat en el conjunt d'estratègies, mesures i objectius que configuren la visió de futur que volem per a aquesta àrea.

A tots els que hi han treballat, el nostre agraïment.

JOSÉ IGNACIO CUERVO

President de la Comissió Delegada
i 4t Tinent d'Alcalde de Barcelona

11 membres del Pla

El Consell General és l'òrgan de màxima representació del Pla. La seva funció fonamental és l'aprovació del Pla i la participació en els debats i en altres grups de treball que es constitueixin. Està integrat per unes 300 persones representants de les institucions més representatives de tot l'àmbit territorial.

7

Membres del Consell General

President:

Joan Clos

ALCALDE DE BARCELONA

Vicepresidents:

José Ignacio Cuervo

QUART TINENT D'ALCALDE DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA I PRESIDENT DE L'ENTITAT METROPOLITANA DEL MEDI AMBIENT

Maite Arqué

ALCALDESSA DE BADALONA I PRESIDENTA DE L'ENTITAT METROPOLITANA DEL TRANSPORT

José Montilla

ALCALDE DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT

Celestino Corbacho

ALCALDE DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Albert Vilà

ALCALDE DEL PAPIOL

Lluís Tejedor

ALCALDE DEL PRAT DE LLOBREGAT

César Arrizabalaga

ALCALDE DE MONTCADA I REIXAC

Josep Jordana

ALCALDE DE PALLEJÀ

Bartomeu Muñoz

ALCALDE DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

Rosa Boladeras

PRESIDENT DEL CONSELL COMARCAL DEL BAIX LLOBREGAT

Francesc Castellana

DIPUTAT-PRESIDENT DE L'ÀREA DE PROMOCIÓ ECONÒMICA I OCUPACIÓ DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Miquel Valls

PRESIDENT DE LA CAMBRA OFICIAL DE COMERÇ, INDÚSTRIA I NAVEGACIÓ DE BARCELONA

Antoni Brufau

PRESIDENT DEL CERCLE D'ECONOMIA

Joan Coscubiela

SECRETARI GENERAL DE LA COMISSIÓ OBRERA NACIONAL DE CATALUNYA

Membres de la Comissió Delegada

President

José Ignacio Cuervo

QUART TINENT D'ALCALDE DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA I PRESIDENT DE L'ENTITAT METROPOLITANA DEL MEDI AMBIENT

Membres

Josep Miquel Abad

PRESIDENT DE LA COMISSIÓ D'ESTRATÈGIA DEL PLA ESTRATÈGIC METROPOLITÀ DE BARCELONA

Ramon Alemany

VICE-RECTOR ADJUNT AL RECTORAT DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Emili Arbós

CAP DEL GABINET DE PRESIDÈNCIA DE L'AUTORITAT PORTUÀRIA DE BARCELONA

Maite Arqué

ALCALDESSA DE BADALONA

César Arrizabalaga

ALCALDE DE MONTCADA I REIXAC

Antonio Balmón

REGIDOR DE L'AJUNTAMENT DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT

Xavier Carbonell

DIRECTOR GERENT DE LA CAMBRA OFICIAL DE COMERÇ, INDÚSTRIA I NAVEGACIÓ DE BARCELONA

Josep Jordana

ALCALDE DE PALLEJÀ

Francesc Castellana

DIPUTAT-PRESIDENT DE L'ÀREA DE PROMOCIÓ ECONÒMICA I OCUPACIÓ DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Joan Carles Gallego

RESPONSABLE DE L'ÀREA D'ACCIÓ SOCIOECONÒMICA DE LA COMISSIÓ OBRERA NACIONAL DE CATALUNYA

Rosa M. Cullell

PRESIDENTA DE LA COMISSIÓ DE PROSPECTIVA DEL PLA ESTRATÈGIC METROPOLITÀ DE BARCELONA

Josep Gual

DIRECTOR GENERAL DE FIRA DE BARCELONA

Membres del consell de desenvolupament estratègic

José Cuervo

PRESIDENT DE LA COMISSIÓ DELEGADA

Rosa Cullell

PRESIDENTA DE LA COMISSIÓ DE PROSPECTIVA

Josep Miquel Abad

PRESIDENT DE LA COMISSIÓ D'ESTRATÈGIA

Francesc Santacana

COORDINADOR GENERAL

Jaume Ciurana

PORTAVEU DE CIU A L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

Josep Roig

SECRETARI GENERAL DE METRÒPOLIS

Josep M. Vegara

DIRECTOR DE L'INSTITUT D'ESTUDIS REGIONALS METROPOLITANS DE BARCELONA

Joan Campreciós

COORDINADOR ADJUNT

Montse Rubí

SECRETÀRIA TÈCNICA

Presidents de les comissions de prospectiva, d'estratègia i d'enllaç

Rosa M. Cullell

PRESIDENTA DE LA COMISSIÓ DE PROSPECTIVA

Josep Miquel Abad

PRESIDENT DE LA COMISSIÓ D'ESTRATÈGIA

Comissions d'Enllaç

SECTORS ECONÒMICS I ESTRATÈGICS:

Jordi Portabella

ANÀLISI ECONÒMICA:

Joan Trullén

XARXES TERRITORIALS:

Francesc Castellana

MEDI AMBIENT, ESTRATÈGIA I URBANISME:

Ramon Folch

ALTRES PLANS ESTRATÈGICS SECTORIALS:

Joan Campreciós

I Membres del Consell General

Ajuntament de Barcelona
Ajuntament de Badalona
Ajuntament de Badia del Vallès
Ajuntament de Barberà del Vallès
Ajuntament de Begues
Ajuntament de Castellbisbal
Ajuntament de Castelldefels
Ajuntament de Cerdanyola del Vallès
Ajuntament de Cervelló
Ajuntament de Corbera de Llobregat
Ajuntament de Cornellà de Llobregat
Ajuntament del Papiol
Ajuntament del Prat de Llobregat
Ajuntament d'Esplugues de Llobregat
Ajuntament de Gavà
Ajuntament de La Palma de Cervelló
Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat
Ajuntament de Molins de Rei
Ajuntament de Montcada i Reixac
Ajuntament de Montgat
Ajuntament de Pallejà
Ajuntament de Ripollet
Ajuntament de Sant Adrià del Besòs
Ajuntament de Sant Andreu de la Barca
Ajuntament de Sant Boi del Llobregat
Ajuntament de Sant Climent del Llobregat
Ajuntament de Sant Cugat del Vallès
Ajuntament de Sant Feliu del Llobregat
Ajuntament de Sant Joan Despi
Ajuntament de Sant Just Desvern
Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts
Ajuntament de Santa Coloma de Cervelló
Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet
Ajuntament de Tiana
Ajuntament de Torrelles de Llobregat
Ajuntament de Viladecans
Aeroport de Barcelona
Agència EFE, S.A.
Agència de Desenvolupament Urbà de l'Hospitalet
Agrupació de Fabricants de Ciment de Catalunya
Agrupació de Constructors d'Obres de la Província de Barcelona
Agrupament de Botiguers i Comerciants de Catalunya
Arquebisbat de Barcelona
Associació Barcelona Aeronàutica i de l'Espai (BAiE)
Associació Catalana de Recursos Assistencials
Associació de Càmpings i Ciutats de Vacances de la Província de Barcelona
Associació Empresarial de l'Hospitalet i Baix Llobregat

Associació d'Industrials de Plàstics de Catalunya
Associació de Línies Aèries
Associació Industrial Tèxtil del Procés Cotoner
Associació Nacional d'Indústries Electròniques (ANIEL)
Associació Catalana d'Agències de Viatges
Associació Catalana de Comerç Electrònic. CommerceNet Catalunya
Associació Catalana d'Empreses de Jardineria
Associació Catalana d'Empreses de Transport de Mercaderies
Associació Catalana de Mútues d'Accidents de Treball
Associació Catalana pel Desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge
Associació de Promotors-Constructors d'Edificis de Barcelona
Associació Empresarial Catalana de Publicitat
Associació Espanyola de Robòtica (AER)
Associació Independent de Joves Empresaris de Catalunya (AIJEC)
Associació Multisectorial d'Empreses (AMEC)
Associació per a les Nacions Unides a Espanya
Associació Taller de Músics
Ateneu Barcelonès
Aula Barcelona
Autoritat Portuària de Barcelona
Autoritat del Transport Metropolità
Avui
Banc d'Europa
Banc de la Petita i Mitjana Empresa
Banc Sabadell
Banca Nazionale del Lavoro
Banco Atlántico
Banco Bilbao Vizcaya-BBV, S.A.
Santander Central Hispano
Banesto-Banco Español de Crédito, S.A.
Barcelona Activa, S.A.
Barcelona Centro Médico
Caixa de Catalunya
Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona
"La Caixa"
Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona
Cambra Oficial de Contractistes d'Obres Públiques de Catalunya
Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Sabadell
Càrites Diocesana de Barcelona
Catalana d'Iniciatives, S.A.
Catalunya Ràdio
Centre Català de Prospectiva
Centre de Càlcul de Sabadell, S.A.
Centre d'Estudis de Planificació
Centre d'Estudis, Debats i Tertúlies

Centre d'Estudis de l'Hospitalet
Centre d'Ensenyament Superior de Nutrició i Dietètica
Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona
Centre Excursionista de Catalunya
Centro de Estudios y Asesoramiento Metalúrgico
Centro Español de Plásticos
Centro Iberoamericano de Desarrollo Estratégico Urbano (CIDEU)
Cercle d'Economia
Club d'Amics de la Unesco de Barcelona
Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Col·legi d'Economistes de Catalunya
Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports de Catalunya
Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya
Col·legi de Farmacèutics de la Província de Barcelona
Col·legi Oficial d'Agents Comercials
Col·legi Oficial d'Agents i Comissionistes de Duanes de Barcelona
Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Immobiliària de Barcelona i Província
Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i Ciències de Catalunya
Col·legi Oficial de Metges de Barcelona i Província
Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya
Col·legi Oficial de Químics de Catalunya
Col·legi de Periodistes de Catalunya
Comissió Obrera Nacional de Catalunya
Confederació Espanyola de Cooperatives de Consumidor i Usuaris
Consell Comarcal del Baix Llobregat
Consell Comarcal del Barcelonès
Consell d'Empreses Distribuïdores d'Alimentació de Catalunya
Consell de Gremis de Comerç, serveis i Turisme de Barcelona
Consell de la Joventut de Barcelona
Consell Social de la Universitat de Barcelona
Consell Superior d'Investigacions Científiques-CSIC
Consorti del Gran Teatre del Liceu
Consorti EL FAR, Centre dels Treballs del Mar
Diputació de Barcelona
El Periódico
Fecsa-Endesa
Entitat Metropolitana del Medi Ambient
Entitat Metropolitana del Transport
Escola d'Alta Direcció i Administració, S.A. (EADA)

Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses (ESADE)
Escola d'Administració d'Empreses de Barcelona
Europa Press de Catalunya, S.A.
Federació Artistes Acea
Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona
Federació de Cooperatives de Treball Associat de Catalunya
Federació de Gremis de Detallistes de Productes Alimenticis (FEGRAM)
Federació de Societats Anònimes Laborals de Catalunya (FESALC)
Federació Empresarial Catalana d'Autotransport de Viatgers
Federació Empresarial Catalana del Sector Químic
Federació Espanyola de Transitaris Expedidors Internacionals i Assimilats
Federació Provincial i Regional de Transports de Barcelona (Transcalit)
Federació d'Entitats Empresariales de la Construcció
Federació Ecom
Federació Nacional d'Empresaris Tèxtils Seders
Ferrocarriis de la Generalitat de Catalunya
Fira 2000
Fira de Barcelona
Foment del Treball Nacional
Fundació Barcelona Promoció
Fundació BCD
Fundació Carles Pi i Sunyer
Fundació Cercle d'Economia
QS-Fundemi
Fundació Miró
Fundació Pere Tarrés
Fundació RACC
Fundació Sardà Farriol
Futbol Club Barcelona
Gas Natural SDG, S.A.
Gremi d'Editors de Catalunya
Gremi d'Hotels de Barcelona
Gremi d'Indústries Gràfiques de Barcelona
Gremi de Fusters, Ebenistes i Similars de Barcelona
Gremi de Garatges
Gremi de les Indústries de la Confecció de Barcelona
Gremi Provincial de Distribuïdors d'Alimentació de Barcelona
Gremi Provincial d'Empresaris de Salons de Festa de Barcelona en General
Grup Provincial Empresarial de Supermercats i Autoserveis de Barcelona
Grup Set
Grupo Zeta, S.A.
Iberia, Líneas Aereas de España, S.A.

Institut Català de Cooperació Iberoamericana
Institut Català de Logística de la Universitat Politècnica de Catalunya
Institut Català de Tecnologia
Institut Català del Consum de la Generalitat de Catalunya
Institut Cerdà
Institut d'Estadística de Catalunya
Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona
Institut d'Estudis Superiors de l'Empresa (IESE)
Institut d'Humanitats
Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya (ITEC)
Institut Espanyol d'Analistes d'Inversions
Institut de l'Empresa Familiar
Institut Nacional d'Ocupació (INEM)
Jove Cambra de Barcelona
Justícia i Pau
La Vanguardia
Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona
Manufacturas Balmes Vives, S.L.
Max-Planck Institut
Mercats de Proveïments de Barcelona, S.A. (MERCABARNA)
Ministeri de Foment. Direcció Provincial a Barcelona
Orfeó Català
Organisme Autònom de Correus i Telègrafs
Organització Nacional de Cecs Espanyols (ONCE)
Parc Tecnològic del Vallès
Pimec-Sefes (Petita i Mitjana Empresa de Catalunya)
Ràdio Barcelona/Cadena Ser
Ràdio Miramar/Cadena Cope
Ràdio Nacional d'Espanya a Catalunya
Real Club de Polo de Barcelona
Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona
Reial Acadèmia de Medicina
Reial Automòbil Club de Catalunya
Retail & Trade Marketing
Secretaria d'Estat de Comerç, Turisme i Pimes.
Ministeri d'Economia i Hisenda
Sernauto
Societat General d'Aigües de Barcelona, S.A.
Barcelona de Serveis Municipals, S.A.
Societat Rectora Borsa de Valors de Barcelona, S.A.
Telefónica de España, S.A.
Televisió Espanyola, S.A.
The University of Chicago
Transports Metropolitans de Barcelona
Turisme de Barcelona
Unió Catalana d'Entitats Asseguradores

i Reasseguradores
Unió Catalana d'Hospitals
Unió d'Adobadors de Catalunya
Unió General de Treballadors
Unió de Pagesos
Unió Patronal Metal·lúrgica
Universitat Autònoma de Barcelona
Universitat de Barcelona
Universitat Politècnica de Catalunya
World Trade Center Barcelona, S.A.
Santiago Bassols
Joan Blanch
Jordi Borja
Josep M. Bricall
Adolf Cabruja
Jaume Carrasco
Carles Castells
Enric Crous
Manuel de Forn
José Antonio Díaz Salanova
Justo Domínguez Delafuente
Pedro Fontana
Salvador Gabarró
Josep Lluís Jové
Ferran Lemus
José Luís López Bulla
Pilar Malla
Pasqual Maragall i Mira
Melcior Mateu i Brunet
Albert Miralles
Alfredo Molinas
Joan Molins
M. Antònia Monés
Josep Munné i Costa
José Luís Muñoz
Antoni Negre
Jordi Oliveras
Vicenç Oller i Company
Martí Parellada
Afred Pastor
Carles Ponsa i Ballart
Josep M. Puig Salellas
Antoni Pujol
Eduard Punset
Albert Ràfols Casamada
Francesc Raventós
Enric Reyna
Rosa Rodrigo
Josep Roig
Ramon Seró
Vicenç Tàrrats
Enric Truñó
Josep M. Vallès

1	Antecedents	13
2	El 1r PEMB, instrument de canvi	27
3	Els elements bàsics del 1r PEMB	31
4	Esquema del PEMB	33
5	Missió del 1r PEMB	37
6	Principis del 1r PEMB	43
7	Visió del PEMB	45
8	Propostes del 1r PEMB	49
8.1	Introducció	49
8.2	Vector Creixement Econòmic	50
8.3	Vector Model Territorial	62
8.4	Vector Cohesió Social	72
Annex	Llistat únic de participants	83

ELS PLANS ESTRATÈGICS: UNA REALITAT EN EL MÓN D'AVUI

Planificació estratègica metropolitana als EUA

Marc A. Weiss, *President i director general, Institut per al desenvolupament urbà global, Praga i Washington DC* 16

El CIDEU i la planificació estratègica a Iberoamèrica

Xavier Sánchez, *Secretari general del CIDEU* 24

La planificació estratègica urbana a Europa

Ismael Martín, *Polítòleg, PEMB* 28

La planificació estratègica: un instrument vàlid per a ciutats i territoris

Félix Asín, *Membre del Consell rector i de la Comissió Executiva d'EBRÓPOLIS* 34

Una visió estratègica des dels ajuntaments

Francesc Castellana i Aregall, *President de l'Àrea de Promoció econòmica i Ocupació de la Diputació de Barcelona* 40

CAP EL PLANEJAMENT DEL SEGLE XXI

Planejament concurrent: una alternativa per al futur

Francesc Santacana, *Coordinador general del PEMB* 46

Estratègies i globalització a les àrees metropolitanes mundials

Josep Roig i Martí, *Secretari general de Metròpolis* 52

DIVERSES VISIONS PER A L'ÀREA METROPOLITANA DEL 2025

La ciutat: laboratori d'idees

Ana Mir i Emili Padrós, *Dissenyadors industrials* 60

Somiant illes artificials

Lluís-Anton Baulenas, *Escriptor* 66

Barcelona, a favor de la fecundació...

Jorge Wagensberg, *Director del Museu de la Ciència de Barcelona* 70

La ciutat ideal

Rafael Argullol, *Filòsof* 74

Barcelona, la nova ciutat d'una nena etiòp

Anna Soler-Pont, *Agent literària* 80

1 | antecedents

El model metropolità de Barcelona ha d'obeir a una aritmètica en la qual la pèrdua de les parts mai no repercuteixi en el guany per al tot. I viceversa.

Maïte Arqué, Alcaldessa de Badalona

13

1.1. La industrialització, base del model socioeconòmic de l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Des de finals dels anys cinquanta s'ha produït la consolidació, econòmica i social, d'aquest territori metropolità sobre la base d'un model propi de l'etapa de l'industrialisme del segle xx i d'un paper molt reactiu, fins a la democràcia, del planejament urbà i molt més proactiu d'aquelles èpoques ençà.

En el decurs d'aquest ampli període de temps, ha tingut lloc un fenomen de simbiosi entre la ciutat de Barcelona i les ciutats i viles del seu entorn. De tal manera que si fins als anys cinquanta el creixement se centra en Barcelona (al voltant del 80/85% de la població de l'AMB), a partir d'aleshores el creixement de la població es dispersa cap al seu entorn, de manera que el 1960 el pes de Barcelona en el conjunt de l'àrea era ja del 77%; el 1970, del 64%; el 1980, del 56%; el 1990, el 54%; el 2001, el 51%.

Aquest procés continuat es va accentuar molt en els 15 anys compresos entre el 1960 i el 1975, quan totes les poblacions de l'àrea van doblar, com a mínim, la seva població. En alguns casos la van triplicar: el Prat, Sant Boi, Sant Feliu, Sant Vicenç dels Horts, i en d'altres es va quadruplicar: Castelldefels, Sant Joan Despí, Viladecans i Santa Coloma de Gramenet.

En el seu conjunt, aquesta simbiosi és el resultat d'un procés d'industrialització accelerada que té un compo-

nent induït per l'expulsió de les indústries de Barcelona cap als majors espais i millors preus que oferien els municipis del seu entorn (unes 500 empreses entre 1964 i 1972) i per les noves empreses que es creen –moltes d'elles multinacionals– atretes pel mercat, pels preus i salaris i per la proximitat al port i a l'aeroport.

Tot aquest fort creixement d'activitats en el territori se suporta amb uns elevats volums d'immigració (800.000 persones en 20 anys, atès el procés d'envelliment de la població autòctona i la baixa taxa de natalitat), un ús extensiu del sòl i una manca de planejament conjunt, malgrat els intents del Pla comarcal de 1953, del Pla director de 1966 (que amplia notablement els límits de l'àrea), de la primera proposta de revisió del Pla comarcal de 1953 (presentada el 1974) i del Pla general metropolità de 1976.

Com a conseqüència, el creixement econòmic d'aquests anys ha tingut efectes desiguals sobre el territori metropolità. Juntament amb els espais beneficiats per les relocalitzacions industrials, apareixen altres zones d'especialització forçada en ciutats dormitoris amb greus dèficits de serveis i d'equipaments.

Cal remarcar, tanmateix, que de tot aquest període el Pla general metropolità va ser l'únic element que va aportar i que va apostar per un model autènticament metropolità.

És evident que aquest Pla és una eina viva que, en el seu procés de desenvolupament i d'implementació introduirà millores i adaptacions.

José Luis Jimeno, Alcalde de Badia del Vallés

El Pla estratègic metropolità de Barcelona permet el treball dels municipis i, alhora, manté una visió general del territori que ens uneix i dóna resposta a les necessitats reals del conjunt de la població.

José Antonio Robles, Alcalde de Barberà del Vallés

15

El resultat d'aquest planejament àmpliament desbordat en els primers anys va ser un procés d'ocupació del sòl a un ritme accelerat, l'ús dels plans parcials, fragmentaris i incoherents –com a sistema habitual de desvirtuació del Pla comarcal–, irregularitats, augments d'edificabilitat, canvis d'ús del sòl...

Una llarga etapa, per tant, en la qual el territori no tenia altra estratègia que la d'adaptar-se a les necessitats dels processos industrials i a les necessitats d'una àmplia massa de nous ciutadans que acudien –primer a

Barcelona, després als municipis del seu entorn– atrets per la demanda creixent de recursos humans.

Amb alts i baixos, aquesta etapa es va perllongar fins a la meitat dels anys setanta, quan té lloc una gran crisi que comporta el pas cap a un nou model social i econòmic que significarà notables canvis en els esquemes de comportaments socials i productius i, òbviamment, amb efectes sobre uns territoris concrets.

Aquest pas d'un model a l'altre no és immediat.

1.2. La transició cap a un nou model socioeconòmic

Tres fets importants caracteritzen el naixement de l'etapa de transició: l'esdeveniment de la democràcia i dels nous valors que suposa per als representants dels municipis l'ingrés d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea i la fi de la crisi industrial, juntament amb la irrupció de les noves tecnologies i la seva ràpida traducció en noves activitats productives.

Els nous valors urbans de la democràcia revaloren la realitat suburbial de molts dels municipis i s'inicia un constant avanç cap a la consolidació de noves realitats urbanes concebudes ja com a veritables ciutats més cohesionades, integrades i amb una renovada identitat ciutadana. Tanmateix, aquest procés, necessàriament focalitzat en l'àmbit de cada ciutat considerada en si

mateixa, deixa en un segon terme els aspectes propis d'una visió metropolitana, sense que aquesta funció hagués estat assumida per cap altra instància administrativa. El desenvolupament de noves realitats urbanes, que cada municipi ha hagut de desplegar disposant solament dels seus propis recursos, ha pogut donar lloc a un creixement desigual, que fins i tot aprofundeix i provoca nous desequilibris territorials. Així doncs, aquestes ciutats es replantegen el seu paper, amb una vocació clarament proactiva pel que fa als projectes econòmics i socials i, en definitiva, amb un ús gairebé generalitzat del planejament estratègic com a instrument de participació i de projecció de cadascuna de les ciutats.

A hores d'ara disposen de plans estratègics: Molins de Rei, Sant Boi, Sant Just, Santa Coloma, el Baix Llo-

bregat, Esplugues, Barcelona, Cornellà, l'Hospitalet, Badalona, Cerdanyola...

Com a conseqüència d'aquestes polítiques projectives, l'AMB es troba en plena fase d'expansió i de projecció vital amb un conjunt de més de 40 projectes que, sens dubte, canviaran les seves potencialitats globals amb la construcció de gairebé 11 milions de metres quadrats de diferents usos (oficines, habitatges, zones comercials, equipaments...), amb una inversió total superior als 36,6 mil milions d'euros, sense comptar les inversions de tipus infraestructurals i de connectivitat.

Pel que fa a l'ingrés a la Comunitat Europea, el saldo és, també, clarament favorable. L'Àrea Metropolitana de Barcelona, des de 1986, ha guanyat posicions en el si de l'economia europea i ha millorat clarament en competitivitat exterior, productivitat i volum d'ocupació. Entre el 1986 i el 1999 el PIB de la província de Barcelona va augmentar un 64%, una de les taxes més elevades de la Unió Europea.

La RMB ha experimentat en els darrers anys un fort procés de creació d'ocupació. La taxa d'activitat –a partir de la població potencialment activa de 15 a 64 anys– passa del 65% de 1995 al 74% de l'any 2000, i la taxa d'atur es redueix, en el mateix període, del 20% al 8%.

I pel que fa a l'entrada a la nova era de la producció econòmica, l'AMB constitueix un clar exemple de metròpoli polinuclear molt diversificada en el seu conjunt, però amb un grau d'especialització productiva en les diferents ciutats que la integren.

En l'actualitat, l'economia de Barcelona és la base principal exportadora d'Espanya, i Barcelona constitueix una metròpoli europea productora de béns d'intensitat mitjana-alta i exportadora de serveis turístics. No obstant això, cal tenir present el pes de les multinacionals en aquestes exportacions, directes i indirectes, i, lògicament, la relació del nivell tecnològic amb l'elevat grau d'obertura de la nostra economia.

D'altra banda, l'AMB està experimentant canvis importants en la composició dels llocs de treball cap a sectors d'alta intensitat de coneixement. Entre el 1991 i el 2001 la major part de ciutats veuen doblar aquests actius fins a assolir una xifra de gairebé 500.000 (el 78% del total de Catalunya), amb un mercat laboral que accentua el seu caràcter metropolità.

Aquest període de transició, òbviamment, ha tingut i té oscil·lacions que poden afectar qüestions com la taxa d'atur i altres indicadors econòmics, en el sentit menys positiu.

No obstant això, ens trobem en un territori –el de la RMB– que ocupa ja un lloc rellevant en el si de la Unió Europea. Per població se situa en el 9è lloc, darrere de les aglomeracions urbanes (que no municipis) de Colònia, Birmingham, Londres, Frankfurt, París, Milà, Madrid i Nàpols.

La posició de l'AMB en aquest rànquing millora notablement si prenem com a referència les preferències empresarials a l'hora de localitzar activitats econòmiques.

Planificació estratègica metropolitana als Estats Units

Marc A. Weiss

17

Es Estats Units es van convertir oficialment en una nació majoritàriament urbana arran del cens dels EUA de 1920, però en el decurs del segle XIX, la ràpida industrialització i la immigració de l'estranger impulsaren un creixement accelerat de les ciutats i les regions urbanes. La capacitat dels límits de les ciutats per a suportar l'explosió de la població urbana i l'expansió del desenvolupament del sòl urbà fou posada a prova davant un repte difícil, enfront del qual el mètode més emprat va ser l'annexió de ciutats i pobles circumdants per part del govern municipal. Aquest els incorporà oficialment dins els límits de la ciutat, tot just ampliat per mitjà d'una autoritat legal que el govern estatal atorgava als ajuntaments. Així, durant un quant temps, el creixement de les ciutats anà paral·lel al creixement metropolità. Per exemple, ciutats com Nova York, Filadèlfia i Chicago van créixer —mitjançant annexions i concentracions— des dels seus límits primitius d'unes quantes milles quadrades i una població inicial de només alguns milers d'habitants al principi del segle XIX, fins a ciutats de centenars de milles quadrades i milions d'habitants al final d'aquella mateixa centúria.

Durant el segle XX, moltes de les ciutats més antigues dels EUA, sobretot al nord-est i a l'Oest Mitjà, van parar d'exemplar els seus límits municipals i el creixement metropolità esdevingué en bona mesura un afer de creació massiva de zones residencials en milers de comunitats urbanes de tota la regió metropolitana incorporades per separat. En algunes zones del sud i l'oest, però, els límits de les ciutats continuaren creixent per mitjà de l'annexió, de manera que ciutats com San Antonio i Albuquerque continuaren abastant l'extens volum de la població urbana dins l'àrea metropolitana. Aquesta modalitat entre la ciutat i la metròpolis va conduir el Cens dels EUA a establir una categoria nova al principi del segle XX, l'Àrea Estadística Metropolitana (Metropolitan

Statistical Area), consistent en una ciutat central i una població urbana relativament contigua dins la zona de rodalies, per tal de reflectir la realitat nova d'una regió urbana amb moltes jurisdiccions de govern municipal diferents.

Atès que a la primeria del segle XX la major part de les ciutats més importants ja no abastaven tota la regió metropolitana, la planificació urbana que implicava una cooperació metropolitana per part de sectors públics i privats es convertí en un nou instrument de suport per a una agenda de la política regional. El famós Pla 1909 de Chicago era bàsicament un pla regional. I el Pla Regional de Nova York i Rodalia —encara més ambiciós— enllestit al final de la dècada de 1920, va servir d'avantprojecte per a la inversió urbana i el desenvolupament en la regió triestatal (Nova York, Nova Jersey i Connecticut) durant tota una generació. Fa una dècada, l'Associació per al Pla Regional (Regional Plan Association, RPA), una organització ciutadana privada sense ànim de lucre publicà el tercer pla regional per a l'àrea metropolitana de Nova York. Al segle XXI, l'RPA encara té un paper destacat en la tasca de definir estratègicament el creixement urbà i els models de desenvolupament en aquesta metròpoli triestatal amb una població total de quasi 20 milions d'habitants, tal com ho ha estat fent d'ençà de la dècada de 1920.

Ultra l'ampliació del govern local per a afers generals i l'expansió de la planificació metropolitana en múltiples jurisdiccions de govern, un altre intent d'abordar els reptes creixents de la vida metropolitana suposà la creació de corporacions de govern per a fins regionals específics a fi de coordinar les inversions, les obres públiques i les normatives d'activitats específiques. Personalment, aquest enfocament el denomino regionalisme funcional. La principal institució important d'aquest tipus als EUA va ser l'Autoritat Portuària de Nova York i Nova Jersey (Port Authority of New York and

New Jersey), creada en acabar la I Guerra Mundial per controlar de manera conjunta els ports de mar regionals, terminals de tren, magatzems, ponts i túnels, i més tard ampliada per assumir aeroports, metros i, fins i tot, el World Trade Center. Per tot els EUA hi ha un gran nombre d'entitats públiques metropolitanes que financen, construeixen i dirigeixen aeroports regionals, sistemes de trànsit, autopistes, ponts, xarxes d'aigua i de clavegueram, xarxes elèctriques, parcs zoològics, estadis esportius, centres d'art, reserves forestals, parcs i centres recreatius, zones verdes i molts altres equipaments públics. Aquestes entitats metropolitanes en alguns casos també regulen determinats aspectes de l'ús del sòl de la regió, en particular els associats amb aigües, molls amenaçats, zones costaneres, espais oberts, transports i qualitat de l'aire i de l'aigua.

L'enorme increment de les ajudes del pressupost del govern federal durant les dècades de 1930 i 1940 també comportà un major suport per a la creació d'una organisme nacional que promogués les millores urbanes i les formes de govern metropolità. Aquest moviment finalment obtingué un èxit en la dècada de 1960, amb la fundació d'un nou òrgan federal dins el Gabinet del govern, el Departament d'Habitatge i Desenvolupament Urbà dels EUA (U.S. Department of Housing and Urban Development, HUD). Prèviament, a primers del decenni de 1950 s'implantà un programa federal denominat 701 per proporcionar un finançament substancial a la planificació regional, que havia de ser dirigit a través d'unes entitats noves coordinades denominades Consells de Govern (Councils of Government, COGs), les quals representaven totes les jurisdiccions de govern local existents en una mateixa regió metropolitana. L'objectiu era que els COG es convertissin en l'avantguarda de la implantació d'uns governs vertaderament regionals, per bé que aquesta tasca resultà molt més difícil del que ningú podia imaginar. L'Àrea

de la Badia de San Francisco quasi aconseguí fundar un govern regional complet a la primeria dels anys 1970, però a la fi el projecte no reeixí.

Una dècada més tard, Portland (Oregon) establí un govern metropolità electe amb uns objectius limitats (anomenat Metro), amb competències en planificació de l'ús del sòl i dels transports, i Minneapolis-St. Paul implantà el Consell Metropolità Twin Cities (Twin Cities Metropolitan Council), amb certes competències en *revenue raising* (recaptació de fons) i *tax-base sharing* (cobrament d'un impost de renda), com també en ús del sòl i transports. En una data més recent, es fundà l'Entitat de Transports Regionals de Geòrgia (Georgia Regional Transportation Authority) per intentar alleujar els greus problemes que patia la zona metropolitana d'Atlanta de trànsit automobilístic i de contaminació de l'aire. Una altra variació d'aquest tema és la concentració de governs municipals i de comtat. En alguns casos, aquestes ciutats-comtat es remunten al segle XIX, com ara Filadèlfia, Baltimore, Saint Louis, Denver i San Francisco, però dins el moviment envers els governs regionals, a les dècades de 1960 i 1970 es produí una altra onada de fusions ciutat-comtat que inclogué Indianapolis, Jacksonville i Nashville. De tant en tant, aquestes concentracions encara es donen —tan sols fa dos anys, Louisville s'uní al comtat de Jefferson.

Malgrat els diversos exemples dels dos paràgrafs anteriors, als EUA la tendència envers els governs metropolitanos amb fins generals va perdre quasi tota la força a la dècada de 1980 i d'ençà de llavors no s'ha tornat a recuperar. Ara, poques vegades se sent a parlar seriosament de crear governs regionals. Fins i tot l'estructura existent va patir un fort revés als anys 1980 quan el president Reagan i el Congrés eliminaren el finançament al programa de planificació regional 701, cosa que reduí sensiblement el poder i els

recursos dels consells de govern metropolitans. Des d'aleshores han sorgit altres moviments, però ara ja no reclamen un govern metropolità. En comptes d'això, expressions com formes de govern regional, planificació, gestió, col·laboració i “creixement intel·ligent” s'han convertit en els termes més habituals. Avui, els consells de govern sovint desenvolupen plans estratègics per a les seves regions metropolitanes. És el cas de SANDAG (San Diego Association of Governments) o del DRCOG (Denver Regional Council of Governments).

Un dels elements més importants d'aquest ressorgiment ha estat la legislació sobre transports del govern federal creada durant els anys noranta, que establia que cada regió urbana havia de crear una Organització per a la Planificació Metropolitana (Metropolitan Planning Organization, MPO) consistent en un grup coordinat de funcionaris municipals i que tindria com a missió planificar conjuntament les inversions en transports i oferir assessorament polític per a les entitats estatals de transports i autopistes. En molts casos, els COG regionals també es reconstituïren en MPO, i de vegades les MPO es convertiren en organitzacions independents. En tots dos casos estan ajudant a centrar novament l'atenció en qüestions de govern metropolità. Algunes de les MPO, com el Consell Coordinador Porta Est-Oest (East-West Gateway Coordinating Council) de l'àrea metropolitana de Saint Louis, que abasta els estats de Missouri i Illinois, van ser molt agressives en desenvolupar i aplicar plans estratègics multimodals de transports i desenvolupament econòmic. De manera similar, l'Organisme de Protecció Mediambiental dels EUA (Environmental Protection Agency, EPA) ha exigit als governs municipals de moltes regions metropolitanes que treballin de forma més coordinada a fi que la regió respecti els nivells federals de qualitat de l'aire. Si no ho fan, perden milers de milions de dòlars en finançament federal dels transports. De fet, va ser la intervenció de l'EPA el que en realitat va obligar l'estat de Geòrgia a crear el GRTA per a la zona metropolitana d'Atlanta.

D'altra banda, les cambres metropolitanes de comerç i les corporacions per al desenvolupament econòmic regional uneixen els sectors privat i públic per activar una regió urbana a fi de captar i retenir negocis, inversions i llocs de treball, així com per impulsar el comerç exterior i, fins i tot, l'inter-

cional. Organitzacions com la Cambra de Comerç Greater Austin o la Junta de Desenvolupament Regional Akron han estat molt efectives en dissenyar i aplicar plans de desenvolupament econòmic estratègic per a les seves respectives regions. Aquestes entitats, a l'igual del Comitè Greater Baltimore, sovint estan complementades amb organitzacions cíviques regionals, ciutadans que reclamen habitatges assequibles, un major accés a l'ensenyament de qualitat i més oportunitats de treball, més equitat en la distribució de les inversions i els serveis públics, qualitat mediambiental, justícia racial i social, i moltes altres qüestions fonamentals. N'és un exemple el Consell de Ciutadans per l'Habitatge i la Planificació (Citizens Housing and Planning Council) de l'àrea metropolitana de Baltimore. Organitzacions nacionals com el Grup Citistates i l'Aliança per a l'Administració Regional (Alliance for Regional Stewardship) estan proporcionant impuls i assessorament per ajudar els moviments ciutadans metropolitans a créixer i millorar els seus sistemes d'organització.

Potser la qüestió que crida més l'atenció és el problema de l'expansió de les zones residencials i extraurbanes, la urbanització excessiva de baixa densitat de sòl agrícola i la pèrdua consegüent d'espais oberts i de bellesa natural, units a un increment exponencial en la congestió del trànsit, la contaminació de l'aire i de l'aigua i els models socials i econòmics extremadament desiguals de desenvolupament de l'espai en tota la regió urbana i al seu voltant. En resposta a aquests reptes que emergeixen ràpidament, hi ha hagut un interès considerable per desenvolupar uns transports alternatius que inverteixin més recursos en el trànsit públic (especialment en el trànsit ràpid en trens urbans i autobusos), en una urbanització d'alta densitat i ús mixt al voltant de les estacions de trànsit, en carrils bici i per a vianants i, en general, en crear i reforçar un entorn de caire més urbà per viure, treballar, jugar i visitar. Tot i que hi ha moltes maneres de plantejar i descriure aquestes qüestions, l'expressió més habitual als EUA és smart growth (“creixement intel·ligent”), que implica la idea de posar fre a l'expansió de les zones residencials per mitjà d'una combinació de conservació d'espais oberts i afectació de més recursos per reconstruir barris urbans i residencials ja existents. El millor exemple d'aquest enfocament s'emprengué a Maryland sota el mandat de l'ex-

governador Parris Glendening, i d'altres estats, entre ells Maine, Vermont, New Hampshire, Rhode Island, Nova Jersey, Delaware, Florida, Geòrgia, Tennessee, Geòrgia, Utah, Oregon, Washington i Califòrnia, han impulsat alguna combinació d'aquests tipus de polítiques d'ús del sòl, que han tingut resultats diferents quant a efectivitat. A més, hi ha diverses organitzacions nacionals, com l'Associació Americana per a la Planificació (American Planning Association), el Congrés per al Nou Urbanisme (Congress for the New Urbanism), el Projecte de Política de Transports Terrestres (Surface Transportation Policy Project), Conservació de Vies i Camins (Rails to Trails Conservancy) i Smart Growth America, totes encaminades a impulsar aquest tipus de polítiques i agendes de planificació.

L'Institut de Praga per al Desenvolupament Urbà Global al llarg de la dècada passada va elaborar un paradigma nou denominat Estratègia Econòmica Metropolitana, ideat per aplegar totes les persones, comunitats i institucions d'una regió urbana i de la seva perifèria entorn del propòsit de generar i sostenir un cert nivell de prosperitat i de qualitat de vida per a totes les persones i tots els llocs. Jo anomeno aquest enfocament regionalisme d'identitat, perquè fomenta un interès comú vertader mitjançant el qual tothom se sent millor ajudant els altres a millorar les seves oportunitats i perspectives de futur. Potser les persones no són “ciutadans” d'un govern metropolità, però no hi ha dubte que són ciutadans d'una economia metropolitana. El treball en equip i el liderat són la clau per a una Estratègia Econòmica Metropolitana reeixida i, a diferència de definicions més restringides de creixement o desenvolupament econòmic que poden beneficiar només uns quants o malmetre l'entorn físic, l'Estratègia Econòmica Metropolitana fomenta el manteniment i la millora d'un entorn sostenible i l'impuls d'unes condicions socials i econòmiques justes, perquè les regions urbanes competeixen més efectivament en el mercat global si conserven i capten una mà d'obra capacitada i altament motivada, cosa que només es pot aconseguir si hi ha un bon nivell global de qualitat de vida metropolitana. Les regions urbanes són les pedres angulars de la prosperitat nacional, atès que són centres capdavaners en productivitat i innovació en l'economia mundial. En tots els països, rics o pobres, les regions urbanes contribueixen amb una

part desproporcionadament gran al Producte Nacional Brut, que supera amb escreix el percentatge de la població nacional urbana.

EUA, amb una població nacional que és urbana en més d'un 80 per cent, són fonamentalment un país metropolità. De fet, més de la meitat del total de la població nacional viu en tan sols les 25 regions metropolitanes més grans. És molt improbable que en un futur pròxim existeixin governs metropolitans amb finalitats generals que abastin tota la població i tot el territori d'una regió urbana. D'altra banda, les formes de govern metropolità, la planificació de l'ús del sòl, de transports i mediambiental, les inversions, equipaments i serveis públics i privats coordinats, l'estratègia econòmica, *revenue raising and sharing* (l'establiment i recaptació de tributs), i moltes altres formes de cooperació metropolitana que ajuden a generar i mantenir la prosperitat, la qualitat de vida i l'habitabilitat de la comunitat continuaran essent aspectes vitals en l'elaboració de polítiques i en l'aplicació de programes en els àmbits de veïnat, estatal i nacional per a moltes generacions futures.

Marc A. Weiss és president i director general, Praga Institut per al Desenvolupament Urbà Global, Praga República Txeca i Washington DC.

Hi ha el perill que els nostres municipis siguin considerats reserves poc habitades, on es poden instal·lar tots aquells serveis que necessiten les grans aglomeracions de persones per mantenir un nivell raonable d'habitabilitat.

Joana M. Badell, Alcaldessa de Begues

Planificar un entorn metropolità que gira al voltant d'una potència com Barcelona demana una visió global, potser un xic distanciada de la mirada individual de cada municipi, però que no ha de perdre mai de vista la identitat dels municipis que el conformen.

Joan Playà, Alcalde de Castellbisbal

21

Segons l'European Cities Monitor, l'any 1990 Barcelona ocupava el lloc número 11 en aquest rànquing. Ara, l'any 2002, el seu lloc és el 6è, de manera que ha superat ciutats com Zuric, Ginebra, Milà i Glasgow. Les ciutats amb

les quals ens hem de comparar són Londres, París, Frankfurt, Brussel·les i Amsterdam. Però, òbviament, no podem oblidar les altres, atès que totes es troben igualment motivades per millorar les posicions actuals.

1.3. Quin futur per a l'AMB: de la transició a la consolidació del nou model de la societat postindustrial del coneixement, la creativitat i la cultura

No resulta fàcil avançar el futur d'una àrea que ja ocupa una primera divisió entre les ciutats europees, les quals competeixen a la vegada per ser més eficients, per atreure més activitat econòmica, per promoure els mateixos sectors del coneixement i per assegurar uns nivells d'integració social tan elevats com sigui possible.

Caldria tenir presents unes quantes premisses a l'hora de visionar aquest futur:

1 L'AMB és un territori que, en el futur, ja no experimentarà grans canvis. És un territori molt saturat i que caldrà gestionar adientment per tal d'anar-lo transformant en un medi urbà de qualitat que respongui a les necessitats de la societat i de l'economia actual. La millora de la productivitat del territori serà un element essencial del model que s'ha d'anar formant. La dimensió del creixement de l'AMB i la definició del model que es necessita per adaptar-se a una situació social, política i tecnològica diferent ha de ser un dels punts clau per centrar el necessari debat sobre el futur de l'AMB. Pensar un model metropolità de mobilitat –de persones i de mercaderies–, un sistema de generació i de difusió eficient dels coneixements, una xarxa de comunicacions i de connectivitat per al segle XXI, uns esquemes adients per a la rehabilitació dels centres històrics de les ciutats de la xarxa metropolitana, un sistema eficient de promoció econòmica... han de ser algunes de les peces d'aquests factors de productivitat que s'han de considerar en el futur de l'AMB.

2 Des del punt de vista econòmic, ens trobem en els inicis d'una transformació cap a sectors amb més valor afegit capaços de suportar l'augment de competència d'una Europa de 25, sense el suport dels nivells salarials. Des de la perspectiva actual, sembla lògic esperar una continuïtat en el procés de translació d'algunes de les plantes industrials que es van ubicar en el seu dia a l'AMB i que ara es poden sentir més atretes per altres territoris de la UE. Caldrà situar de nou, en aquest context, els nous factors susceptibles de generar el trànsit cap a aquestes noves activitats productives. L'esmentat informe de l'European Cities Monitor 2002 ens dóna unes pistes sobre el que demanen les noves activitats productives: disponibilitat de recursos humans altament qualificats; fàcil accés als mercats, als clients i als consumidors; xarxa de telecomunicacions de qualitat; una actitud positiva per a la creació i l'atracció d'empreses; costos salarials adients; disponibilitat d'espais per a oficines a preus competitius; facilitat de mobilitat en tota l'àrea; idiomes; qualitat de vida, i medi ambient de qualitat. És a dir, factors de localització molt allunyats dels que es demanaven en el model anterior. A tot això, hi hem d'afegir la progressiva importància del factor innovació com a element clau per evolucionar cap a les activitats productives que ens han d'interessar. A més, innovació vol dir recerca, generació i transmissió de coneixements.

3 Per la banda social, els factors de convivència esdevindran un dels elements essencials. Les polítiques socials europees han jugat un rol central en la construcció del model social actual, que s'ha demostrat flexible i dinàmic per respondre als canvis de l'economia i de la societat de les passades dècades. De tota manera, la societat del futur és diferent a la del model de l'industrialisme. Es presenten nous reptes en el camp de la inclusió social, de la protecció social, de la seguretat, de la lluita contra la discriminació, del fracàs escolar, de la conciliació família-treball, de la salut... I els instruments de què disposem no estan adaptats per atendre aquestes noves demandes. Necessitem emigració, però no sabem formar el marc adient per tal que no distorsioni el nostre model social tradicional. Necessitem més seguretat, però no sabem amb quines eines i mitjans garantir-la. Necessitem persones més ben preparades i educades, però no sabem com superar els alts nivells de fracàs escolar entre els adolescents. Necessitem un jovent actiu i integrat, però no li sabem oferir uns habitatges adients. Necessitem i volem tendir a la plena ocupació –d'homes i dones–, però no sabem trobar vies per conciliar la vida laboral i la familiar.

Des de la voluntat legítima de voler el millor per a cadascun dels nostres municipis, hem de treballar de manera conjunta en aquest futur que compartim. Així és com les expectatives que s'albiren es faran realitat.

Antoni Padilla, Alcalde de Castelldefels

El debat sobre el Pla estratègic de l'AMB, força avançat, contrasta amb una realitat administrativa força descoordinada i amb un planejament urbanístic, vigent de l'any 1976, que ha quedat superat tant territorialment com conceptualment.

Antoni Morral, Alcalde de Cerdanyola del Vallès

23

- 4| La cultura és una altra premissa que s'ha de tenir present a l'hora de dibuixar el futur d'una àrea metropolitana. Avui dia no es poden fer previsions sense tenir present el paper de la cultura en el valor afegit de les metròpolis. Les previsions urbanístiques no es poden avançar sense el paper simbòlic de la cultura en l'articulació de la ciutat. La cohesió social no té sentit fora d'un marc de referència de les claus culturals que comporta. D'altra banda, un informe del Consell d'Europa atribuïa a la cultura –en sentit ampli– l'existència de 15 milions de llocs de treball a Europa. I un altre informe de la Societat General d'Autors situava el creixement pel que fa a la cultura, a l'Espanya de l'any 1997, en un 4,5% del PIB, fet que la situava en el quart sector més productiu.
- 5| Sostenibilitat i medi ambient. La disfunció existent entre el model de creixement econòmic que s'ha seguit fins ara i la seva sostenibilitat –capacitat per mantenir indefinidament una situació– és un fet que s'ha anat accentuant arreu d'Europa i que, en l'actualitat, és una realitat més o menys acceptada en totes les regions metropolitanes europees. Com s'ha vist, s'observa una transició en els models d'organització urbana tradicionals de base industrial cap a un nou model basat en l'economia dels serveis i en una organització integrada dels espais urbans que és molt menys agressiva. Una dada: segons el PTGC, cap a l'any 2026 la major part de les zones planes de Catalunya estaran urbanitzades, entre elles –com és lògic– tot el territori de l'AMB. En el marc d'aquesta premissa cal contemplar tres eixos fonamentals: la sostenibilitat social, l'econòmica i l'ambiental. La combinació d'aquests tres eixos atorga el significat complet a aquesta tendència creixent de considerar la sostenibilitat com una de les peces essencials del que hauria de ser el planejament urbà del futur: el planejament integral.
- 6| Governabilitat. Aquest és un dels grans temes que tenen totes les àrees metropolitanes d'arreu del món. És una qüestió crucial i no resolta. I és una qüestió que ve del model anterior i de la dialèctica entre centre i perifèria que el caracteritzava. L'existència de municipis amb història, legitimitat i proximitat democràtica és, sens dubte, un actiu molt important que no totes les àrees metropolitanes del món han sabut conservar. La pregunta és en aquest sentit: la consolidació del nou model social i econòmic d'aquesta veritable conurbació urbana que és l'AMB, de 3 milions d'habitants, es pot fer, de manera eficient, seguint les pautes actuals? Podem donar

respostes adients a cadascuna de les anteriors premisses –productivitat del territori, renovació del teixit productiu, cohesió, convivència i sostenibilitat– sense introduir nous elements de governabilitat o de gestió d'aquest territori? Dit d'una altra manera: l'evolució actual del conjunt de l'AMB ens porta cap a una visió desitjable del seu futur a mitjà termini?

El CIDEU i la planificació estratègica a Iberoamèrica: deu anys fomentant governabilitat

Xavier Sánchez 25

Durant els últims anys, els governs democràtics d'Amèrica Llatina i el Carib han revaloritzat els governs locals, encara que aquests últims han vist limitats els seus processos de descentralització a causa dels greus dèficits d'infraestructura, a la feblesa de la xarxa sociocultural, a les repercussions de les polítiques d'ajustament i, també, a la falta de coneixements tècnics. És en aquest punt —l'enfortiment de l'autoritat local i la millora de les capacitats de gestió de les ciutats— on se situa l'aportació del Centre Iberoamericà de Desenvolupament Estratègic Urbà, CIDEU.

El CIDEU és una associació de ciutats constituïda el 1993 que neix amb la idea de compartir el reeixit model de pla estratègic de Barcelona. Des de 1995, és un programa de cooperació de les Cimeres Iberoamericanes de Caps d'Estat i de Govern, l'únic dedicat al desenvolupament urbà. Aquesta associació neix amb l'objectiu de contribuir a millorar la governabilitat de les seves ciutats associades —seixanta-vuit en l'actualitat— per mitjà de la metodologia de la planificació estratègica urbana.

Les activitats del CIDEU en aquests gairebé deu anys de funcionament s'ha centrat a oferir formació en matèria de planificació estratègica a les seves ciutats; a assessorar, fer el seguiment i avaluar els plans estratègics empresos per aquestes; i a construir una xarxa de confiança política, que permeti als electes locals de l'espai iberoamericà recolzar-se en els seus esforços comuns per accedir a uns nivells d'autonomia local que permetin respondre als reptes de governació que els planteja el desenvolupament econòmic i social dels seus territoris. Així mateix, promou l'elaboració i engegada d'estratègies de futur per part de les ciutats, proporcionant i establint relacions de complementarietat i inter-

canvi entre elles. En aquests 10 anys de reflexió s'ha generat un coneixement que recull l'experiència de les ciutats de la xarxa i que és de caràcter eminentment pràctic.

Entre les activitats del Centre figuren els seminaris tècnics i les conferències internacionals CIDEU, així com les reunions dels seus òrgans estatutaris —Assemblea General i Consell Rector—. Aquestes instàncies permeten que les ciutats associades intercanviïn les seves experiències i avanços sobre els seus diferents processos de desenvolupament estratègic urbà, i que autoritats locals i experts internacionals debatin sobre temes relacionats amb la problemàtica actual de les urbs. Promou i organitza trobades amb el sector privat per facilitar el finançament dels projectes que sorgeixen com a conseqüència del desenvolupament dels diferents plans estratègics de les ciutats associades. Participa i dona suport a trobades internacionals de ciutats i xarxes que tenen com a objectiu posar en comú visions i estratègies sobre els problemes que han d'afrontar les ciutats, els responsables polítics i els gestors locals. Com a xarxa internacional de ciutats, el CIDEU proporciona un espai de participació a les ciutats en l'esfera política mundial, a més de ser un sistema complementari de solidaritat.

Presència del CIDEU a Amèrica Llatina

Potser el més destacat d'aquests anys de gestió sigui el fet que les idees fonamentals presents en el model de desenvolupament preconitzat pel CIDEU —creació d'una visió compartida de ciutat; concertació público-privada; participació ciutadana; inserció de la mateixa ciutat en el sistema global; potenciació del lideratge local— s'han convertit, sota la forma de pla estratègic o d'altres eines de governabilitat, en

conceptes centrals en la moderna visió del desenvolupament proposada per a tot tipus de territoris i regions.

Val la pena citar aquí alguns exemples de plans estratègics reeixits, malgrat el risc, atès la limitació d'espai, de no fer justícia a totes les ciutats. El cas de Medellín, el Pla de la qual es va iniciar en 1994 i va servir per donar una orientació comuna a les forces vives de la ciutat i treure a aquesta de la dinàmica del conflicte a través d'un debat obert sobre les seves opcions de futur. Una altra ciutat colombiana, Bucaramanga, constitueix el primer exemple de continuïtat d'un procés de planificació estratègica a pesar de grans canvis polítics, tant d'alcalde com de partit polític. A Mèxic, Mèrida compta amb un pla estratègic des de 1994, que ha servit, entre altres coses, per identificar una estratègia de ciutat, que ha estat la d'afermar-se com a capital de la cultura maya, amb les seves implicacions per al turisme i el comerç. San Pedro Sula (Honduras) i Santiago de los Caballeros (República Dominicana) constitueixen bons exemples de ciutats no capitals que són importants motors del desenvolupament econòmic als seus països. Permetent la vinculació estreta dels actors principals del territori, especialment el sector empresarial. L'Havana (Cuba) constitueix un cas especial: amb una certa tradició planificadora, socialista de mena, l'assessorament del CIDEU ha estat fonamental per aprofundir en la dimensió participativa de la metodologia del pla i per informar als responsables polítics del que significa la concertació público-privada en economies de mercat. El Pla de Juiz de Fora (Brasil) exemplifica bé el que una ciutat mitjana pot fer amb un pla estratègic ben aplicat: la densificació de la seva xarxa civil a través d'un procés molt participatiu. A Rio de Janeiro el pla estratègic va tenir l'encert de potenciar l'orgull dels ciutadans vers la seva ciutat, i aconseguir així vincular els ciutadans a la

vida de Rio. La ciutat de Fortalesa, també a Brasil, ha servit per a un objectiu important i difícil: reparar la fractura que separava govern estatal i govern municipal. Rosario va ser, juntament amb Córdoba, la primera ciutat argentina que va implementar un pla estratègic seguint la mateixa metodologia participativa que va utilitzar Barcelona. Del pla destaca, especialment, l'àmplia base participativa amb la qual s'ha definit un model de ciutat en el qual és especialment notori la gestió descentralitzada i la qualitat dels serveis als ciutadans. El de Rafaela (Argentina) és el primer pla portat a terme amb èxit en una ciutat intermèdia (80.000 habitants). El pla, que es troba en la fase d'impuls i seguiment d'uns 50 projectes, ha definit un nou model de ciutat amb una àmplia i activa participació de tots els agents, establint una bona dinàmica de treball en el marc de la concertació público-privada. Actualment, Rafaela lidera una xarxa d'uns quaranta municipis argentins que s'aglutinen al voltant de la utilització de la metodologia de Planificació Estratègica com a eina per al desenvolupament.

El pla estratègic de Montevideo (PEM) va ser elaborat pel govern local, amb una activa participació de les entitats veïnals de la ciutat, com a base per a un programa municipal posteriorment consensuat amb els agents socioeconòmics locals. Al PEM destaca l'articulació del treball a nivell central i el descentralitzat, on les 18 entitats zonals (o de barris) participen de forma decisiva tant en el diagnòstic com en la formulació del model desitjat de ciutat.

Xavier Sánchez és secretari general del CIDEU

2 instrument de canvi

L'aprovació del Pla estratègic metropolità elimina alguns dels problemes que ens trobem molt sovint, com el fet de dissenyar estratègies que són incompatibles, de portar a terme actuacions negatives per als municipis veïns, o la pèrdua d'oportunitats per manca d'una visió de conjunt. *Angelino Maestro, Alcalde de Cervelló*

27

Ja hem vist que el futur de l'AMB es troba en una situació òptima i crítica a la vegada. Òptima perquè es troba realment amb un potencial de projectes i de realitats envejables, com es posa de manifest en els informes interns i externs existents.

Crítica perquè es troba en la ineludible necessitat de consolidar el seu pas cap a un nou model econòmic i social que s'imposa arreu del món –la globalització– i que funciona amb unes regles i principis diferents dels que han impulsat l'actual creixement.

Un dels problemes principals que sorgeixen en qualsevol procés de previsió del futur és el de pensar el futur en clau d'uns valors o principis que han regit fins als moments actuals, però sense tenir en prou consideració el naixement o la incipient existència d'uns nous principis que són els que han de regir en el futur. Cal, per tant, fer un gran esforç per saber entendre que el futur no és una prolongació del present, sinó que és un procés complex que van creant i configurant els líders –socials, econòmics, polítics– o que va sorgint de la mateixa societat, però que aviat és copsat per aquests líders.

En aquest sentit, un pla estratègic s'ha de considerar no com una finalitat en si mateixa, sinó com un instrument que pot facilitar el lideratge –en aquest cas, d'un territori com és l'AMB–, que es configura en la mesura que sap copsar l'evolució i les tendències d'uns entorns –no hi ha un sol entorn a considerar– i que les sap relligar amb els seus propis valors i potencialitats.

I, de fet, més que un pla s'ha de considerar una metodologia capaç de fer pensar estratègicament els territoris. Els canvis, actualment, són massa ràpids i profunds per poder sostenir unes respostes temporals durant molt de temps. És per això que el veritable planejament estratègic és aquell procés que porta cap a la consecució d'un territori que pensa estratègicament.

I, òbviament, el fet que un territori aposti per pensar estratègies de futur i cerqui les orientacions més adients per a aquest fi significa que no es vol deixar que el mercat –com havia succeït abans– ens doni les pautes d'aquest futur. Significa que es vol incidir activament en aquest futur, des de la lògica de la ciutadania i de les noves pautes que ja es poden endevinar a hores d'ara.

Un procés de planejament estratègic no és, en aquest sentit, un procés de *benchmarking*. És un procés d'imaginació per impulsar noves situacions. És fàcil comprendre que si tots fem *benchmarking*, tots acabarem fent les mateixes coses, més o menys.

La planificació estratègica urbana a Europa

Ismael Martín 29

La planificació estratègica s'ha incorporat a la majoria d'agendes dels governs de les principals ciutats i metròpolis europees. Aquesta voluntat d'anticipar-se al futur, d'analitzar els problemes que els afecten o que hi seran presents els propers anys, i de buscar les solucions més adequades per a aquests reptes fan de la planificació un instrument força útil per al desenvolupament amb èxit de les nostres ciutats.

Des del Pla estratègic metropolità de Barcelona seguim amb atenció les iniciatives que, des d'aquest àmbit, s'estan duent a terme arreu del món, i especialment al nostre entorn. És per aquest motiu que presentem aquí una síntesi esquemàtica dels diferents processos de gestió estratègica que s'estan desenvolupant des de les principals ciutats europees. En aquest sentit, ens interessen especialment aquelles ciutats amb les quals Barcelona competeix i comparteix posicions en termes de lideratge, ja sigui en termes de competitivitat o qualitat de vida. De les 24 ciutats estudiades, 22 disposen d'un pla estratègic del qual us facilitem la seva adreça web (vegeu quadre 1) i només Frankfurt i Dusseldorf no en disposen. Les diverses iniciatives analitzades comparteixen força elements en relació als actors que hi intervenen, el model de gestió que segueixen, la seva dimensió territorial, o les seves línies principals, però també presenten algunes particularitats que detallem a continuació (vegeu quadre 2).

Els actors

El mapa d'actors que participa en la discussió, elaboració i aprovació dels plans estratègics és un dels elements clau a l'hora de garantir una anàlisi rigorosa de l'entorn de què estem parlant, una visió plural de la seva diversitat, i sobretot un consens entorn a les mesures adients per tal de gestionar el futur.

En aquest sentit, el model de partenariat, de cooperació entre el sector públic i privat, s'imposa clarament, ja que és

seguit per 16 de les 22 ciutats estudiades. La societat civil juga un paper important en aquests processos, millorant la seva eficàcia i eficiència i enfortint el capital social de les mateixes ciutats.

El model de gestió

La coordinació dels processos de planificació pot recaure directament en unitats o departaments específics dins de l'organització de l'administració pública competent, ser gestionats per institucions autònomes creades expressament a tal efecte o, fins i tot, per consultories o empreses totalment externes.

En aquest cas, 14 ciutats impulsen directament els seus plans de desenvolupament, optant per un model més intern que les altres 9 ciutats, que segurament gaudeixen d'un major grau d'autonomia i flexibilitat.

La dimensió territorial

L'àmbit territorial dels plans estratègics és un altre dels elements que cal considerar per tal de conèixer-ne l'abast. Tot i que, en aquest cas, sempre estem parlant d'una dimensió local, podem classificar-la en plans estratègics estrictament de ciutat, metropolitans o regionals.

A partir d'aquest criteri, 14 dels plans estratègics estudiats es concentren estrictament en la seva ciutat, 5 són de caràcter metropolità i, finalment, 3 més n'amplien l'abast a l'àmbit regional.

Línies principals

Els processos de planificació estratègica urbana es planegen majoritàriament des d'una perspectiva integral dels temes urbanístics, econòmics, educatius, socials, culturals i mediambientals.

Aquesta visió transversal de la realitat es manifesta en propostes comunes per tal de lligar els projectes urbanístics amb el principis de la sostenibilitat, de la mobilitat, o

d'habitatges assequibles, o per tal de connectar millor la formació amb les polítiques de dinamització econòmica i d'ocupació o d'integració de la diversitat cultural.

No obstant això, Manchester i Berlin ofereixen una perspectiva més parcial, ja que la primera ciutat disposa d'un pla estratègic concret per al tema de l'educació i d'un altre per a la promoció econòmica, i en el cas de Berlin es concentren bàsicament en el planejament urbanístic de la ciutat.

Conclusió

La cultura de la planificació estratègica urbana s'està estenent arreu d'Europa com un mecanisme eficaç per tal de definir i articular les necessitats i els interessos de la societat i dels seus agents econòmics, socials i institucionals respecte als nous escenaris de futur.

És força clar que la llavor de la ja llarga experiència de Barcelona s'ha convertit en un referent notable en el model del planejament urbà de les ciutats europees.

Ismael Martín és polítòleg, PEMB

BARCELONA <http://www.bcn2000.es>
 BERLIN http://www.stadtentwicklung.berlin.de/archiv_sensut/planwerk_96-97/archiv/summary.htm#these1
 BIRMINGHAM http://www.birmingham.gov.uk/GenerateContent?CONTENT_ITEM_ID=16277&CONTENT_ITEM_TYPE=0&MENU_ID=11495
 BOLOGNE <http://psc.comune.bologna.it/psc.html>
 BRIANZA <http://www.sviluppobrianza.it/piano.htm>
 DUBLIN <http://www.dublincity.ie/planning/ConsultationDocument.pdf>
 ESTOCOLM <http://www.stockholmsregionen2030.nu>
 GLASGOW <http://www.glasgow.gov.uk/cityplan/indexa.htm>
 LEEDS <http://www.leedsinitiative.org>
 LONDRES http://www.london.gov.uk/mayor/strategies/sds/draft_london_plan_download.jsp
 LYON <http://www.millenaire3.com/rubriques.php?c=DE>
 MANCHESTER - Negocis: <http://www.manchester.gov.uk/bestvalue/pdf/BusPlan0304.pdf>
 - Educació: <http://www.manchester.gov.uk/education/plans/edp/intro.pdf>
 MILÀ <http://www.provincia.milano.it/pianificazione/html/eventi/quaderni/pubbli18.html>
 MUNIC http://www.millenaire3.com/rubriques/pdf/monographies/munich_anglais.pdf
 PARIS <http://www.paris.fr/fr/urbanisme/plu/>
 PRAGA <http://212.67.66.237/strategplan/obsah.asp>
 TORINO <http://www.torino-internazionale.org/>
 TRENTO http://www.comune.trento.it/progetti/ps/ps_index.htm
 VENEZIA <http://www.comune.venezia.it/pianostrategico/>
 VIENA http://www.wien.gv.at/stadtentwicklung/strategieplan/stratplan_engl.htm

	PARTENARIAT	MODEL DE GESTIÓ	DIMENSIO TERRITORIAL		PARTENARIAT	MODEL DE GESTIÓ	DIMENSIO TERRITORIAL
BARCELONA	Partenariat	Autònom	Metropolità	LONDRES	Partenariat	Intern	Metropolità
BERLIN	No	Intern	Ciutat	LYON	Partenariat	Autònom	Metropolità
BIRMINGHAM	Partenariat	Autònom	Ciutat	MANCHESTER	No	Intern	Ciutat
BOLOGNE	Partenariat	Intern	Ciutat	MILA	No	Intern	Regional
BRIANZA*	Partenariat	Autònom	Regional	MUNIC	Partenariat	Intern	Ciutat
COPENHAGUE	Partenariat	Intern	Ciutat	PARIS	No	Intern	Ciutat
DUBLIN	No	Intern	Ciutat	PRAGA	Partenariat	Autònom	Ciutat
ESTOCOLM	No	Intern	Regional	TORINO	Partenariat	Autònom	Metropolità
GLASGOW	Partenariat	Autònom	Ciutat	TRENTO	Partenariat	Intern	Ciutat
LEEDS	Partenariat	Autònom	Ciutat	VENEZIA	Partenariat	Intern	Ciutat
LISBOA	Partenariat	Intern	Metropolità	VIENA	Partenariat	Intern	Ciutat

* Regió situada al nord de Milà, en el triangle format pels municipis de Monza, Lecco i Como.

3 elements bàsics

Els principals agents que ens han fet veure la necessitat de fer un salt endavant en l'organització i la cohesió del territori metropolità són els mateixos ciutadans i ciutadanes, amb els serveis que ens exigeixen, amb la manera com es desplacen, amb com funcionen durant el dia a dia. *José Montilla, Alcalde de Cornellà de Llobregat*

31

Un pla estratègic metropolità no és el mateix que un pla estratègic de ciutat, malgrat que les metodologies emprades puguin ser parelles. En una ciutat hi ha elements de governabilitat clars i concrets, de la mateixa manera que els agents econòmics i socials també són d'una fàcil identificació.

En una àrea metropolitana no es dona cap de les dues condicions anteriors. La governabilitat s'ha de buscar i construir. La configuració d'uns esquemes de política i de gestió en els quals tots els municipis se sentin còmodes és, en certa manera, un dels objectius propis del Pla. I, pel que fa als agents econòmics i socials, el seu paper queda menys dibuixat pel mateix pes de les administracions municipals i perquè no tots tenen un espai territorial coincident amb l'àrea.

En aquestes condicions, l'experiència seguida fins ara ens porta a extreure la cerca del consens i de les bones relacions en tots aquells conceptes que han de vertebrar el contingut del Pla.

Cinc comissions tècniques han estat treballant des del passat juliol en cinc temes crítics per tal de garantir les condicions perquè es doni el progrés econòmic i social del territori metropolità de Barcelona en els propers anys. Amb aquest material, s'ha disposat d'un conjunt de propostes que ha calgut ordenar, prioritzar i seleccionar per tal de dotar de coherència el conjunt del Pla.

Aquesta coherència global s'ha d'obtenir a partir d'una coincidència sobre la visió de futur de l'AMB –cap on volem anar– i que fixi les pautes dels canvis que hem d'introduir en el nostre model de comportament actual.

D'altra banda, aquesta visió de futur no ha sortit del no-res. Cal tenir present, certament, les premisses ja comentades que configuren els entorns més importants, així com el diagnòstic de les nostres potencialitats. De tota manera, tant o més important ha estat l'acord sobre els principis i els valors que han d'inspirar la concepció d'aquesta visió de futur. D'aquesta manera, l'esquema del Pla es configura a l'entorn dels elements següents:

- > Missió que el Pla estratègic metropolità de Barcelona vol assumir en el conjunt del territori metropolità de Barcelona.
- > Principis o valors que s'acorda que han de guiar el procés de canvi: lideratge participatiu, cohesió social, innovació, sostenibilitat... en són alguns exemples. La definició d'aquests principis esdevé un pas essencial per prosseguir les posteriors tasques del planejament d'una forma més fluida.
- > Visió de futur: com ens imaginem l'AMB d'aquí a uns quants anys?; quin model urbà ens podem imaginar?; amb quina activitat volem excel·lir?; com ens volem entendre socialment?
- > Temes crítics per assolir aquesta visió i que constitueixen oportunitats, amenaces o tendències a canviar.
- > Plantejament d'objectius, els temes crítics han d'estar suportats per un conjunt d'objectius que caldrà incorporar per part dels diferents agents implicats i per un conjunt d'accions que han de concretar i materialitzar aquests objectius.
- > Estratègies d'implantació: com es passa de la proposta a l'acció. Això pot implicar una anàlisi més acurada de cada proposta, una major concreció i detall i una identificació dels agents més directament implicats en l'acció concreta.

4 esquema

El debat i l'esforç entre tots els agents socials, polítics i econòmics és l'eina que ens servirà per aconseguir el reequilibri territorial i la reducció de les desigualtats.

Lorenzo Palacín, Alcalde d'Esplugues de Llobregat

33

ENTORNS
Unió Europea 25
Globalització
Nou model social

POTENCIALITATS
6a regió europea preferida
per desenvolupar activitats
econòmiques

PROJECTES EN CURS
43 projectes d'abast
metropolità

La Planificació Estratègica: un instrument vàlid per a ciutats i territoris

La ciutat de Saragossa treballa amb instruments de planificació estratègica urbana des de 1994, quan es va constituir la Asociación para el Desarrollo Estratégico de Zaragoza y su Área de Influencia (EBRÓPOLIS). Amb l'impuls d'aquesta associació s'han desenvolupat, fins ara, set *Encuentros de Directores de Planes Estratégicos Urbanos y Territoriales*, inicialment de l'àmbit de la península Ibèrica i, posteriorment, abastant les experiències dels municipis i territoris espanyols.

Fruit de l'intercanvi d'experiències, va sorgir l'encàrrec a EBRÓPOLIS, que es va dur a terme a finals de 2001, de fer un inventari de plans estratègics de ciutats i territoris, que en aquestes dates s'està actualitzant de cara a la propera trobada, que se celebrarà a Saragossa el mes de novembre de 2003.

Una primera aproximació a les dades contingudes en aquest inventari ens fa concloure que la planificació estratègica ha demostrat els darrers anys la seva importància com a eina de treball per propiciar un desenvolupament equilibrat de les ciutats. La seva utilitat evident provoca que, any rere any, creixi el nombre de poblacions d'Espanya que aposten per utilitzar-la: actualment, després de l'experiència d'una dècada, hi ha més d'un centenar de plans estratègics arreu del país.

Es pot fer una consulta més aprofundida a la pàgina d'EBRÓPOLIS (www.ebropolis.es).

L'aparició de nous plans ha estat una constant des de la primera experiència, a Barcelona amb motiu de la seva designació com a seu olímpica. L'any 2001 es podien comptabilitzar aproximadament un centenar de plans estratègics, si bé és cert que n'hi ha que han decaïgut o es troben paralitzats,

sobretot de resultes de canvis en el signe polític dels governs municipals.

No hi ha cap comunitat autònoma que no tingui representació en aquest sentit. L'inventari posa de manifest que les dimensions no importen. Grans ciutats i petits municipis –agrupats o en solitari– van de la mà i utilitzen aquesta fórmula de treball.

Hi ha moltes raons, i mai una de sola, que mouen els líders polítics i socials a iniciar processos de planificació estratègica. La coordinació a l'hora d'actuar i la necessitat d'una col·laboració entre les institucions públiques i el sector privat a tots els nivells, són les raons més citades. Altres motivacions importants per a l'impuls inicial d'un pla són l'exigència d'una millora continuada en un món que es transforma constantment i la revitalització de ciutats i territoris.

L'any 2003, podem afirmar que Comunitats Autònomes com Catalunya, Andalusia i l'Aragó, han crescut significativament pel que fa a experiències en planificació estratègica.

A partir d'aquest inventari, sabem que més de la meitat de les iniciatives existents operen dins d'un únic municipi, mentre els plans d'àmbit metropolità, com el de Saragossa, es mantenen constants, i els comarcals, on s'aglutinen interessos comuns en tots els ordres, tenen cada dia un major pes. L'Aragó n'és un exemple.

Quelcom de semblant comença a detectar-se al món provincial, en què els plans tenen una importància menor, però, com succeeix amb les comarques, els darrers temps s'estan posant en marxa projectes d'aquesta mena per a diverses províncies.

Plans estratègics per comunitats autònomes i població (2001)

Comunitat autònoma	Plans estratègics		Població		Comunitat autònoma	Plans estratègics		Població	
	Nombre	% s/total	Habitants%	s/total		Nombre	% s/total	Habitants%	s/total
Andalusia	18	18,75	7.305.117	18,17	Extremadura	2	2,08	1.073.574	2,67
Aragó	4	4,16	1.186.849	2,95	Galícia	6	6,25	2.730.337	6,76
Astúries	2	2,08	1.084.314	2,69	Madrid	4	4,16	5.145.325	12,79
Balears	2	2,08	821.820	2,04	Múrcia	1	1,04	1.131.128	2,81
Canàries	2	2,08	1.672.689	4,16	Navarra	2	2,08	538.009	1,33
Cantàbria	1	1,04	528.478	1,31	País Basc	14	14,58	2.100.441	5,22
C. La Manxa	1	1,04	2.488.062	6,18	La Rioja	1	1,04	265.178	0,65
Castella i Lleó	4	4,16	1.726.199	4,29	Ceuta	1	1,04	73.704	0,18
Catalunya	24	25,00	6.208.817	15,44	Melilla	-	-	56.929	0,14
C. Valenciana	7	7,29	4.066.474	10,11	ESPANYA	96	100	40.203.444	100

Font: Elaboració pròpia a partir de dades recollides per EBRÓPOLIS i de l'Anuario Económico de España 2001, del Servei d'Estudis de la Caixa.

Les dades recollides demostren clarament el lideratge públic, sobretot municipal, en la planificació estratègica a Espanya –solament són dues les experiències liderades exclusivament per la iniciativa privada, Pontevedra i Ferrol–. Tanmateix, sí que hi ha una societat civil disposada a treballar de manera organitzada en la planificació estratègica. Com a exemple, es pot citar el cas de Saragossa, on el pla va partir d'una iniciativa municipal, però immediatament es va desenvolupar amb autonomia, gràcies a l'impuls i suport dels principals agents econòmics i socials –a més dels institucionals– de Saragossa.

D'acord amb l'anàlisi realitzada, dins de la societat civil, les organitzacions empresarials i les sindicals són les que tenen més pes específic, seguides per la universitat, les associacions de veïns i les empreses situades a cada zona.

L'inventari reflecteix que la modernització i adequació de les infraestructures en el seu conjunt junt amb la gran ambició de

millorar la qualitat de vida dels ciutadans que habiten en cada territori són els principals i prioritaris objectius esmentats pels responsables dels plans estratègics actualment en marxa a tot el país.

Félix Asín és membre del Consell rector i de la Comissió Executiva d'EBRÓPOLIS

5a missió

El Pla representa una oportunitat per canalitzar i potenciar tot allò que durant tants anys de treball junts hem anat aprenent i consolidant: la necessitat de l'aportació de tothom, la transversalitat, una visió del territori més completa i més precisa.

Dídac Pestaña, Alcalde de Gavà

37

El Pla estratègic metropolità de Barcelon té com a missió proposar, en un marc de cooperació publicoprivada i intermunicipal, amb la participació dels agents econòmicosocials, els processos de transformació que es necessiten a l'AMB, per tal d'orientar el desenvolupament econòmic i social d'aquest territori i la constant regeneració del seu potencial de creixement.

A l'hora de posar en marxa polítiques locals vàlides, hem de tenir en compte una escala més àmplia, perquè els processos urbans que afecten, per exemple, l'Hospitalet, responen també a dinàmiques generals que tenen incidència en la resta de poblacions de l'Àrea Metropolitana.

Celestino Corbacho, Alcalde de l'Hospitalet de Llobregat

Els municipis de l'Àrea Metropolitana hem de ser capaços de definir i aplicar polítiques encaminades a millorar la qualitat de vida i els nivells de benestar de les persones.

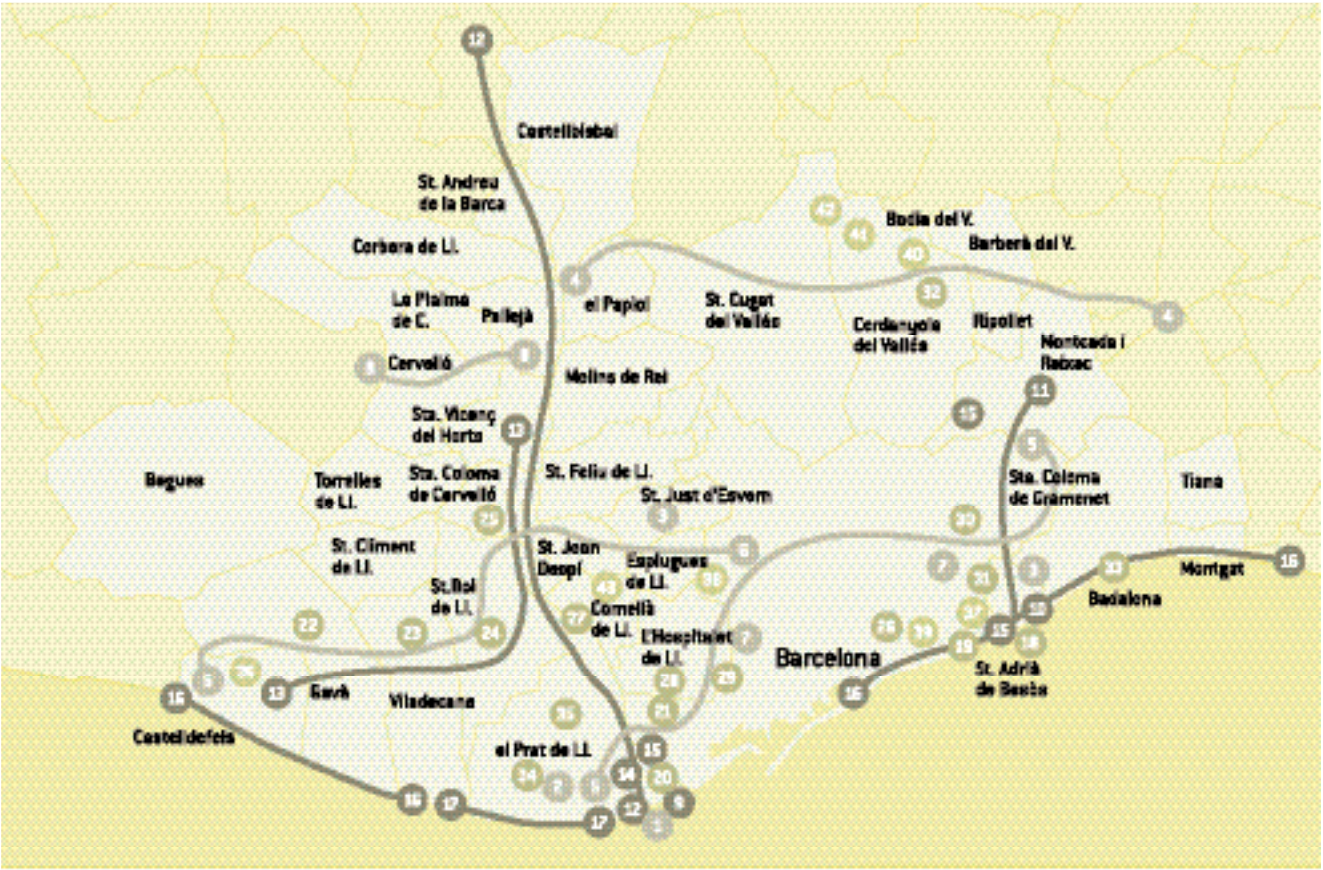
Victor Puntas, Alcalde de Molins de Rei

LES POTENCIALITATS DE L'AMB

MILLORS CIUTATS PER CREAR UN NEGOCI				SEUS EMPRESARIALS AL 2006*		QUALITAT DE VIDA		
	2002	2001	1990			2002	2001	
Londres	1	1	1	Paris	1	Barcelona	1	1
París	2	2	2	Londres	2	Paris	2	2
Frankfurt	3	3	3	Madrid	3	Munic	3	3
Brussel·les	4	4	4	Milà	4	Estocolm	4	4
Amsterdam	5	5	5	Brussel·les	5	Madrid	5	6
Barcelona	6	6	11	Barcelona	6	Gènova	6	5
Madrid	7	8	17	Varsòvia	7	Londres	7	11
Milà	8	11	9	Frankfurt	8	Roma	8	13
Berlín	9	9	15	Amsterdam	9	Zuric	9	7
Zuric	10	7	7	Praga	10	Dublín	10	20
Munic	11	10	12	Lisboa	11	Lisboa	11	20
Dublín	12	13	—	Berlín	12	Lisboa	12	10
Düsseldorf	13	17	6	Munic	13	Amsterdam	13	15
Estocolm	14	15	19	Moscou	14	Brussel·les	14	19
Gènova	15	12	8	Roma	15	Berlín	15	23
						Lyon	15	9
						Oslo	15	12

* Si haguéssim d'anticipar que d'aquí a 5 anys les companyies continuessin amb els seus plans d'expansió, la seu empresarial al 2006 on se situaria?

PERSONAL QUALIFICAT			ACCÉS FÀCIL ALS MERCATS		
	2002	2001		2002	2001
Londres	1	1	Londres	1	1
París	2	2	París	2	2
Frankfurt	3	3	Frankfurt	3	3
Munic	4	6	Brussel·les	4	4
Brussel·les	5	4	Amsterdam	5	5
Milà	6	8	Milà	6	7
Berlín	7	8	Düsseldorf	7	6
Amsterdam	8	5	Madrid	8	12
Düsseldorf	9	14	Munic	9	6
Madrid	10	15	Berlín	10	9
Manchester	11	11	Manchester	11	10
Estocolm	11	7	Zuric	11	13
Zuric	11	13	Barcelona	13	14
Barcelona	14	15	Hamburg	14	15
Dublín	15	15	Moscou	15	26

- INFRASTRUCTURES DE COMUNICACIÓ

 - 1 Ampliació Port
 - 2 Aeroport
 - 3 Trambús, Trambús
 - 4 Papiol-Molins (RENFE)
 - 5 Línia 9 del Metro
 - 6 Línia 12
 - 7 AVE
 - 8 Variant N-340
- PROJECTES DE MEDI AMBIENT

 - 9 Depuradora Llobregat
 - 10 Depuradora Besòs
 - 11 Parc Rural del Llobregat
 - 12 Parc Agrari
 - 13 Depuració Llobregat
 - 14 Recanvi
 - 15 Passeig Marítim Metropolità
 - 16 Parc Natural del Litoral
 - 17 Viladecans-el Prat
- PROJECTES URBANÍSTICS, D'HABITATGE I PROMOCIÓ ECONÒMICA

 - 18 Port Esportiu de Sant Adrià de Besòs
 - 19 Pòrtam 2004
 - 20 ZAL
 - 21 Centre logístic Zona Franca
 - 22 Pla de Penit de Gavà
 - 23 Parc de Negoci de Viladecans
 - 24 Prolong de Sant Il·l de Llobregat
 - 25 Colònia Güell
 - 26 22@
 - 27 WTC de Cornellà de Llobregat
 - 28 Districte Econòmic de Ciutat d'Hospitalet
 - 29 Pira 2004
 - 30 Sagrada
 - 31 Pla Integral de la Mina
 - 32 Centre Direccional de Cerdanyola
 - 33 Front Marítim de Badalona
 - 34 Ciutat Aeroportuària
 - 35 Edifici Papi-Nord
- PROJECTES DE RECERCA I INNOVACIÓ

 - 36 Campus Mediterrani de Castelldefels
 - 37 Campus de Llevant
 - 38 Parc Científic UB
 - 39 Parc Biomèdic
 - 40 Ampliació Parc Tecnològic del Vallès
 - 41 Biocampus
 - 42 Sincretó
 - 43 Can Suria Citylab de Cornellà

Una visió estratègica des dels ajuntaments

Francesc Castellana i Aregall

41

La modificació en les variables que acompanyen al desenvolupament econòmic local, amb motiu dels nous vectors de la competitivitat territorial a escala internacional i, en especial, a Europa i de la transformació a escala global dels mercats mundials, ha introduït certament notables modificacions en el paper que ocupen els territoris en les decisions econòmiques empresarials i d'altres agents rellevants del desenvolupament econòmic. D'aquesta manera, la dimensió local del territori esdevé, sens dubte, un dels factors claus més significatius de cara a avaluar les oportunitats de desenvolupament econòmic dels països i dels estats. Factor clau per a l'atracció de ciutadans, de capitals i de les infraestructures de suport al seu desenvolupament. Estem vivint un moment històric en què els factors locals, les ciutats, gaudeixen d'una importància creixent. Les ciutats, cada vegada més, esdevenen els punts nodals dels fluxos econòmics, socials, culturals, etc. que es produeixen a escala global. En aquest sentit, es pot parlar ja d'un sistema mundial de ciutats que actua d'una forma organitzada i que, per aquest mateix fet, origina unes relacions de competència i de complementarietat entre elles. Aquesta competència entre diferents ciutats comporta un nivell de competitivitat creixent. A aquesta realitat de la competència entre ciutats a nivell mundial s'hi superposa la importància del factor del canvi en la societat en què vivim. Cada territori està sotmès a un nombre indeterminat d'impactes que el poden transformar positivament o negativament. Això fa que les empreses, les organitzacions i també les ciutats i els territoris, estiguin obligats a pensar, constantment, en el canvi. Els territoris que no hi "pensen" estan condemnats a ser territoris de crisi, de caos. Els territoris d'èxit són els que pensen el canvi. En aquest escenari de canvis constants, els factors locals esdevenen claus i importants. Per primera vegada, el món local té la possibilitat d'intervenir en les polítiques econòmiques. Des de la darrera dècada, els entorns metropolitans lideren els nous processos econòmics. Els territoris locals i les ciutats esdevenen el

motor per a la innovació i la creació de noves fonts de riquesa i d'ocupació. El territori es converteix en un factor de competitivitat, i les ciutats competeixen per augmentar la seva atractibilitat. L'enfortiment d'aquests processos locals serà més important en la mesura que es consolidin xarxes locals. Les anomenades economies de xarxa permeten que les ciutats que comparteixen serveis proveïxin millor aquests serveis que si no els compartissin. Entre d'altres casos, un exemple el trobem en el cas de la regió metropolitana de Barcelona: un àmbit territorial format per un nucli molt important i unes polaritats d'una potència extraordinària. És un model de metròpoli no a l'americana, sinó a l'europea. Un model polinuclear i diversificat en el seu conjunt. Un altre exemple de la col·laboració entre localitats i de planificació estratègica del seu desenvolupament el trobem en el model de Pactes Territorials per a la Promoció Econòmica i l'Ocupació. Per tant, l'estratègia d'un territori implica que aquest sigui conscient d'estar sotmès a canvis, que tingui la voluntat d'adaptar-s'hi i, per tant, de definir on vol arribar i, finalment, que tingui la capacitat de definir el camí per a assolir-ho. La realitat municipal de la província de Barcelona es mostra com un dels territoris que més ha apostat pel pensament estratègic: des de l'aprovació al 1988 del I Pla estratègic de Barcelona fins a l'actualitat, aquest territori s'ha consolidat com una de les zones on més s'ha optat per la tècnica de la planificació estratègica: en l'actualitat es poden identificar més d'una cinquantena d'aquests processos en la província de Barcelona. La diversitat és una característica d'aquests processos. Si s'analitzen des d'un punt de vista quantitatiu, podem afirmar que més d'una vintena de processos es troben en fase d'execució, és a dir, estan en procés d'implementar les seves conclusions. Uns sis plans estratègics ja tenen una trajectòria més consolidada i, fins i tot, han endegat iniciatives de revisió del pla. Finalment, hi ha un cert nombre d'iniciatives estratègiques que es troben en un estadi de no actualització.

En aquest sentit, també cal destacar la vitalitat d'aquesta realitat: un considerable nombre de nous processos estratègics estan sorgint al territori. En aquests moments, es poden localitzar una quinzena de nous processos de planificació estratègica a la província de Barcelona. La vitalitat i extensió d'aquest instrument són un fet evident. En una anàlisi més qualitativa i en una primera aproximació al contingut dels plans estratègics de la província de Barcelona, és interessant destacar dos aspectes: Una àmplia majoria de plans estratègics analitzen, entre les seves principals línies estratègiques, els aspectes següents:

- Relacionats amb les persones: educació, lleure i esport, sanitat...
- Relacionats amb el territori: competitivitat econòmica, desenvolupament industrial, comercial, turístic...
- Relacionats amb el territori: desenvolupament urbà, espais naturals, mobilitat de vehicles...

Per altra banda, també s'ha de destacar que entre els processos estratègics destaquen una sèrie de línies estratègiques que emergeixen amb força en els nous plans o en les revisions dels plans anteriors:

- Cohesió social: cohesió interna, vertebració social, immigració...
- Mercat laboral: increment taxa ocupació, mercat de treball més eficient...
- Sostenibilitat: qualitat ambiental, desenvolupament sostenible...
- Qualitat de l'espai urbà: vertebració urbanística, ciutat integrada, rehabilitació dels nuclis urbans...
- Vertebració metropolitana: cohesió amb la regió metropolitana de Barcelona, estratègies supramunicipals...
- Serveis avançats: desenvolupament de "clusters" i infraestructures de suport a les activitats econòmiques...
- Factors intangibles d'atractivitat: formació, qualificació recursos humans, ciutat del coneixement, identitat del municipi, ciutat atractiva per viure...
- Habitatge: oferta diversa i suficient d'habitatges...

Aquest fenomen de l'extensió dels processos estratègics es palesa també a tot Catalunya: moltes ciutats i territoris de dimensions

diferents estan enmig d'aquests processos i han elaborat propostes estratègiques de cara a millorar la seva posició en un escenari de futur. La visió estratègica impulsada des del món local té un altre referent amb la implantació dels Pactes Territorials per a la Promoció Econòmica i l'Ocupació que, impulsats per la Diputació de Barcelona a partir dels principis de l'Estratègia Europea per a l'Ocupació, esdevenen instruments de concertació i planificació per al desenvolupament econòmic, cohesionat i sostingut del territori de la província de Barcelona. Els pactes territorials es basen en la tècnica de la planificació estratègica, però prenen com a referent territorial un àmbit geogràfic superior a l'àmbit estrictament municipal: adopten el concepte de Mercat Local de Treball, entès com l'espai físic o agrupació territorial on s'aglutinen el màxim de relacions laborals en el seu interior i el mínim de relacions amb l'exterior. Aquestes agrupacions de municipis (19 en l'actualitat en el conjunt de la província de Barcelona), definides segons criteris d'autocontenció i autosuficiència, es converteixen així en el model idoni per planificar, gestionar i avaluar les polítiques de desenvolupament d'un territori concret. Davant de tot això, els ajuntaments han pres consciència de la seva posició estratègica i del repte que aquesta representa. També de la necessitat d'adoptar tècniques que permetin respondre proactivament als canvis de l'entorn en què es troben immersos. En resum, l'aposta dels ajuntaments per la planificació estratègica és clara. A la vista de la importància que el pensament estratègic i la seva respectiva metodologia representen de cara a la planificació de les actuacions del món local, la Diputació de Barcelona posa a disposició dels ajuntaments l'assistència tècnica que permeti consolidar els mitjans, assegurí la configuració d'una veritable xarxa local i aportí elements d'innovació al debat estratègic local.

Francesc Castellana i Aregall és President de l'Àrea de Promoció econòmica i Ocupació de la Diputació de Barcelona

6 principis

El Pla ens ha de permetre treballar en igualtat de condicions, i això només es pot entendre des de la col·laboració i la cooperació entre tots els que conformem aquest territori.

Cèsar Arrizabalaga, Alcalde de Montcada i Reixac

43

Els membres del Pla estratègic metropolità de Barcelona comparteixen els principis generals i funcionals següents:

GENERALS:

- > Solidaritat
- > Subsidiarietat
- > Responsabilitat de capitalitat
- > Cohesió social, igualtat d'oportunitats i equitat social, entesa com una interacció positiva entre grups
- > Consens i participació
- > Cooperació publicoprivada
- > Visió de futur

FUNCIONALS:

- > Corresponsabilitat, perspectiva metropolitana i cooperació intermunicipal
- > Racionalitat i simplificació metropolitana. Eficiència dels instruments d'actuació territorial
- > Sostenibilitat ambiental, econòmica, social i territorial
- > Pluricentralitat, reequilibri i cohesió territorial
- > Cultura com a factor de convivència
- > Generació d'ocupació en un marc de qualitat laboral

7ª visió

Per a un municipi petit, com el nostre, formar part del Pla estratègic metropolità de Barcelona és una manera de sentir-nos partícips, d'entendre i intervenir en l'evolució de les nostres poblacions, dintre de la dinàmica de les grans ciutats que ens envolten.

Alfred Matamala, Alcalde de Montgat

45

En una visió a cinc/set anys, en els quals s'haurà format la renovada Unió Europea, l'AMB s'haurà adaptat per tal de gestionar amb la màxima eficiència el procés de transformació econòmica, social i política que li ha de permetre seguir avançant posicions entre les regions europees més avançades.

La qualitat de vida, el benestar de la ciutadania i la cultura seran els paràmetres que hauran guiat l'evolució d'aquest territori com a resposta al procés d'adaptació cap als nous esquemes de la societat actual.

En els propers anys, l'AMB creixerà sobre la base de la renovació dels seus sectors, per la via del major valor afegit i de la impulsió d'altres sectors que es basaran en la generació i difusió del coneixement i de la creativitat com a matèria primera bàsica.

El capital humà serà el recurs més valorat, i les empreses, les universitats i altres centres de recerca treballaran més coordinadament com a motors d'aquesta transformació.

Aquesta visió de futur es concreta en els tres punts següents:

- a)** Fer de la innovació, la creativitat i el coneixement la base de la competitivitat i el progrés de l'AMB, valorant el potencial existent i facilitant la difusió i aplicació dels nous coneixements que es vagin generant i captant.
- b)** Actuar sobre els elements que intervenen en el que anomenem la productivitat del territori (els elements dinamitzadors del mateix territori), per tal de garantir el progrés de les persones, en un marc de sostenibilitat econòmica, social i mediambiental (mobilitat, habitatge, qualitat de vida, cultura...).
- c)** Dotar-se dels mecanismes necessaris per assegurar l'eficient gestió del territori al servei dels ciutadans, empreses, entitats, institucions i municipis de l'AMB.

Planejament concurrent: una alternativa per al futur

Francesc Santacana

47

D'un temps ençà, han proliferat, en el camp llargament resguardat del planejament urbà, tota una sèrie de nous instruments que han vingut a aportar noves perspectives al debat que s'ha obert sobre la validesa actual del model de planejament urbà. Model que ha funcionat satisfactòriament durant el llarg període de vigència del sistema econòmic basat en la indústria i en l'aplicació dels esquemes de les propostes de Taylor i de Ford.

Aquest planejament tradicional propi del segle XXI s'ha preocupat, fonamentalment, de disposar, d'una manera ordenada sobre el territori, l'activitat econòmica i d'una manera molt especial l'activitat industrial.

Com expressa A. Font al comentar les conclusions d'un seminari sobre Planejament Urbanístic¹ el territori de la ciutat industrial "fordista" es caracteritzava per la recerca de les economies d'escala mitjançant la màxima integració de tots els elements del procés productiu. La ciutat funcional —la zonificació dels usos del sòl com a tècnica prioritària del planejament urbanístic— buscava l'especialització del sòl per funcions (residència, treball, oci, circulació...) per tal d'evitar possibles conflictes entre els sectors d'activitat com a camí per maximitzar les economies d'escala.

El planejament es basava en l'aplicació d'uns estàndards o patrons establerts a unes situacions concretes que es diagnosticaven des dels mateixos òrgans de planejament. L'estructura urbana era un conjunt de parts que es podien analitzar aïlladament i que permetien fixar un horitzó de comportament al qual es tendia naturalment. El pla general i els plans parcials han estat les figures pròpies d'aquests processos de planificació.

El problema arriba quan tot el model socioeconòmic al qual servia el model de planejament es capgira radicalment. La continuada progressió cap a un sistema econòmic més terciaritzat, els nous esquemes de les famílies i del treball, juntament amb les noves infraestructures de comunicació ja no s'avenen amb l'anterior model urbà en què totes les peces encaixaven, o havien d'encaixar.

D'un model urbà perfectament jerarquitzat i pensat es passa a uns espais més o menys caòtics, que s'ocupen de manera erràtica, amb una lògica més aviat borrosa i en el qual conviuen una multiplicitat d'activitats econòmiques, de cultures i de valors.

En front d'aquestes circumstàncies, la impotència del planificador tradicional és notòria. Potser poden aturar algunes coses, però es molt estrany que en puguin arrencar d'altres. Clarament, es demana un canvi des de la concepció determinista del planejador físic cap a una política molt més articulada i informada de la realitat socioeconòmica, i molt més relacionada amb les aspiracions socials que continuament es renoven i que haurien de donar lloc a concepcions urbanes més creatives i innovadores.²

Comença a reforçar-se la idea que el planejament funciona quan els interessos de les parts coincideixen. D'altra manera, tot falla. I la paraula estratègia comença a aparèixer pel món del planejament. En alguns casos amb tot el nom de Pla estratègic. D'altres, amb altres qualificatius com Programa de Desenvolupament Regional, Esquema Director Metropolità, Estratègia de Desenvolupament Espacial o Projecte d'Aglomeració. Però tots ells ja en el marc d'un nou concepte de planejament que dona resposta a la doble demanda de participació i de disposar d'un marc socioe-

conòmic on projectar les idees urbanes que han de aportar la coherència que es demana per a la regulació del territori.

Certament, tot aquesta evolució no significa la desaparició del planejament urbà tradicional. Al contrari, com diu Allen J. Scott³ es troba més viu que mai. Simplement, s'ha d'adaptar a uns esquemes més amplis, complexos i col·lectius que poden donar respostes més adients a les necessitats dels territoris de progressar en un marc de globalització.

I aquest esquema més ampli tampoc no s'atura en les diferents modalitats del planejament estratègic. El territori, avui dia, no pot prescindir de la internalització del medi ambient. Aquest ja es pot considerar més com un cost final que cal suportar i pagar sinó com un dels elements essencials de tot el procés de planejament. Més encara: com a element primari. Aquell que ha de dictar les precondicions perquè es pugui dur a terme un veritable procés de creixement en termes econòmics i de cohesió social.

Des de finals del segle passat, ens trobem, doncs, amb el fet que el tradicional esquema monocrom del planejament urbà es va transformant, per la via dels fets, en un conjunt de peces, cada una de les quals aporta un component vital per a un progrés harmònic del territori però sense que, fins ara, s'hagi produït el necessari encaix.

Es va, doncs, cap a un nou tipus de planejament que integrarà la conceptualització del medi ambient com a element bàsic del procés; les estratègies econòmiques i socials que han de donar sentit i coherència a l'evolució desitjada del territori, i els plans territorials i urbanístics que han de reflectir —cada un en el seu àmbit— els anteriors aspectes sobre el territori concret.

Aquest seria l'esquema que titularíem com Planejament Concurrent. Seria bo que des de les administracions públiques pertinents es comencés a avançar en la conformació dels esquemes propis d'aquest nou model.

Francesc Santacana és coordinador general del PEMB

¹Planeamiento urbanístico: de la controversia a la renovación. Diputació de Barcelona, maig 2003

²Australian Cities: Issues, Strategies and Policies for Urban Australia in the 1990's. Edited by Patrick Troy. Cambridge University Press, 1995

³"Global City Regions: Planning and Policy Dilemmas in a Neo Liberal World." Allen J. Scott. En el volum *Urban Planning in a Changing World*, editat per Robert Freestone, 2000.

8 | propostes

La millora de la productivitat del territori serà un element essencial del model que s'ha d'anar conformant.

Josep Jordana, Alcalde de Pallejà

49

8.1. Introducció

A partir del treball de les cinc subcomissions de prospectiva, i del de les comissions d'enllaç, l'esquema de continguts del 1r Pla estratègic metropolità de Barcelona s'estructura sobre la base de tres vectors d'actuació i una condició necessària:

Un primer vector, *desenvolupament econòmic basat en criteris sostenibles i ocupació*, recull totes aquelles propostes més directament relacionades amb el desenvolupament econòmic i l'ocupació i amb el procés de transformació cap a models més avançats: plataformes tecnològiques, ciència, iniciativa emprenedora, capital humà, modalitats

organitzatives del treball, infraestructures, treball de qualitat, sostenibilitat... són alguns dels conceptes que inclou aquest apartat.

El segon vector, *model territorial i mobilitat*, agrupa, com és lògic, una sèrie d'objectius i de propostes relacionades amb el territori i amb el desplegament d'alguns dels seus elements d'ordenació, principalment l'habitatge, el transport i la preservació del territori i el medi ambient.

La cultura de la convivència, la cohesió social i la cooperació constitueixen el tercer dels vectors del Pla. Integra les propostes relacionades amb els tres grans reptes del moment actual: els fluxos migratoris i la diversitat, els canvis demogràfics i els canvis en les estructures familiars i en les relacions família-treball. Inclou un tema prou important, com és el baix nivell de formació, així com les mesures necessàries en els camps de l'ensenyament i de la formació professional integral.

Cada un d'aquests vectors explicita:

- > Una idea de la direcció en la qual es vol orientar el vector.
- > Temes crítics que poden afectar el desenvolupament del vector.
- > Objectius que es plantegen per fer front a aquests temes crítics. Algunes mesures en un estadi exemplar, és a dir, per donar una idea, més o menys concreta, de com la Comissió d'Estratègia haurà de dotar de contingut els diferents objectius.

En la mesura que un dels objectius fonamentals del Pla sigui dotar els municipis petits dels recursos necessaris per a la seva sostenibilitat, s'eviten "opes" amigables, a l'hora que es generen interdependències mútuament beneficioses.

Josep M. Llop, Alcalde de La Palma de Cervelló

Les grans metròpolis competeixen de forma cada cop més evident i planificada per aconseguir posicions de privilegi. És molt diferent projectar-se cap a l'exterior com un únic gran municipi, rodejat d'altres municipis, que com una entitat metropolitana en què tots ells treballen per uns objectius comuns.

Albert Vilà, Alcalde del Papiol

51

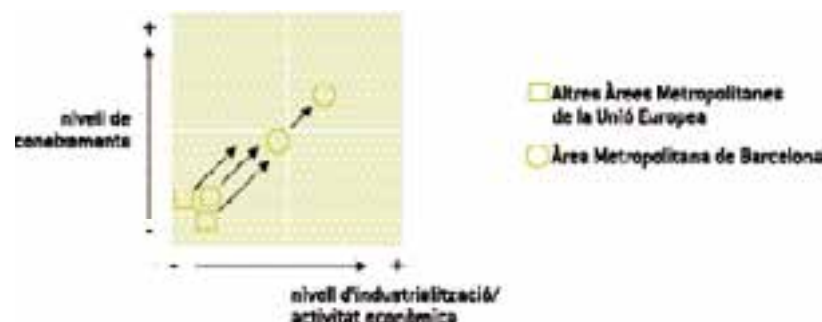
Per condició necessària cal entendre el model polític, social i de gestió de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, que ha de fer possible la implantació d'aquest Pla estratègic i de tot el que això significa.

Dissenyar un model de gestió del territori metropolità que tingui present les identitats locals, però que, a la vegada, promogui una política metropolitana, estimuli una visió metropolitana per als projectes estratègics i faciliti una gestió eficient d'aquells serveis que es consideri necessari abordar des d'aquesta perspectiva més àmplia.

8.2. Vector de creixement econòmic, basat en criteris sostenibles i ocupació Cap a la ciutat creadora

Les condicions específiques de l'AMB faciliten que es pugui actuar com un territori viver de noves idees, empreses i productes, aprofitant la diversificació de què es disposa. Ens cal un creixement econòmic de qualitat per tal d'assolir una presència competitiva en els mercats globals, crear ocupació i seguir sent una de les regions capdavanteres d'Europa.

La globalització és un joc de suma positiva, però amb guanyadors i perdedors. Es produeix un procés de deslocalització productiva i a la vegada la concentració d'activitats d'alt nivell afegit en determinades metròpolis avançades. Les regions competeixen en costos i/o en qualitat. Ens cal guanyar la cursa de la globalització.

Temes crítics

- 1 Massa crítica insuficient en capital humà i tecnològic en el marc de:
 - a) una tendència a la reducció de la dotació de recursos humans (a Catalunya, en el període 2000-2010, coexistirà la necessitat d'incrementar la població ocupada amb el manteniment de bosses d'aturats de baixa qualificació professional, que caldrà reduir per la via de la formació).
 - b) una descapitalització tecnològica (27% dels estudiants en branques d'enginyeria i arquitectura, per un 57% en ciències socials i humanitats).
 - c) uns nivells educatius secundaris baixos, bàsicament de l'FP (a Espanya un 38% dels joves cursa FP, per un 58% a UE 15).
 - d) un notable retard en la formació continuada d'aquest capital humà (l'any 2001 van participar en programes de formació continuada el 3,1% de la població de 25 a 64 anys, per un 4,7 a Espanya i un 8,4 a Europa).
- 2 Mancances en innovació, recerca i creativitat. L'AMB no pot competir només en costos. Ha de competir per la via de la innovació i la producció de qualitat. L'esforç en R+D continua sent notablement inferior al de les regions europees més avançades. Cal tenir present que les empreses cerquen els coneixements no transferibles en els territoris on es generen. Cal, per tant, assolir el màxim nivell d'aquest tipus de coneixements a l'AMB.
- 3 Desconnexió entre els sistemes productius i educatius. Aquest element, en un procés de transició cap al nou model de desenvolupament, adquireix encara més rellevància que en èpoques anteriors.
- 4 Capacitat emprenedora. L'impuls a la creació de noves empreses és important per ampliar el teixit empresarial i l'ocupació. La creació d'empreses afavoreix la innovació i permet crear un teixit de pimes complementari a les grans empreses, fet que esdevé també un factor d'atracció de noves inversions.
- 5 Obertura al món, mobilitat, idiomes. La disponibilitat d'una massa crítica de capital humà i tecnològic demana una major capacitat de relació internacional, que

Estratègies i globalització a les àrees metropolitanes mundials

Josep Roig i Martí 53

Globalització és una paraula de moda que tothom utilitza per manifestar el seu optimisme, o el seu pessimisme en l'evolució del món. Les àrees metropolitanes tenen també aquesta doble lectura, al mateix temps eufòrica i depressiva, de la globalització.

Si afegim que la globalització és multidimensional, el pessimisme o l'optimisme s'estenen immediatament a aspectes econòmics, polítics, socials, tecnològics o ambientals, creant un ciutadà tal vegada esquizofrènic, que no sap si riure o plorar cara al futur.

La globalització s'interpreta, a les àrees metropolitanes, com un fenomen que representa tots aquells canvis de l'entorn extern, de suposada gran magnitud i rapidesa, i que difícilment podem controlar. Les ciutats hauran de reaccionar per mitjà d'estratègies metropolitanes pròpies per tal d'intentar confirmar l'optimisme i contradir el pessimisme.

La intenció d'aquesta nota es tan sols assenyalar algunes tendències recents en les estratègies de les àrees metropolitanes enfront dels fenòmens de globalització.

Les metròpolis o regions metropolitanes són el teatre on es representa la tragicomèdia de la globalització.

S'ha produït una renaixença de les metròpolis, les quals, durant algunes dècades, havien estat símbol dels problemes urbans. La globalització ha fet recuperar a les metròpolis la voluntat de protagonisme polític, econòmic i social, si és que alguna vegada s'havia realment perdut.

No hi ha cap dubte que els Estats, els organismes internacionals i les multinacionals, per un cantó, i les ONG, per un altre, són els protagonistes dels moviments globalitzadors, però la base territorial o espacial, tant del poder politicoeconòmic com de les forces anti-globalitzadores, es troba a les metròpolis.

Els ciutadans metropolitanos no posen únicament el lloc i l'escenari, sinó que, com a ciutadans, estan implicats i afectats en l'obra que es representa. I els governs metropolitanos d'ar-

reu del món s'adonen que també són protagonistes del canvi. Si abans es consolidava una jerarquia metropolitana en funció de la població i les dimensions, ara es dibuixa una xarxa connectada de metròpolis, amb diferents nivells de funcions. La concentració de capital, treball i cultura és tan important com les connexions, les xarxes i les comunicacions entre aquestes metròpolis.

Haurà de passar temps fins que el poder de les ciutats-regions metropolitanes globals es consolidi visiblement a nivell mundial entre la resta de protagonistes. Tal vegada algun dia veurem que, al costat del G8, es reuneix el GC 55 (les 55 ciutats globals) o el M400 (les 400 metròpolis de més d'un milió d'habitants). Moltes grans ciutats ja varen iniciar el seu agrupament fa gairebé vint anys a Metropolis, l'associació mundial de les grans ciutats, com a lobby mundial de les metròpolis i, juntament amb la resta d'autoritats locals, estan representant els interessos de més del 50 % de la població mundial que viu a àrees urbanes.

Les metròpolis requereixen una visió estratègica, un ideal o somni metropolità.

Barcelona és conscient de la força dels ideals i projectes compartits. La gran transformació de Barcelona a finals del segle xx, es produí al voltant del somni i el projecte dels jocs olímpics. La majoria de metròpolis són conscients de la necessitat d'establir una certa estratègia metropolitana com a forma d'enfrontar les amenaces i oportunitats de la globalització.

Tal vegada, la estratègia sorgeix inicialment com a resposta a la globalització econòmica i a la necessitat de competir en la nova economia postfordista. Finalment, però, la majoria de ciutats-regió desenvolupen una estratègia que inclou, també, aspectes socials, mediambientals o territorials.

La complexitat d'actors en un àrea metropolitana fa que el grau de formalització de les estratègies sigui molt variat en les diferents metròpolis. Potser el més important és que es

produeixi una certa sintonia entre les estratègies de les diferents institucions i organitzacions que agrupen els interessos sectorials, públics i privats, de les grans metròpolis.

L'estratègia metropolitana posa de manifest la necessitat de coordinació entre els diferents nivells de govern i de participació dels "stakeholders".

El model preponderant a la majoria de metròpolis es una àrea metropolitana administrativament fragmentada amb nombroses jurisdiccions territorials i funcionals.

La globalització ha tornat a donar arguments per demanar una millor coordinació i una simplificació dels processos de presa de decisions, d'un nou neo-metropolitanisme.

Les respostes són molt variades: l'agrupació-annexió metropolitana a Toronto o Montreal; la creació d'un nou alcalde de Londres amb poders molt diferents de l'històric Greater London Council; la dissolució de la Corporació Metropolitana a Barcelona, sense un model clar per a l'organització territorial de la ciutat-regió de Catalunya...

El nou model de governament ha de considerar la seva relació amb l'Estat, amb els poders regionals del tipus UE i amb els poders globals que estan sorgint en aquesta etapa de globalització. Simultàniament, però, també ha de donar resposta a la voluntat de descentralització, proximitat i representació dels nivells locals.

La pregunta que sorgeix és si les àrees metropolitanes s'estan realment convertint en poder polític organitzat, amb capacitat de maniobra enfront de nivells superiors i de nivells inferiors de govern.

A l'àrea metropolitana de Barcelona hi ha signes que els governs locals han entès aquesta necessitat, que la comunitat autònoma sembla conscient que l'organització territorial de Catalunya requereix un canvi substancial, i l'Estat probablement segueix ignorant que a Espanya hi han dues ciutats-regió globals i que aquest és un dels punts forts a què cal

donar suport per assegurar el posicionament internacional d'Espanya.

Les estratègies metropolitanes es converteixen en processos participatius i de consens en què un ampli ventall d'interessos es troba representat.

El partenariat amb el sector privat és un element clau en la majoria d'estratègies metropolitanes. Es busca la complicitat entre el sector públic i els "stakeholders", és a dir, tots aquells sectors afectats i interessats per l'evolució de la ciutat-regió global.

Democratització i participació ciutadana en les decisions metropolitanes com a manera d'evitar la difuminació de responsabilitats entre nivells de govern i entre administracions metropolitanes.

La fragmentació metropolitana ha comportat una certa desinformació per als ciutadans, que difícilment saben qui té la responsabilitat de resoldre els problemes metropolitanos.

La complexitat administrativa també facilita als polítics la desviació de responsabilitat cap a d'altres nivells de govern. En el cas de Barcelona, tots sabem de les dificultats per assignar responsabilitats en temes administrativament complexos com, per exemple, el metro, l'AVE o l'habitatge públic.

En el cas que les administracions metropolitanes siguin de segon nivell i sense eleccions directes, es pot produir una manca de transparència i de control democràtic directe.

La majoria de les àrees metropolitanes es plantegen millorar la participació ciutadana en els processos de decisió i recuperar un major control democràtic de les administracions metropolitanes.

Els ciutadans metropolitanos intueixen, en aquest moment, que el model fragmentat i competitiu entre governs locals, autònoms i central esta provocant massa problemes.

Les dues respostes tradicionals de buscar més acords entre les diferents administracions o una major coordinació des

dels governs de nivell superior, no ofereixen gaire esperança, si s'observa la realitat del darrers 25 anys.

Els ciutadans també intueixen que no es pot tornar a un nou centralisme il·lustrat: ni metropolità, ni autonòmic, ni estatal. Desconfien dels polítics que són sempre centralistes d'ells mateixos i del seu poder.

Cal obrir la participació als ciutadans, ja que són els únics que realment són, al mateix temps, locals i metropolitans. Són els més interessats que tot funcioni correctament. Viuen en una ciutat, treballen en una altra, es traslladen per infraestructures metropolitanes i regionals, esperen un AVE estatal i paguen impostos a tots els nivells. Com a ciutadans metropolitans, paguem els nostres impostos a tots els nivells, però de vegades no estem segurs de poder votar democràticament a tots els nivells.

A les àrees metropolitanes es produeixen noves demandes i nous serveis metropolitans que les administracions locals no poden proveir separatament.

Les noves demandes i els nous serveis entren, normalment, per la part més alta de la jerarquia de ciutats metropolitanes. I també, per tant, és a les àrees metropolitanes on es pot produir una major insatisfacció dels ciutadans amb els serveis rebuts i també amb aquells serveis nous, encara no rebuts i que cal organitzar, donar i finançar per al conjunt dels ciutadans metropolitans...

Els municipis i les administracions fragmentades semblen responsabilitzar-se de temes petits i concrets, però difícilment són capaços de responsabilitzar-se dels grans problemes metropolitans, que requereixen polítiques metropolitanes. Els municipis poden organitzar la neteja i la recollida d'escombraries domiciliàries, però tenen dificultats per coordinar amb d'altres municipis el tractament de residus. Els municipis s'encarreguen del trànsit, però, entre tots, han de planificar i coordinar els transports públics metropolitans i les grans infraestructures de comunicació. Decideixen sobre les llicències urbanístiques, però no tenen responsabilitat sobre el conjunt del model territorial metropolità que aquestes decisions individuals i desordenades estan provocant sobre la densitat de la ciutat metropolitana.

Finalment, cal esmentar que els canvis tecnològics, per exemple en el camp de la informació i la comunicació, generen nous serveis que solen crear problemes de responsabilitat, organit-

zació i finançament. Molts d'aquest serveis, però, són enormement importants per a la competitivitat dels territoris metropolitans i per al nivell de vida dels ciutadans.

Model de ciutat i estratègia de planificació urbana: cap a la concentració i cap a la transparència en les regles del joc urbà La globalització, tal vegada ha tornat a valorar positivament la concentració i la densitat com un element de competitivitat de les regions metropolitanes. Alguns plans estratègics metropolitans, tant en ciutats disperses (per exemple, Melbourne) com en ciutats ja denses (per exemple, Barcelona) es decanten clarament per tornar a defensar un model de ciutat més concentrat. Les raons adduïdes ja no són únicament els problemes d'infraestructures i de congestió que un model difús, basat en l'automòbil, crea a les grans metròpolis, sinó, a més, la necessitat de concentració i serveis d'alt nivell que requereixen les activitats globalitzades.

En aquesta nova etapa de canvi tecnològic i de repartiment mundial de les activitats econòmiques, les àrees metropolitanes tornen a començar la discussió de com integrar les necessitats de treball, habitatge i transport. Si durant un temps, les activitats industrials i de serveis marcaren la forma de les ciutats, ara es comença a incorporar amb força la discussió sobre les activitats d'oci i de vida urbana, des del punt de vista dels ciutadans, i les activitats de distribució de mercaderies, des del punt de vista de les empreses.

D'altra banda, cada cop s'exigeix més a les autoritats "planificadoras" un esforç de transparència, participació ciutadana i explicació de les decisions urbanístiques. Un esquema de planificació clar que no permeti diferents lectures i, per tant, que no permeti el tractament clientelista en les decisions urbanístiques. La coordinació de les infraestructures i la sortida de nou sol urbà al mercat no es pot deixar en mans de la iniciativa privada ni en mans dels controladors urbanístics. Cal recuperar una certa ingenuïtat que ens porti a entendre les necessitats dels ciutadans, inclosos els sectors amb interessos immobiliaris, i conèixer, al mateix temps, les possibilitats tècniques pensades pels experts urbans. Les autoritats locals i metropolitanes tenen l'obligació de moderar aquest diàleg entre ciutadans i experts, sense deixar que uns s'imposin als altres. La seva obligació és assegurar la transparència en aplicació d'unes regles sensates del joc urbanístic. Estratègies multidimensionals per a la globalització i sosteni-

bilitat a les àrees metropolitanes. La confusió com a motor de canvi

Les metròpolis han estès el seu àmbit estratègic més enllà de la provisió de serveis bàsics urbans i de la planificació urbana. Les estratègies econòmiques, socials, mediambientals, educatives i culturals, d'immigració, d'innovació, intenten donar significat a una altra d'aquestes paraules de moda *sostenibilitat*, que com *globalització*, ningú no és capaç de definir clarament. La confusió conceptual creada per ambdós termes contribueix positivament a la discussió de les estratègies metropolitanes i esdevé motor d'uns canvis sempre imprevisibles. La sostenibilitat articulada, a nivell local, per mitjà de les anomenades Agendes 21 forma part dels objectius de les autoritats locals i metropolitanes. La seva aplicació i resultats molts cops se situa encara en la modificació d'idees i cultures més que no pas en l'aplicació pràctica d'actuacions. Es per això que el World Summit on Sustainable Development a Johannesburg invita a executar l'Agenda 21 i remarca el paper clau que les autoritats locals tenen a tot el món en aconseguir els objectius i posar en marxa els programes aprovats per als propers 15 anys. D'altra banda, la globalització ha portat a intentar formular estratègies per a la nova economia del coneixement, impulsant aspectes com les infraestructures del coneixement (educació, formació, tecnologia...) i la qualitat de vida (seguretat, mobilitat, oci, cultura, entorn urbà...). La majoria de estratègies inclouen també una clara referència a la innovació i al clima empresarial i emprenedor, com a mecanismes per assegurar un lloc en l'economia global.

Totes les àrees metropolitanes són, inevitablement, nuclis d'atracció d'immigrants del mateix país o de l'estranger. Per als optimistes, les àrees metropolitanes es converteixen en nuclis de multiculturalitat i diversitat, amb efectes molt positius per al creixement de les ciutats. Per als pessimistes, les dificultats sempre reals d'integració dels immigrants esdevenen una excusa per assenyalar que les metròpolis són al centre dels problemes de pobresa, inseguretat, atur, convivència... En qualsevol cas, en totes les àrees metropolitanes es defineixen estratègies multidimensionals per abordar les conseqüències d'aquests intensos processos de migració.

A la recerca d'un nou model de governament metropolità. Un canvi d'escala cap a la regió metropolitana i un canvi de relacions cap al partenariat ampli.

La definició de les àrees metropolitanes ja no es fa en funció del mercat de treball i del trasllat diari al treball. Aquest ja no és el flux més important per definir la regió metropolitana global. La regió metropolitana engloba la ciutat central, el continu urbà, amb densitats altes de població, i tot el *hinterland*, no del *commuting* diari, sinó de la xarxa de ciutats que, a través de la ciutat central, tenen contactes i comunicacions amb la resta de les 400 grans metròpolis mundials.

La globalització obliga a ampliar la definició de la metròpoli cap a la regió metropolitana global. Per posar un exemple proper, la ciutat-regió metropolitana global de Barcelona és tota Catalunya i, tal vegada, en alguns aspectes més enllà. Haurem de competir amb àrees metropolitanes com Beijing/Tianjin, Dalian/Shenyang, Shanghai/Nanjing/Hangzhou i Hong Kong/Gaungzhou, que entre les quatre tenen una població d'uns 150 milions de persones. Hi ha, per tant, un canvi d'escala que obliga a pensar en territoris més amplis, definits en funció de xarxes i fluxos diferents.

El govern metropolità regional requereix també un nou model de governament. Aquesta és la tercera paraula de moda que mencionem al text i, com les anteriors, pot portar a confusió. El governament s'utilitza per donar un nou èmfasi a la necessitat de crear un sistema de govern i administració de la regió metropolitana més participatiu i de partenariat ampli. La col·laboració entre nivells de govern, la col·laboració i partenariat entre sector públic i sector privat i ONG, les estratègies consensuats i les responsabilitats compartides són alguns del conceptes que es repeteixen a moltes àrees metropolitanes en abordar els canvis provocats per la globalització. Normalment, tot això porta a un canvi de lideratge social que obliga a posar en una mateixa taula als líders d'una societat civil i política que poc té a veure amb els poders de la societat industrial tradicional. No hi ha dubte que aquesta és, encara, una etapa indefinida en la qual els antics poders se superposen als nous, on els antics lideratges volen mantenir-se i els nous lideratges pugnen per sortir a la llum i crear noves institucions representatives. Les àrees metropolitanes, com sempre, tornen a ser laboratoris socials, polítics i econòmics que assagen els canvis de governament i lideratge, necessaris per a la nova etapa de globalització.

Josep Roig i Martí és secretari general de Metròpolis

Al meu entendre, és evident que l'actual escenari de desenvolupament metropolità de consums il·limitats és insostenible a mitjà i llarg termini. Per tant, és urgent una nova lògica i un nou model que sigui capaç d'assumir coherentment la planificació i la gestió de la sostenibilitat.

Lluís Tejedor, Alcalde del Prat de Llobregat

La resposta a les necessitats ciutadanes en qüestions com l'habitatge, les infraestructures, els equipaments, la immigració o el transport públic, Ripollet –ni cap altre municipi– ja no pot plantejar-se-les de manera aïllada.

Joan Parralejo, Alcalde de Ripollet

57

estimuli la captació de talent i la mobilitat dels recursos humans autòctons cap a fora.

- 6l Disposar d'infraestructures competitives d'índole diversa, circumstància que requereix un esforç inversor molt per sobre de la mitjana històrica.
- 7l Capacitat de decisió i recursos en inversió pública per poder redreçar dèficits històrics. La coordinació de les institucions per promoure grans projectes és, així mateix, un factor crític.
- 8l Un creixement econòmic de qualitat com el que es pretén assolir requereix uns serveis i subministraments bàsics d'alt nivell, proveïts en clau de sostenibilitat.
- 9l Cohesió social i ciutat cruïlla, com a lloc dinàmic i creatiu, contra una visió de ciutat frontera conflictiva. L'aportació de gent de fora i la tensió que generen les cultures diverses fomenten la creativitat i fan avançar les societats. Les regions mundials més dinàmiques són ciutats cruïlla (Los Angeles, San Francisco...) i el territori de l'AMB es troba en l'encreuament nord-sud.

OBJECTIUS I ALGUNES MESURES

- 1l Generar, atraure i retenir talent creatiu i innovador
 - > Repensar els sistemes científicotècnics per tal de donar incentius, a més de mitjans, als investigadors per assolir l'excel·lència. Potenciar l'intercanvi entre centres de recerca i empreses i coordinar les plataformes tecnològiques com a instruments de desenvolupament regional.
 - > Augmentar substancialment els recursos destinats a R+D amb un esforç sostingut molt superior a l'històric. Assolir el 3% del PIB, que és una xifra adient d'acord amb els paràmetres de la cimera del Consell Europeu de la Unió Europea celebrada a Barcelona la primavera de l'any 2002.
 - > Introduir el concepte de la universitat com a motor de desenvolupament, també econò-

mic i territorial. En aquest aspecte s'han d'incrementar les connexions del sistema universitari amb les activitats de creació d'empreses i amb la impulsió de la innovació empresarial en un context de pimes i microempreses.

- > Promoure la perspectiva internacional de les universitats, la formació professional i les escoles de negoci per tal que algunes d'elles reforcin la seva posició de pioneres a Europa i competeixin per captar els millors professors i alumnes. L'objectiu seria fer de Barcelona un centre universitari de referència i una activitat d'exportació.
- > Millorar els instruments que faciliten la mobilitat i l'obertura al món.
 - Dissenyar un pla que fomenti la mobilitat geogràfica i funcional i la flexibilitat en la carrera laboral i professional.
 - Mesures d'acompanyament en el camp de l'habitatge, la protecció social i la formació continuada per tal de reduir els riscos de la major mobilitat.
 - Generalitzar l'aprenentatge i l'ús de l'anglès com a opció preferent de tercera llengua.
 - Espais públics de qualitat, llocs de relació, positivació dels conflictes i, en general, ciutat oberta, en el marc d'una qualitat de convivència.

- 2l Establir vincles més potents entre els sistemes productius i els educatius. Impulsar la formació permanent
 - > Elaborar una proposta de desenvolupament de polítiques actives d'ocupació.
 - > Reforçar el Pacte industrial metropolità i promoure la coordinació de l'oferta formativa.
 - > Reforçar els esquemes de formació permanent. Optimitzar la utilització dels recursos existents, i si fos necessari, ampliar-los, i analitzar mecanismes per facilitar l'accés a les pimes.
 - > Garantir l'efectivitat i l'aplicació en el territori del Pla de formació professional de Catalunya (que defineix nous centres), que garanteixi la vinculació de la formació professional amb l'empresa.

El model industrial dels anys seixanta i setanta, en què les ciutats es limitaven a adaptar-se als canvis que marcaven els mercats, va provocar grans desequilibris al territori metropolità. Ara caminem cap un nou model econòmic i social més complex. El Pla esdevé una eina fonamental per incidir en aquest futur. *Jesús M. Canga, Alcalde de Sant Adrià del Besòs*

Caldria que, per aconseguir fites com el soterrament de la via fèrria o la creació del baixador del Palau, no fossin necessàries batalles esgotadores, anys de reivindicacions ciutadanes.

Enric Llorca, Alcalde de Sant Andreu de la Barca

59

- > Instar a disposar al més aviat possible de l'Institut de les Qualificacions per tal de facilitar el reconeixement d'aquestes al nostre país i a la Unió Europea.
- > Potenciar les biblioteques com a element bàsic de la societat del coneixement i facilitar la difusió de la cultura digital.
 - Garantir una educació infantil, primària i secundària de qualitat, que possibiliti la formació en els valors (creativitat, solidaritat, capacitat emprenedora, etc.) que han de ser inherents als ciutadans del futur.

3I Impulsar les habilitats i les capacitats emprenedores

- > Impulsar xarxes de viviers d'empreses en el territori metropolità i desenvolupar sistemes excel·lents d'incubació.
- > Reforçar els programes generals per a la creació d'empreses, ampliar els programes específics per a col·lectius i sectors i promoure noves iniciatives en aquest àmbit.
- > Promoure la creació d'empreses de base tecnològica a partir del potencial que representa la recerca universitària i de noves vies de finançament –capital risc, capital llavor– que recolzin aquestes iniciatives.
- > Major vinculació entre els estudis de gestió (escoles de negoci...) i les àrees científiques.
- > Accentuar l'atenció de les activitats formatives no tan sols en els vessants més tècnics, sinó en les aptituds i competències polivalents.
- > Integrar la població immigrant en els programes de foment de la capacitat emprenedora, facilitant els tràmits per a l'autoocupació i la creació d'empreses.

4I Entenent el paper del sector públic com a facilitador i estimulador de noves activitats, és necessari identificar agrupacions de sectors interrelacionats, complementaris i amb perspectives de futur, amb la finalitat de donar-los un tractament prioritari (indústries de la cultura, ciències de la vida, el conjunt de serveis a les persones, esports, turisme...)

5I Millorar la qualitat de vida (entesa també com a factor d'atracció de capital humà per al territori), assegurar uns nivells de subministraments bàsics d'alt nivell i garantir un entorn de qualitat (espais lliures...)

- > Entenent la densitat de la ciutat com un fet positiu, cal resoldre els problemes del soroll i de la contaminació que poden disminuir de manera important la qualitat de vida.
- > Disposar d'uns serveis i subministraments bàsics –aigua, energia, residus i telecomunicacions– a partir de criteris sostenibles i amb els estàndards propis d'un territori capdavanter a Europa.

6I Promoure la coordinació institucional a fi d'impulsar el desenvolupament i els projectes d'abast metropolità

- > Compartir accions de promoció econòmica del territori que ens permetin avançar cap a la creació d'una Agència de Promoció Econòmica de l'AMB.

7I Impulsar unes infraestructures comparables a les de les regions europees més avançades, garantir l'accessibilitat a tota l'AMB i promoure la seva gestió autònoma

(Nota: les mesures concretes per desenvolupar aquest punt es contemplen en el vector Model Territorial i Mobilitat).

8I Consolidar l'escala espacial de l'AMB: la macroregió europea i la xarxa de ciutats més rellevants que en formen part (C-6). L'AMB ha d'invertir per convertir-se en l'eix de connexió (*hub*) d'aquest territori. Comunicacions

9I Mantenir i potenciar les relacions amb els països mediterranis –especialment amb el Magreb– i amb els països de l'Amèrica Llatina

10I L'Àsia. Atesa l'existència de connexions econòmiques d'un cert interès i la recent constitució de la Casa Àsia, caldria elaborar una estratègia específica per impulsar les relacions amb aquest territori, tot i tenint present dos obstacles importants: les comunicacions i la llengua

La ciutat: laboratori d'idees

Ana Mir i Emili Padrós 61

Durant molts anys algunes novel·les i pel·lícules que especulen sobre el futur ens han ofert una visió pessimista, angoixant i catastròfica de les ciutats i per tant del seu ciutadans. En aquestes fantasies, la tecnologia està al servei del poder i la destrucció; les ciutats se'ns mostren deshumanitzades, perilloses, plenes de pol·lució.

Els dissenyadors som optimistes i volem creure que el futur serà molt diferent d'aquestes visions catastròfiques, però, d'altra banda, sabem que la ciutat del futur serà un espai complex i dotat d'un cert caos que no ens ha d'espantar.

Les ciutats han estat sempre espais en contínua transformació, espais de trànsit, de migracions, d'encontre, de concentració i, sobretot, de barreja...

El dissenyador del futur, per tant, aprendrà a treballar en aquesta complexitat, haurà de ser conscient de les seves responsabilitats i sensible a una sèrie d'aspectes molt rellevants per a la ciutat, però fins fa poc temps oblidats per la professió: la sostenibilitat, la mobilitat, l'accessibilitat, l'ús d'energies renovables, la multiculturalitat, la participació de l'usuari en la construcció de l'espai públic, etc.

Superat ja el malentès mediàtic que associa el disseny amb una resposta purament estètica o una operació de maquillatge a objectes i espais, el dissenyador del futur es perfila com un personatge abocat a millorar la qualitat de vida a la ciutat enriquint les relacions dels ciutadans entre ells mateixos i amb el seu entorn material més immediat.

El dissenyador, tradicionalment depenent dels encàrrecs de la indústria, caldrà que es converteixi, per fi, en un agent doble,

capaç d'implicar-se ideològicament i de prendre un paper més actiu i propositiu sintetitzant els moviments ciutadans, socials i culturals amb la indústria i les tecnologies més avançades.

Atent a les necessitats i desitjos dels usuaris, actuarà (mitjançant els objectes i espais que dissenyi) com un mediador per garantir que les noves experiències quotidianes dels usuaris siguin al més creatives i participatives possible.

Avancem cap a un futur altament tecnificat, amb aparells molt sofisticats i nous materials intel·ligents. El dissenyador ha de preguntar-se com encaixaran aquests nous artefactes tecnològics amb allò més primari, amb els rituals i objectes més humils i quotidians que ens acompanyen des de fa milers d'anys.

La tecnologia facilita en molts casos les nostres tasques diàries, els desplaçaments o la comunicació entre les persones: l'ús de la telefonia mòbil, la vídeoconferència i internet ens acosten als que tenim lluny. Però aquestes mateixes tecnologies també ens amenacen amb un excés d'encontres virtuals i desmaterialitzats, d'experiències simulades i una progressiva pèrdua de contacte humà. En aquest panorama altament tecnològic i ultraràpid, el dissenyador del futur haurà d'ofertir per a la ciutat aquells objectes i entorns que permetin retrobar la veritable densitat de l'experiència, fruit activament de la matèria, redescobrir la sensorialitat i, sobretot, potenciar aquelles relacions humanes més properes i corpòries.

Així doncs, malgrat que el dissenyador compti en el futur amb una tecnologia més petita, més flexible, amb materials intel·ligents, mutants i sostenibles, tots aquests avenços científics mai no seran substituïts de les idees, la creativitat, l'enginy i la imaginació.

La ciutat del futur serà, per al dissenyador, un laboratori d'idees, un taller on qüestionar i reinventar els usos i interaccions, sovint avorrides, rígides, o fins i tot traumàtiques, que la gent té, encara avui, amb el seu entorn urbà, massa programat.

De fet, la ciutat no deixa de ser com una casa, encara que més gran i amb més gent, un gran espai amb zones de pas, zones per al descans, per al lleure, el joc, o per a concentrar-se. Però què passaria si també hi hagués espais oberts per reflexionar, espais per a la transformació, per a l'actuació, per a l'autoproducció d'objectes, per provar coses i equivocar-se?

Depèn en bona part del dissenyador que el ciutadà tingui a la ciutat aquests espais de llibertat i confiança, que se'ls senti seus, que pugui canviar-los, apropiar-se'n i, alhora, compartir-los amb altra gent.

Del diàleg i la col·laboració amb altres disciplines creatives (l'art, l'arquitectura, el teatre, etc.), el dissenyador aprendrà a desafiar els límits de la nostra percepció de la ciutat aportant experiències que amplien la nostra mirada sobre els altres i sobre nosaltres mateixos.

Ana Mir i Emili Padrós són dissenyadors industrials

Aquest primer Pla estratègic ens ha de permetre continuar governant i liderant el procés de canvi de les nostres ciutats, per assolir més qualitat de vida per a tothom.

Montserrat Gibert, Alcaldessa de Sant Boi de Llobregat

El Pla facilitarà la tasca de coordinar la visió que es pugui tenir del territori d'una forma més global, sense que aspectes secundaris –com la dimensió dels municipis que en formen part– condicionin els objectius.

Tomas Jiméñez, Alcaldessa de Sant Climent de Llobregat

63

8.3. Vector territorial i de mobilitat Cap a la ciutat de ciutats

Cap a un model territorial coherent amb les percepcions, constatacions i propostes que han de respondre a la idea de ciutat de ciutats i perseguir, entre d'altres, els objectius següents:

- > Manteniment dels teixits densos i mixtos.
- > Foment de l'habitatge i rehabilitació del parc existent.
- > Dotació general de transport públic d'alta capacitat. Dotació de serveis de superfície de baixa i mitjana capacitat.
- > Disseny de polítiques de mobilitat sostenibles i segures, que tinguin per objectiu final la reducció progressiva del vehicle privat.
- > Processos de millora urbana equilibrats entre activitat econòmica i habitatge.
- > Manteniment dels estàndards pel que fa a l'ocupació de sòl i preservació d'espais lliures.
- > Resposta als reptes mediambientals que plantegen l'aigua, els residus i les emissions de CO₂.
- > Potenciació de nous espais de centralitat.
- > Mantenir una oferta adequada de sòl industrial i per a altres activitats econòmiques.

Temes crítics

- 1| Inadequació de les polítiques d'habitatge i dels projectes actuals de desenvolupament i de reforma urbana a la forta demanda prevista d'habitatge, motivada per les necessitats d'emancipació dels joves (la franja entre 20 i 35 anys) i per la immigració derivada de l'oferta de llocs de treball.
- 2| Dificultat d'accés a l'habitatge –de propietat o de lloguer– per a un segment important de la població. L'habitatge ha assolit, en general, uns preus altament preocu-

pants, a causa principalment de la limitada oferta, del desaprofitament del parc existent, del poc pes de l'oferta d'habitatges de lloguer i, de manera especial, de l'escassa construcció d'habitatge de protecció oficial (només 1/25 dels que es construeixen a Catalunya), tot i els esforços dels ajuntaments en la previsió de percentatges obligatoris d'habitatge protegit en les operacions de transformació urbanística.

- 3| Escassa proporció d'habitatges en els projectes de desenvolupament econòmic i de reforma urbana. D'una xifra total d'uns 19 milions de metres quadrats de sostre, només un 25% es preveu que es destini a habitatge. Si es compleixen les previsions d'aquests projectes, el resultat final agreujarà el desequilibri del nombre de llocs de treball localitzats amb relació a la població ocupada resident. Aquest fenomen comporta un augment notable i inevitable de desplaçaments per residència-treball en vehicle privat.
- 4| Existència d'àmplies zones urbanes dins la ciutat compacta amb una clara regressió, o inexistència d'activitat econòmica, que són objecte de processos de degradació/marginació si no hi ha intervencions públiques.
- 5| Integració espacial de les famílies d'immigrants.
- 6| Problemes derivats dels creixents fluxos de trànsit motivats per la distribució de mercaderies als comerços minoristes i a les llars. A més de l'increment de trànsit que motiven les noves formes comercials –comerç electrònic (e-commerce), furgonetes magatzem, etc.–, a les àrees denses de les ciutats també és molt important el problema d'ocupació de les vies públiques per a operacions de càrrega i descàrrega.
- 7| Insuficient capacitat per connectar les infraestructures logístiques del Delta del Llobregat amb la resta del país i amb Europa.
- 8| Insuficiència general dels sistemes de transport públic metropolità. S'assenyala, en particular, la manca de dotació en sistemes de transport públic en àrees de baixa densitat, com són els polígons industrials i algunes àrees de residència, però

M'agrada la idea del Pla estratègic metropolità de Barcelona.
Un conjunt de municipis discutint el futur d'un territori comú.
Negociant obertament per a l'interès mutu.
Un pla a favor de tothom, en contra de ningú.

Lluís Recoder, Alcalde de Sant Cugat del Vallés

Cal lligar la visió de futur de l'àmbit metropolità, d'ubicació
en la nova realitat social i econòmica de l'Europa dels 25,
amb els valors intrínsecs i la pròpia realitat social, cultural
i territorial de cadascun dels municipis.

Juan Antonio Vázquez, Alcalde de Sant Feliu de Llobregat

65

també es donen unes febleses de transport públic en determinats territoris de la ciutat compacta. Cal un esforç per establir dispositius d'intermodalitat tren-bus o tren-vehicle privat, mitjançant aparcaments d'intercanvi on sigui possible. Aquest aspecte també incideix de manera rellevant en les relacions de mobilitat amb les ciutats de la Regió Metropolitana de Barcelona.

9 Poca atenció a la xarxa viària històrica (que relliga els nuclis i els territoris en tota la seva amplitud) i a les línies de connexió de nuclis urbans. El desenvolupament de la viabilitat metropolitana s'ha centrat en les darreres dècades en la creació de trams d'autopistes i vies segregades de gran capacitat. Això motiva nombrosos punts conflictius a la xarxa secundària i una utilització excessiva de les vies segregades.

10 Absència d'un model territorial de referència. La falta d'aquest model, en l'àmbit on es donen realment els processos metropolitans, fa que els projectes d'abast territorial hagin de treballar amb hipòtesis d'evolució de la demanda i no es puguin recolzar en objectius de desenvolupament territorial aprovats. Molt especialment, l'absència d'un model territorial fa difícil el reforçament i la protecció dels espais lliures territorials que queden fora dels àmbits de les peces més emblemàtiques, que tenen les seves pròpies figures de protecció. Aquests espais lliures, connectors o separadors de desenvolupaments urbans, que estan associats a la morfologia i hidrografia del territori, i entre els quals destacarien els espais fluvials, difícilment es poden valorar i tractar amb la suficient profunditat des del fraccionament dels termes municipals a què s'han de referir els plans d'ordenació urbanística. Aquest model territorial haurà de preveure també la relació de veïnatge i la col·laboració entre l'àmbit metropolità i l'àmbit de la Regió Metropolitana de Barcelona i amb les ciutats que la configuren.

11 Territori metropolità amb projectes importants per al futur que caldrà gestionar adequadament per assolir un impacte sostenible sobre el territori.

12 Pèrdua de densitat poblacional en determinats territoris pels requeriments urbanístics que limiten el nombre d'habitatges i pels canvis en la composició familiar.

OBJECTIUS I ALGUNES MESURES

- 1** Mantenir i potenciar la capacitat residencial de les àrees urbanes perquè puguin acollir la màxima proporció de la demanda de nous habitatges que es preveu en el proper decenni sense produir una densificació no desitjable
 - > Rehabilitar i mantenir en bon ús el parc d'habitatges existent.
 - > Optimitzar la utilització del sòl urbà per a habitatge i altres usos, transformant les àrees que han perdut la seva funcionalitat.
 - > Assolir i mantenir una elevada qualitat ambiental i d'equipament dels espais urbans, perquè la ciutat compacta segueixi essent un espai residencial competitiu davant de les opcions suburbanes.
- 2** Corregir la tendència a la segregació de l'espai en àrees d'habitatge i àrees d'activitat econòmica especialitzades que dificulten la cohesió social i augmenten la necessitat de desplaçaments
 - > Preveure proporcions equilibrades d'habitatges i de possibles llocs de treball en les ordenacions urbanístiques de les àrees de creixement i de reforma urbana.
 - > Desenvolupar la potencialitat cultural i convivencial de la ciutat diversa i compacta.
- 3** Augmentar notablement la proporció d'habitatges de protecció oficial, especialment de lloguer, a l'àrea metropolitana
 - > Fer les reserves de sostre necessàries per a aquest tipus d'habitatge en els nous desenvolupaments i en les zones de transformació urbana.
 - > Incrementar l'actuació pública, privada o concertada per a la creació d'habitatges de lloguer i de propietat a preu assequible, millorant els processos legals i de gestió necessaris per garantir el correcte funcionament del mercat d'aquest tipus d'habitatge.
- 4** Assolir una correcta integració espacial de les famílies d'immigrants a les noves i les velles àrees urbanes per facilitar el manteniment de la cohesió social

Somiant illes artificials

Lluís-Anton Baulenas

67

“Una vegada, de bon matí, vaig veure un vell assegut al damunt d'una pedra fita de l'època romana. S'hi estava repenjat amb un bastó mentre escoltava un altre vell, dret al seu costat. I tots dos prenien el sol.

Vaig tornar a passar-hi cap a migdia, quan l'ocre de la pedra es confonia amb el verd dels enciams que sobreeixien d'una bossa plena de verdures: Una dona l'havia repenjada sobre la pedra fita, mentre s'eixugava la suor, abans de continuar cap a casa a fer el dinar.

A mitja tarda, vaig veure com un nen s'enfilava a la pedra i s'hi quedava dret, com una estàtua, mentre es cruspia un panet de viena sucat amb tomàquet i amb tonyina i repassava mentalment quants de cromos li faltaven per acabar la col·lecció.

A entrada de fosc del mateix dia, una parella va seure sobre la pedra fita i va mal fer-hi l'amor. I la humitat de la pedra no era precisament de rosada.

Ja era nit tancada quan un gos va passar-hi, va ensumar-ho i s'hi va pixar.

A trenc d'alba, un plugim suau, però consistent va endur-s'ho tot avall i va deixar la pedra fita de l'època romana amb els porus ben oberts, pulcra i polida.

Em semblava que Barcelona era una pedra fita de més de dos mil anys, situada a la vora d'una carretera que en tenia quatre mil.

Em semblava que Barcelona era una pedra fita gastada pels milers d'inscripcions gravades al seu damunt, pels milers d'ulls que l'havien mirada, que l'estaven mirant i que encara l'haurien de mirar.

Barcelona era una pedra mil·liar esmolada i que patia alhora el mal de pedra, una pedra mil·liar que reflectia els raigs del sol als quatre punts cardinals fins i tot els dies núvols. Barcelona era la gent de Barcelona.”

Podria ser el començament d'una novel·la barcelonina situada el 2025? Per què no? La gent de Barcelona del 2025 no serà bàsicament diferent de la del 25, dos mil anys abans. Aquesta escena, amb una pedra mil·liar fictícia, però perfectament possible, no seria gens estranya un dia qualsevol de l'any 1910, 1930, 1950, 1970, 1990, etc. Però també es podria donar el 2025 amb molt poques adaptacions. La dona potser ja no durà enciams a la bossa, potser ni tan sols no durà bossa perquè no li caldrà anar a comprar, però passarà per davant de

la pedra mil·liar i la saludarà sense adonar-se'n. El nen ja no es menjarà un entrepà de pa amb tomàquet i tonyina. O sí? El que és segur és que continuarà pujant i baixant de la pedra, amagant-s'hi darrere per fer-li la traveta a un seu amigueta o per llençar cop de pedra a un gat desprevingut (si encara hi ha gats i encara hi ha pedres pel carrer) I els amants? Els amants continuaran com sempre, a la que salta, buscant racons, esperant el vespre i, si cal, utilitzant una pedra tan vella com pràctica per seure-hi a la fresca i refregar-se tant com calgui les parts del cos que ho necessitin. I, tal com dèiem, a trenc d'al-

ba, la rosada, si n'hi ha, s'ho endurà tot i començarà el cicle de nou. Aquest racó de la Barcelona del 2025 continuarà suggerint mil i una històries i la nostra obligació serà la de continuar recollint-les.

Barcelona és l'acumulació de totes les Barcelones possibles. La història de la nostra ciutat és la història dels relleus generacionals duts a terme durant més de dos mil anys. S'ocupen nous espais, la ciutat s'eixampla, i el 2025, la Barcelona nova, engegada el 1992 i expandida i modificada el 2004, ja s'haurà sedimentat, ja haurà generat prou caliu com per situar-se en el centre de l'activitat creadora dels narradors. Calen uns quants anys perquè els llocs s'escalfin una mica. Ara mateix, tota l'herència dels Jocs Olímpics del 1992 comença a oferir prou distanciament com per poder parlar-ne amb una mica d'èpica. I el 2025, si encara continuo inventant-me històries barcelonines, perquè la gent i jo ens entremquem i fem que la vida ens passi a tots plegats una mica més lleugerament, ja tinc per segur l'entorn o el context en què faria transcórrer la meua novel·la. Fem volar coloms, però no pas tants. I ja que se'm demana, deixeu-me escombrar una mica cap a casa meua. Jo situaria un relat a la nova illa artificial creada a partir de l'impuls del Fòrum 2004. Per què? Perquè és el somni d'un dels protagonistes de la meua novel·la La Felicitat (2001), un somni premonitori. En plena Barcelona de 1909, vaig fer que algú somiés una Barcelona endinsada al mar, davant per davant de la ciutat, amb una illa artificial nova, dedicada als serveis i al lleure. El 2025, l'illa artificial de debò ja estarà a punt per fer-se servir d'excusa i de base per fabular. I des d'aquí em comprometo a fer una història on un descendent d'aquell personatge del 1909 que volia una illa artificial per a Barcelona, s'imagini mil illes artificials més, reals o fictícies. Però si no és possible, que ningú no s'espanti. La nostra ciutat és prou vella i prou antiga. Ha durat molt i ja durarà per sem-

pre. I si no és un servidor qui la manipula, ja ho farà un altre. Precisament, la meua novel·la La Felicitat acaba amb les dues protagonistes contemplant la ciutat on, aquell 1909, començaven a enlairar-se les fogueres provocades per la Setmana Tràgica. Són en un vaixell i surten a poc a poc del moll. La de més edat diu a la més jove:

— *Temps a venir tornaràs a Barcelona...*

L'aigua tot just es bellugava, travessada com mantega tova per la proa tallant del bergantí-goleta.

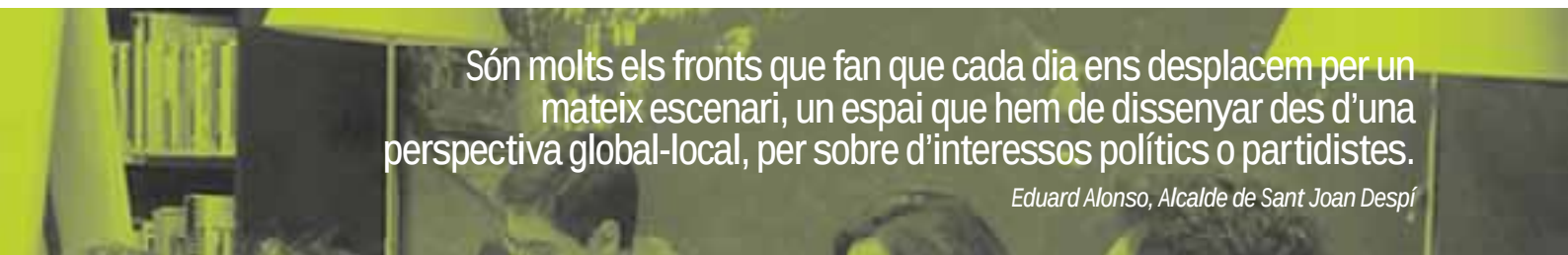
— *I saps què, Nonnita?*

— *Què, senyora Miquela?*

— *Doncs que encara hi serà.*

I és ben bé això. El 2025, nosaltres no sabem si hi serem. El que és segur és que Barcelona sí, que hi serà. Vella i nova, renovada i envellida. I, no us amoïneu, no hi faltará algú en primer terme disposat a donar-ne testimoni.

Lluís-Anton Baulenas és escriptor

Són molts els fronts que fan que cada dia ens desplacem per un mateix escenari, un espai que hem de dissenyar des d'una perspectiva global-local, per sobre d'interessos polítics o partidistes.

Eduard Alonso, Alcalde de Sant Joan Despí

És la perspectiva d'Àrea Metropolitana la que ha de ser capaç de reforçar la identitat de cadascun dels municipis i la projecció de la seva potencialitat, la qual, per ella mateixa, quedaria ofegada en la competència dins un territori comú sense cap objectiu compartit.

Ramón López, Alcalde de Sant Just Desvern

69

- > Consensuar criteris comuns per al tractament d'aquest assumpte per les diferents administracions responsables.
- > Adoptar estratègies d'integració d'immigrants en les actuacions d'habitatge assequible.

5I Assolir una dotació d'infraestructures i serveis de transport públic que constitueixi el mitjà principal de transport de persones en l'aglomeració central metropolitana, sigui el factor bàsic de vertebració de l'àmbit regional metropolità i estableixi bones connexions amb les ciutats de les comarques centrals i amb Girona, Tarragona i Lleida

- > Desenvolupar les propostes del Pla director d'infraestructures.
- > Complementar el PDI amb les connexions necessàries per millorar la interacció amb l'àmbit territorial on es donen relacions de caràcter metropolità. Una especial atenció es mereix l'existència de transport públic en les àrees i polígons industrials i la garantia de la mobilitat laboral.
- > Establir serveis regionals a la xarxa d'alta velocitat.
- > Modernització de la xarxa ferroviària convencional.
- > Adaptar l'Alta Velocitat al territori natural de l'AMB: València, Saragossa, Tolosa.

6I Proveir de la suficient connectivitat ferroviària el port i la Zal, per satisfer la seva funcionalitat i evitar l'increment de trànsit pesant per carretera

- > Avaluar les possibilitats d'utilització de les vies d'alta velocitat.
- > Desenvolupar aquestes infraestructures de forma coordinada, amb la provisió de les adequades connexions ferroviàries per reduir els colls d'ampolla ferroviaris que poden dificultar la connectivitat d'aquesta zona amb la resta d'Espanya i Europa.
- > Evitar tant com sigui possible el trossejament del territori per causa de les noves infraestructures de transport que puguin ser necessàries.

7I Implantar models de gestió autònoms més eficients en les infraestructures portuàries i aeroportuàries

- > Model de gestió autònoma del port i de l'aeroport.

- > Integrar els serveis de rodalies en els mecanismes de gestió del transport públic metropolità.

8I Incorporar a la definició de les estratègies urbanes i territorials els requeriments de la logística de distribució de mercaderies

La problemàtica creixent d'aquesta part fonamental de l'activitat obliga a utilitzar tots els mitjans possibles per a una adequada regulació que faciliti la convivència amb les altres utilitzacions dels espais públics urbans:

- > Millorar la legislació i les normatives aplicables.
- > Considerar les necessitats de sòl i els recorreguts de distribució en el planejament.
- > Dissenyar els nous espais públics amb previsió del seu ús per a les activitats de distribució.
- > Avançar en la línia de la regulació horària.

9I Posar al dia la xarxa secundària de carreteres mitjançant les millores de traçat, secció i pavimentació necessàries perquè torni a ser un referent d'ordre territorial, doni satisfacció adequada a les necessitats de circulació i minimitzi l'ús inadequat de les autopistes per a trajectes de curta distància

Aquest objectiu té un especial interès en el territori que queda fora de l'aglomeració central, on la utilització dels mitjans de transport privat tindrà sempre una proporció de certa importància. Per a un ús eficient de la xarxa viària, caldrà també:

- > Facilitar la intermodalitat del transport mitjançant la provisió dels dispositius necessaris i tenint en compte en el planejament les reserves de sòl que calguin quan es tracti de dispositius que impliquen els vehicles privats i, en especial, quan es tracta d'intermodalitat logística.

10I Assolir un grau suficient de coherència territorial en els planejaments urbanístics dels municipis, en especial pel que fa a les previsions d'espai per a habitatge i activitat econòmica, amb l'objectiu de satisfer de forma eficient les necessitats globals i de crear les condicions per a una disminució de la mobilitat obligada, especialment en vehicle privat

Barcelona, a favor de la fecundació...

Jorge Wagensberg

71

La humanitat té moments brillants, moments a favor del coneixement, a favor de la innovació. Són èpoques de grans salts, de canvis d'orientació sobre el que és vertader i el que és fals, sobre el que és bo o dolent, sobre el que és bell o lleig... No són gaires. La regla és la continuació i la conservació; l'excepció, aquestes estranyes i fructíferes convergències. Una pregunta: Quines són les condicions idònies perquè emergeixin moments d'esplendor per al coneixement? Es poden provocar? Poden afavorir-se? A continuació, sospites i conviccions.

La unitat pensant és, sens, dubte, la ment humana, l'individu. Però quina és la mesura dels seu entorn idoni per a la creació d'art, filosofia, ciència, tecnologia...? Què defineix un bon entorn creatiu: la nació, la religió, la regió, el barri, la família? Tinc la forta sensació que la unitat col·lectiva que crea el brou adequat per conrear ments creatives es troba molt a prop del concepte de ciutat. Moments gloriosos del coneixement duen el nom de ciutats (Atenes, Florència, Praga, París, Venècia, Viena...). És l'espai, la distància, dins la qual les presències físiques s'influeixen plenament i directa amb els cinc sentits. És el volum dins del qual es produeixen les trobades, les interaccions, les converses. Què té Florència perquè allí s'inventés la llengua italiana, amb el Dant; la ciència, amb Galileu, la genuïna interdisciplinarietat de pintura-dibuix-escultura-arquitectura-enginyeria amb Leonardo i Michelangelo, la biografia de col·legues i el multifacetisme coordinat amb Vasari. No crec pas que aquestes situacions es puguin explicar a partir de l'emergència de grans utopies, grans ideologies, grans projectes de futur, grans lideratges socials o polítics, grans revolucions en honor de grans ideals. S'esdevé quan les condicions són tals que les persones es troben físicament en una atmosfera especial. Aleshores sorgeix el miracle: topen, fins i tot es conviden, coincideixen, discrepen, els uns s'interessen

pels altres, enraonen, fins i tot debaten, s'esperonen, es critiquen, s'aventuren en dominis veïns, fins i tot no tan veïns, s'aporten idees, fins i tot involuntàriament, s'estimen, s'odien, però es busquen, i es troben! Succeïa a Viena, entrat el segle passat, un irrompia en una cafeteria i podia trobar-se estudiosos de la ment inventant una nova ciència; filòsofs reconstruint el coneixement del futur i físics creant ni més ni menys que la física quàntica, i escriptors de la tragèdia de la condició humana compartint copes o cafè amb llet... i també succeïa al París de començament de segle atraient pensadors de tot Europa...

Es poden afavorir aquests moments estelars? Si admetem que l'escenari rellevant és la ciutat, aleshores cal admetre la importància de pensar la ciutat. Com fer-ho? En el fons es tracta d'augmentar la probabilitat de col·lisió dels creadors (tots els ciutadans ho són en major o menor mesura, en un o altra tema). I això s'aconsegueix creant escenaris adequats en la ciutat, llocs de trobada creïbles, ambients que afavoreixin el que és divers, vingui d'on vingui. En un temps llunyà, els ciutadans es trobaven als temples, on intercanviaven idees o, per dir-ho millor, la petita part de les idees que es consideraven canviabls i intercanviabls... Es tracta d'inventar els nous temples, els espais públics moderns, d'una societat lliure, en què els ciutadans tenen sempre el dret de revisar qualsevol veritat vigent.

No és el mateix concebre un museu abans o després d'una reflexió com aquesta (els museus potser han d'esdevenir els nous temples de la trobada ciutadana). La gran majoria dels auditoris i sales de conferències de la ciutat (encara) s'han concebut més per destacar la solemnitat de l'acte i l'autoritat i el prestigi del ponent que per convidar a la participació i a la discussió. El conferenciant sol ocupar el lloc d'una tradi-

cional pantalla de cinema, alta i distant i, com al cinema, es convida a l'audiència a oblidar-se d'ella mateixa i a admirar i acceptar el que succeeix sota els focus. El ponent veu la cara de tots els assistents, però cada assistent solament veu la cara del ponent. El que els grecs descobriren per al seu teatre, allò que les universitats reserven des del renaixement per a les seves aules més transcendents, allò que totes les democràcies del món tenen en compte a l'hora de dissenyar les sales de sessions per als seus parlaments, s'oblida a l'hora de dissenyar espais dedicats al coneixement en les nostres ciutats (no seria pas mala idea redissenyar-los tots!). Fins i tot el disseny d'una plaça pública, un parc, un autobús, una oficina, una fàbrica, un col·legi o una sala de concerts es pot abordar amb aquest tarannà o sense, un talant que estimula cercar allò que és aliè per topa-hi, per participar, per fecundar-se, per celebrar (i no desconfiar del que és diferent). Redissenyar una ciutat amb aquestes característiques potser crea un estil que afavoreix el foc creuat de les idees.

Tal vegada aquesta sigui la paraula clau: fecundació. Hi ha espais que afavoreixen la fecundació i d'altres que conviden a l'esterilitat. La tendència general és l'especialització, el tancament d'espais preparats per acollir el que és semblant, allò proper. Això ha passat a les universitats. El seu creixement i especialització fa que els científics de les diverses disciplines ja no es trobin físicament ni per atzar a la cafeteria. Hom solament es troba amb qui fa la mateixa feina. Això fa que les idees ja no volin per damunt de les fronteres de les disciplines. La ciutat pot crear espais en què col·lisionin dos científics que no coincideixen als locals universitaris, on un actor es posi a parlar amb un sociòleg, on un pintor es comprometi a visitar un fabricant... La ciutat pot crear una atmosfera que il·lusioni a creadors sigui quin sigui el seu origen, el seu

idioma i la seva cultura... Fecundació, en essència, vol dir topada de dues idees per donar-ne una de nova. Es tracta de facilitar la topada.

Barcelona sempre ha tingut una aroma d'aquesta vocació. Potser mai no hagi acollit una gran revolució creativa de la història de la civilització, però sempre ha estat al cas, sempre ha reaccionat quan alguna cosa es mou, sempre hi ha participat. Potser li ha arribat el moment. Barcelona és una ciutat d'arquitectes, dissenyadors, pensadors, científics i empresaris. Barcelona és una ciutat ben situada per obrir-se, de bat a bat, al món. No està pas malament com a condició de partida. Ens trobem en un moment crucial de la història. La inevitable globalització es pot fer molt bé, però també molt malament. Els nous temps necessiten ciutats obertes i fecundes. Barcelona s'ha capficat a fer l'intent... calen altres menes d'estructures i d'esdeveniments internacionals. L'era de les grans fires internacionals ja no tenen gaire sentit, com tampoc els festivals d'eurovisió... La globalització, en tots els àmbits, requereix, sobretot, crear coneixement, transmetre coneixement i debatre'ls, coneixement sobre els recursos, sobre l'entorn, sobre la convivència de les diferents cultures.

L'any 2004 i el seu projecte de Fòrum pot ser una gran oportunitat, una oportunitat que transcendeixi. Barcelona hi ha invertit molts recursos i il·lusions. Tal vegada ens en sortim.

Jorge Wagensberg és director del Museu de la Ciència de Barcelona

Mai com fins ara hem tingut l'oportunitat de refer el gran pacte metropolità. Amb el Pla tornarem a parlar de cohesió, coordinació, equilibri i participació. És una nova gran oportunitat per a un nou segle.

Amparo Piqueras, Sant Vicenç dels Horts

A nivell global de la regió, els grans projectes puen gran part de la seva rendibilitat econòmica de la situació mediambiental del territori, element primordial de la qualitat de vida. És imprescindible posar fil a l'agulla.

Josep Cornelles, Alcalde de Santa Coloma de Cervelló

73

- > Crear els marcs de concertació adequats per al consens en les decisions que afecten l'ordenació del territori.
- > Promoure un planejament territorial que estableixi vinculacions entre mobilitat, accessibilitat i urbanisme, per afavorir un desenvolupament urbà compacte, divers i ben articulat amb les xarxes i serveis de transport públic.
- > Crear dispositius de seguiment del desenvolupament territorial que facilitin la presa de decisions amb una perspectiva d'espai metropolità ampli.
- > Abordar l'ordenació i el tractament dels espais no urbanitzats amb l'amplitud d'àmbit necessària per valorar justament el seu paper com a integrants del medi físic territorial.
- > Atorgar als sistemes d'espais lliures en el planejament territorial un paper vertebrador de l'ordenació de l'espai.

11 Compatibilitzar la satisfacció de les necessitats de creixement de les àrees urbanes i de construcció de noves infraestructures amb la preservació dels valors naturals, paisatgístics i culturals del territori

8.4. Vector de cultura de la convivència, la cohesió social i la cooperació

Nou model de contracte social

Per a la definició d'un nou model de contracte social per al benestar, que ens permeti fer front als tres grans reptes de la integració:

- > La convivència entre les diferents cultures,
- > L'exclusió social de determinats col·lectius (incloent-hi la gent gran) i la conciliació entre la vida familiar i la laboral.
- > La cultura com a element estructurat.

Temes crítics

1 Fragmentació social

- > Augment dels fluxos migratoris i de la diversitat. Tot i que la immigració és una constant històrica i que l'espai urbà el constitueixen en bona mesura els immigrants existeixen grans diferències entre els processos migratoris dels anys 50/70 i els actuals. Els immigrants vinguts després de la Guerra Civil van arribar a espais que no estaven totalment ocupats i els van fer seus. En canvi, ara, els immigrants arriben a espais ja formats i ocupen els espais abandonats per alguns dels "primers pobladors". La legislació d'estrangeria dificulta la regularització i l'accés al mercat de treball de la població immigrada i es consolida una divisió social entre autòctons i estrangers. Hi ha un desconeixement de la realitat metropolitana, sense instruments d'anàlisi ni d'actuació.
- > Canvis demogràfics i envelliment. A Barcelona ciutat, l'esperança de vida ha augmentat dos anys entre el 1990 i el 2000. Per a les dones passa de 80,2 anys a 83,3 anys i per als homes de 72,7 a 75,3. A l'AMB la taxa de natalitat cau notablement (2,3 vegades) en el període 1975-1995. A partir de l'any 1995 es recupera fins a situar-se en el 10,44 per mil. Aquests fets provoquen una important deslocalització de la població jove de les grans ciutats de l'AMB.
- > Canvis en les estructures familiars i en les relacions família-treball. L'envelliment de la població i els canvis de les estructures familiars provoquen un augment de les càrregues de treball, especialment a les dones. Tots els indicadors mostren uns canvis profunds en les estructures familiars: transició del model trigeneracional al bigeneracional i unipersonal. La taxa d'activitat femenina de Barcelona és equiparable a l'europea, però cal garantir la seva continuïtat en la línia dels objectius establerts per l'Estratègia Europea per a l'Ocupació. Es calcula que l'any 2004 el 24% de les llars seran unifamiliars. Les dones catalanes treballen en tasques familiars el doble que les de la UE (44 hores davant de 22). L'emigració estrangera també provoca l'establiment d'altres models d'estructures familiars. Pel que fa a les relacions família-treball, segons un estudi de l'IESE (2002), tan sols una de cada deu empreses ha establert mesures per harmonitzar la vida laboral i la familiar. A Espanya, el 60% de les dones treballa a jornada completa quan no tenen fills, percentatge que descendeix al 14% quan tenen descendència.

La ciutat ideal

Rafael Argullol 75

Quan penso en la ciutat ideal immediatament acudeixen a la meva ment una teoria i una imatge. La teoria, de Plató; la imatge, de Piero della Francesca. Plató, hereu, en part, dels pitagòrics, imaginà una comunitat perfecta. Res és aliè a aquesta perfecció i el filòsof havia previst un meticulós engranatge social tutelat pel govern dels savis. Ara bé, quan Plató va viatjar a Sicília, cridar pel tirà de Siracusa, per posar en marxa el seu meravellós projecte, les dificultats van aparèixer ben aviat. Hem rebut informacions contradictòries sobre el que va succeir a l'illa, però de la confusió es desprèn un tret comú: tot era massa perfecte. Era admirable pensar que els savis governessin la ciutat, però qui decidia quins eren savis? I encara pitjor: quina mínima certesa es pot tenir que els savis, un cop al poder, no deixen de ser-ho i queden exposats a les pitjors passions?

La perfecció és com l'esfera, una figura insuperable en la geometria però que mai trobem perfecta en la naturalesa. Per tant, no ens ha d'estranyar que allò que es perfecte i esplèndid mentre roman en l'àmbit de les idees, es malmeti en entrar en contacte amb la naturalesa humana. Sortosament, la seqüència històrica dels nostres filòsofs va ser l'encertada i al gran Plató, imbatut paladí de la bellesa més cristal·lina, el van succeir Aristòtil i Epicur. Aquest ens ha ensenyat l'ètica de la intimitat, inclosa la dels sentits, i aquell la de la col·lectivitat. Allò cristal·lí esdevé, en ambdós, controladament imperfecte. I tal vegada la democràcia consisteix en l'encertada combinació de la triple herència: aspirar a construir la comunitat perfecta mentre es gestiona —això sí, amb el màxim control possible— la inevitable, i potser desitjable, imperfecció humana.

Amb el quadre de Piero della Francesca em passa quelcom de semblant que quan llegeixo *La República* de Plató: obres massa perfectes perquè siguin habitades pels homes. En la pintura de Piero, la magnificència de l'harmonia ha eliminat la presència humana, com si s'hagués llançat aquella bomba de neutrons amb què van inquietar la nostra fantasia fa dues dècades. Crec que és la millor obra que mai s'ha pintat per testimoniar un producte humà que ja no necessita els homes. Imagino que era precisament aquesta exquisidesa gèlida el que tant s'estimava Giorgio de Chirico, que inspirà, també, els seus paisatges, tan gèlids.

Al mateix Renaixement, Leon Battista Alberti, com a arquitecte i urbanista, es va haver d'enfrontar, com a pintor, a allò que no li calia a Piero della Francesca: la tensió, sovint violenta, entre realitat i idealitat. Davant l'horitzó immaculat de la utopia, qualsevol època ha de fer front contínuament a l'impacte entre allò “nou” i allò “vell”. Necessitem Piero della Francesca, perquè sense somnis tot queda reduït a les cendres del pragmatisme, però també ens calen Albertis, un altra mena de somniadors, que insereixin el bisturí de la idea en la pell de la realitat. Alberti, amb les seves mediacions —ponts, places, xarxes— va fer front, amb fortuna desigual, al conflicte entre la vella ciutat medieval i la nova planta renaixentista, inaugurant, d'aquesta manera, l'urbanisme modern.

Quan, en els nostres dies, penso en la ciutat ideal, no puc evitar de veure-hi la continuïtat d'aquestes dues històries fascinadores. Sempre caldrà que els somniadors de la perfecció trobin la companyia dels imperfectes realitzadors de somnis. D'aquestes dues nissagues depèn, sempre, la supervivència de la ciutat. M'horroritzen els improvisa-

dors —carn de canó de l'especulació— i els pragmàtics, per als quals “atenir-se a la realitat” és el camí més curt cap a la submissió política. No hi ha ciutat ideal, però quan s'obre pas una idea de ciutat, el polític, encara que tingui poder, cal que se sotmeti a Aristòtil i Alberti, i aquests mai no han de renunciar a les esplèndides bogeries de Plató i Piero della Francesca.

Rafael Argullol és filòsof

El territori metropolità ha de convertir-se en un gran espai de concertació per al desenvolupament eficient de les polítiques locals.

Bartomeu Muñoz, Alcalde de Santa Coloma de Gramenet

El fet metropolità ens reporta avantatges i a la vegada riscos que cal valorar: Tiana vol conservar el que són els seus valors més apreciats: la tranquil·litat, la dimensió humana de poble, els paisatges tradicionals i un creixement urbanístic sostenible.

Ferran Vallespinós, Alcalde de Tiana

77

- 2l Permeabilitat, inclusió/exclusió. La línia entre inclusió/exclusió és cada dia menys clara. El nombre de persones que transiten entre un punt i l'altre no deixa de créixer. Avui tenen feina, la propera setmana no, etc. Les formes d'exclusió són cada vegada més diverses. Segons l'informe de Càritas 2001, la precarietat laboral i l'augment del preu de l'habitatge està fent sorgir de nou formes de pobresa arraonades. La pobresa afecta cada dia més joves, dones, gent gran i estrangers.
- 3l El sistema de benestar està poc desenvolupat i és poc adaptable als canvis socials esmentats. La Comissió Europea assenyala que la despesa pública social a Espanya l'any 2001 va ser d'un 20,6% del PIB, la més baixa de la UE, on la mitjana és del 27%.
- 4l El sistema educatiu i la formació professional no donen una resposta prou satisfactòria a les necessitats formatives i no són l'eix bàsic de preparació de la població per adaptar-se als canvis actuals i futurs. Una desigual capacitat d'accés al coneixement està generant noves formes d'exclusió social. Cal reforçar l'ensenyament públic com un element clau de qualitat i d'igualtat d'oportunitats.
- 5l Baixa formació. Un 25% de la població fracassa en l'ensenyament obligatori. L'any 2001, un 28,3% dels joves d'entre 18 i 24 anys havia abandonat prematurament l'escola i no seguia cap estudi ni formació. Aquest percentatge és del 19% a la UE 15. Un altre 25% aprova l'ESO, però posteriorment no segueix cap mena de formació i en moltes ocasions tampoc s'incorpora al mercat de treball regularitzat.

OBJECTIUS I ALGUNES MESURES

- 1l Impulsar una personalitat o referència metropolitana que respecti la diversitat existent entre els municipis i la pluralitat dels col·lectius que els formen. Per tal d'assolir aquest objectiu, l'àmbit cívic i cultural té un caràcter estratègic, perquè és l'espai on visualitzar i experimentar la incorporació de la immigració exterior al pluralisme cultural ja existent en la nostra societat. Per tant, en aquest sentit:
 - > Utilitzar les polítiques socials per fomentar la convivència/cooperació entre les persones de l'AMB.

- > Afavorir la creativitat com un dels objectius de la política social. Cal tenir present que la creativitat multidimensional –social, cultural...– que caracteritza la societat contemporània és la base per al creixement futur.
 - > Aprofitar els coneixements i les aptituds dels immigrants per desenvolupar determinats treballs i per convertir-se en autoocupats i emprenedors.
- 2l Establir un pacte metropolità que defineixi les responsabilitats públiques i ciutadanes, que contempli els drets i els deures emergents, que potenciï els sistemes de participació, que estimuli un nou sistema de benestar amb responsabilitats compartides entres tots els sectors implicats i contempli el dret de ciutadania amb la mateixa consideració que l'ensenyament o la sanitat
 - > Establir un model d'acollida comú per a l'AMB i per al país que ajudi a reequilibrar el territori.
 - > Creació d'un observatori i d'una agència metropolitana de gestió de la diversitat.
 - > Promoure una nova ciutadania que vingui donada per la residència i no per la nacionalitat.
 - > Aprofundir i estendre les iniciatives que promoguin la coordinació entre administracions i els agents econòmics i socials sobre la base del treball comunitari: projectes coordinats de cultura, projectes educatius, plans de convivència.
 - > Elaborar un nou mapa de serveis de benestar a Catalunya que permeti establir els serveis socials com a quart pilar del sistema de benestar i situar de nou les necessitats socials en l'àmbit autonòmic i, en concret, a la RMB en una perspectiva de 4-8 anys.
 - > Fomentar la participació a escala metropolitana. Enfortir les xarxes relacionals plurals, la creació d'espais i d'òrgans de participació i de mediació de conflictes.
 - 3l Establir mecanismes per conciliar el treball i la família, com una de les condicions de la convivència familiar i social. Les relacions entre gèneres i entre generacions es veuen condicionades pels canvis provocats per la reincorporació de la dona al mercat de treball
 - > Promoure una llei de dependència que garanteixi la protecció de les persones dependents (gent gran, disminuïts...) i que alliberi les famílies, i en particular les dones, de la pressió que pateixen.

Els municipis petits demanem una observació integral del territori pel que fa a la reserva d'espai forestal a l'àrea metropolitana: nosaltres som la reserva ambiental de milers de ciutadans de la connurbació.

Maribel Garcerán, Alcaldessa de Torrelles de Llobregat

Una de les apostes de la metròpoli de Barcelona és ser plataforma logística, però això no ens ha de fer oblidar altres activitats que sovint donen un valor afegit més gran. Val la pena aprofitar el poc terreny encara disponible per promoure-hi la implantació d'indústries innovadores i de noves tecnologies. *Jaume Monfort, Alcalde de Viladecans*

79

- > Potenciar l'adaptabilitat laboral –garantint els drets laborals i sindicals– i les modalitats de contractació més adequades per tal de facilitar la conciliació de les obligacions familiars amb els horaris laborals.
- > Implementar serveis integrals de suport a la família que siguin, a la vegada, compatibles amb els horaris laborals. Disseny d'una política harmonitzada a escala metropolitana que superi la disgregació que provoca l'existència i la superposició de múltiples polítiques autonòmiques i municipals.

4 Establir una política metropolitana per garantir la igualtat d'oportunitats i la qualitat de l'ensenyament públic. Combatre el baix nivell de formació que té l'anomenat fracàs escolar com a referent més conegut

- > Impulsar la xarxa pública d'escoles i instituts, de manera que es garanteixi la igualtat d'oportunitats, la gratuïtat i la qualitat de l'educació.
- > Intensificació de l'aprenentatge d'idiomes en els diferents sistemes educatius obligatori i postobligatori (formació professional i universitat), garantint una adequada oferta pública d'escoles d'idiomes.
- > Impulsar plataformes que permetin l'intercanvi i l'harmonització d'experiències i de metodologies i una major implicació de la societat (famílies, barris...).
- > Facilitar itineraris formatius alternatius als joves, atesa la rigidesa del sistema d'ensenyament regulat i les seves dificultats per recuperar fracassos escolars. S'han d'oferir solucions satisfactòries, que han de tenir un marcat caràcter aplicat i han de ser de curta durada i amb mètodes que abordin amb especial intensitat aspectes qualitius i de conducta (tutorització, autoestima, estímul...).
- > Moderar els possibles efectes negatius que poden patir els individus en accedir al mercat de treball. La persona que pateix un fracàs escolar accedeix a un lloc de treball força desorientat; desorientació que es manté al llarg de la seva vida laboral (reciclatge, canvi de treball), raó per la qual cal incorporar una política de transició al món del treball especialment dissenyada per a aquest col·lectiu.

5 Reforçar la cultura com un referent de la potencialitat de les ciutats metropolitanes. Fer de la cultura un programa transversal per a la participació, per a la convivència i per a la ciutadania

- > Reforçar el Fòrum Metropolità de Regidors de Cultura i potenciar la creació de xarxes metropolitanes en tots els àmbits de la cultura.
- > Completar els grans equipaments culturals en tot l'àmbit metropolità i promoure la seva coordinació.
- > Aprofundir en la capacitat de lideratge mundial dels esdeveniments culturals en l'àmbit metropolità de Barcelona. Reforçar el Fòrum 2004.

Barcelona, la nova ciutat d'una nena etióp

Anna Soler-Pont 81

Juny de 2003. A Addis Abeba, la capital d'Etiòpia, està plovent. Fa dies que plou. Costa imaginar que plogui tant en un dels països que tothom imagina més secs i més pobres del planeta. Costa imaginar que la manca d'infraestructures el converteixi en un dels països on l'aigua és més escassa, tot i que durant uns mesos hi plogui tant. Està plovent, i una nena de set anys espera que la vagi a buscar a un orfenat del centre de la ciutat. Sap que aviat tindrà una nova mare i un nou pare, té la nostra fotografia, igual que nosaltres tenim la seva. Sap que molt aviat viatjarà molt lluny d'Etiòpia i començarà una nova vida en una nova ciutat. Li han dit que anirà a un lloc que es diu Barcelona. I em pregunto com deu imaginar Barcelona ella, que no coneix encara cap altra gran ciutat. Què li deu suggerir el nom de Barcelona? Més pluja? Calor? Fred? Un desert? Carrers d'asfalt desfet plens de bassals com els d'Addis Abeba? I com li explicaré on anem a viure? M'agradaria poder dir-li que anem a la ciutat més bonica del món, que viurà a la ciutat amb la llum més intensa, amb el mar més blau i més net, amb els parcs més verds, amb les nits urbanes més silencioses... Començo a pensar com explicar-li què és Barcelona i em trobo jo mateixa, barcelonina des de sempre, caminant pels carrers de la ciutat imaginant per un moment que sóc una nena etióp que hi camina per primera vegada i recorda el conte que li he explicat.

Hi havia una vegada una ciutat que es deia Barcelona i que creixia des de feia segles al costat del mar. A Barcelona tothom era feliç, i des de feia molt de temps hi arribaven persones de tot arreu. Algunes en vaixell; d'altres, en tren; d'altres, en cotxe, i moltes en avió. Tots hi arribaven perquè sabien que allà hi estarien bé. Fossin d'on fossin, vinguessin de molt lluny o de més a prop, haguessin creuat muntanyes o deserts per arribar-hi, un oceà o potser dos, tothom hi era ben rebut. A

Barcelona convivia des de feia molt, molt temps nens i nenes, grans i vells de tots els orígens, de totes les races, de totes les cultures. Ningú no es girava pels carrers per mirar a ningú com si vingués d'una altra galàxia ni jutjava a ningú pel seu aspecte físic o la forma de vestir. Dels balcons de les cases sortien músiques de tot arreu. Algunes convidaven a ballar de seguida, com les percussions del Senegal; d'altres eren més suaus, com les melodies dels violins russos o les cançons de la Xina. Dels balcons també sortien les olors dels menjars de tot arreu: del primer pis, un cuscús del Marroc; del segon pis, una escudella catalana; del tercer pis, uns frijoles de Cuba; del quart pis, unes lleties índies... I si un s'asseia un moment en un dels molts bancs i cadires que hi havia per tot arreu a les àmplies voreres dels carrers, podia tancar els ulls i imaginar d'on venien aquells sons i aquelles olors, com si no sortissin d'aquells balcons barcelonins sinó dels llocs d'on procedien originàriament. Sense sortir d'un mateix barri de Barcelona es podia viatjar per tot el món amb els sentits, era divertidíssim. A Barcelona es parlaven moltes llengües. El català era la llengua de la ciutat, i també el castellà, amb tots els accents i cançons possibles; l'anglès, el panjabi del nord de l'Índia, l'urdu del Pakistan, el xinès mandarí i també el cantonès, el japonès, el romanès, el francès i l'italià. L'amarinya, que a Etiòpia parlaven més de cinquanta milions de persones, només el parlaven sis persones en tota la ciutat! A vegades es trobaven per practicar-lo i compartir l'enyor del seu país amb el ritual del cafè. A Barcelona també se'n prenia molt, de cafè. La gent es trobava tranquil·lament per prendre'n tot explicant-se històries.

Barcelona era una ciutat amable amb la gent que venia de fora, una ciutat que acollia els visitants i els que venien per quedar-s'hi per sempre. La ciutat sencera els donava la benvinguda i els protegia perquè no tinguessin por i anessin entenenent com funcionaven les coses. Tothom que arribava hi tro-

bava alguna cosa a fer, hi havia feina per a tothom i era una ciutat viva i activa, oberta i respectuosa amb els orígens de cadascú.

Als carrers no hi dormia ningú, perquè tothom tenia una casa on anar a dormir i tots els nens i nenes tenien una família i podien anar a escola. Les escoles eren gratuïtes i eren els oasis dels infants, el millor lloc de tots. A les classes hi vivien nens i nenes de tot arreu que volien aprendre i divertir-se, però, sobretot, que volien ser ciutadans del món, no només de Barcelona. Cada dia, la mestra explicava un conte de cada continent del planeta i després el comentaven. Un dia tocava Àfrica; un altre dia, Àsia; un altre, Europa; després, Oceania, i finalment, Amèrica. I quan s'acabava el planeta, la mestra tornava a començar amb un conte africà diferent. I així durant tot l'any. Les classes eren en català, però cada nen de la classe havia d'ensenyar als altres algunes paraules de la seva llengua i, com a mínim, una cançó del seu país.

I tu? Quines paraules en amarinya els ensenyaràs als nens i nenes de la teva classe? I quina cançó els cantaràs?

Setembre del 2003. La meua filla ja fa més d'un mes que coneix Barcelona. I m'agradaria pensar que algú li preguntarà coses del seu país, i que a la seva escola li ensenyaran cançons d'aquí i d'arreu del món. I que quan sigui gran pensarà que Barcelona és la ciutat més oberta que existeix. Es farà gran aviat, ja cal que ens hi afanyem!

Anna Soler-Pont és agent literària

annex I llistats

Total nombre d'actes i reunions: 89

Total membres participants: 1.749

Total de membres partícips, descomptant la participació d'una mateixa persona en més d'una activitat: 1107

83

Llistat únic d'assistents als consells generals/jornades tècniques i/o dels participants en els grups de treball

1. ABAD Josep Miquel	47. ALVAREZ José M.	93. BARCELÓ Miquel	139. BONHOMME Gonçal
2. ABADIA Xavier	48. ÁLVAREZ Alicia	94. BARDAVIO Javier M.	140. BORBÓN Elena
3. ABASCAL Gabriel	49. AMATEDEY Juan	95. BARENYS Rosa	141. BORDAS Lluís
4. ABELARDERA Pedro	50. AMBRÓS Oriol	96. BARNADA Jaume	142. BORDELL Jaume
5. ABELLÓ Josep	51. AMILL Jaume	97. BARÓ Ezequiel	143. BORDONAU Maria
6. ACARÍN Joan	52. AMORÓS Antoni	98. BARÓ Josep	144. BORJA Jordi
7. ACOSTA Pedro José	53. ANDREU Manel	99. BARRANCO M. del Rosari	145. BORREL Xavier
8. ADAMUZ Carles	54. ANDREU Mercè	100. BARREIRO Josep	146. BORRUL Josep Antoni
9. AGUADO Mireia	55. ANEAS Assumpta	101. BARRERA Felipe	147. BOSCH Pia
10. AGUEDA Ana	56. ANGLADA Carles	102. BARTOLOMÉ Margarita	148. BOSCH Vicenç
11. AGÜERA Anna	57. ANTOLÍ Josep	103. BASAGAÑAS Joan	149. BOTELLA Josep
12. AGUILAR José	58. ARAGAY Josep M.	104. BASORTE Carlos	150. BOTELLA Mercè
13. AGUILERA Isabel	59. ARAGÓN Remedios	105. BASSAL Alfredo	151. BRAMONA Albert
14. AGUILERA M. Pilar	60. ARAGONÉS Ramon	106. BASSAT Lluís	152. BRICALL Josep M.
15. AGUILÓ Josep M.	61. ARAN Josep	107. BATALLA Teresa	153. BROGGI Albert
16. AGUSTÍ Àngel	62. ARASA Miquel	108. BATLLE Albert	154. BRU DE SALA Xavier
17. AHICART Carles	63. ARAU Gemma	109. BAYRAGUET Alfons	155. BRUFÀU Antoni
18. ALARCÓN Ginés	64. ARBÓS Emili	110. BECERRA Xavier	156. BUENDÍA Joan
19. ALARCÓN Joan Diego	65. ARCARONS Mila	111. BELENES Raimon	157. BULBENA Antoni
20. ALASCIÓ Blas	66. ARCAS Iván	112. BELIL Mireia	158. BURRELL Francesc
21. ALBALADEJO M. José	67. ARCOS M. José	113. BELLVER Francesc	159. BUTRINO Juanjo
22. ALBANELL Assumpció	68. ARDERIU Jordi	114. BELLVER José	160. BUXADERA Imma
23. ALBARDIAS Lorenzo	69. ARDEVOL Joan	115. BENET Joan	161. CABEZAS Antoni
24. ALBERICH Jordi	70. ARGANDOÑA Antoni	116. BENET Josep	162. CABOT Jordi
25. ALBERICH Josep M.	71. ARMENGOL Carles	117. BERCIAL Jaume	163. CABRÉ Anna
26. ALBET Víctor	72. ARMENGOL Sílvia	118. BERGÓS Joan Jordi	164. CABRERA Flor
27. ALCAIDE José Antonio	73. AROCA Jaume	119. BERMÚDEZ Joan M.	165. CADEFÀU Joan
28. ALCÁZAR Jaume	74. ARQUÉ Maite	120. BERMUDO Antonio	166. CALAFELL Josep M.
29. ALCÁZAR Yolanda	75. ARQUÉ Montserrat	121. BERTRÁN Jordi	167. CALDERERO Cristina
30. ALCOVER Jordi	76. ARQUÉS Neus	122. BERTRÁN Josep	168. CALDERÓ Armand
31. ALEGRE Sergi	77. ARRIZABALAGA César	123. BIARNÉS Antoni	169. CALLAU Joan
32. ALEMAN Rosa	78. ARTAL Margarita	124. BIETE Sergi	170. CALLIS Caterina
33. ALEMANY Joaquina	79. ARTERO Adela	125. BIETO Eugenia	171. CALVIÑO Francisco
34. ALEMANY Lluís	80. ARTIGAS Vicente	126. BILL Ruth	172. CALVO M. José
35. ALEMANY Salvador	81. AZCÁRATE Manuel	127. BLADÉ Artur	173. CALZADA Teresa
36. ALEMAY Ramón	82. BADELL Joana	128. BLANCH Joan	174. CAMA Robert
37. ALMAGRO Pilar	83. BADENES Vicenç	129. BLASCO Manel	175. CAMBÓ Daniel
38. ALMATÓ Olga	84. BAGUENA Àngela	130. BOBI Antoni	176. CAMÓS Jordi
39. ALONSO Eduardo	85. BALAGUER Marc	131. BOBI Xavier	177. CAMPÀ Xavier
40. ALONSO Josep M.	86. BALAGUER Oriol	132. BOIX Carles	178. CAMPILLO Jordi
41. ALONSO Xavier	87. BALMON Antonio	133. BOIX Ricard	179. CAMPRECIÓS Jaume
42. ALÓS Ana	88. BALSERA Joaquim	134. BOIXEDA Xavier	180. CAMPRECIÓS Joan
43. ALSINA Jaume	89. BALTASAR Francesc	135. BOLADERAS Rosa	181. CANALS Berta
44. ALTÉS Lourdes	90. BANDA Enric	136. BONALS Alfons	182. CANALS Isidre
45. ÁLVAREZ Ariadna	91. BANQUER Francesc	137. BONAVIA Agustí	183. CANDO Daniel
46. ÁLVAREZ Joan	92. BARBA Lluís	138. BONET Joan	184. CANGA Jesús M.

185.	CANTARELL Adelina	246.	COMELLAS Josep	307.	DOMINGO Virgili	368.	FONT Antoni	429.	GESA JOSÉ Antonio	491.	HERNÁNDEZ Tonia	553.	LÓPEZ Bailón Emili	615.	MARTÍNEZ José Antonio
186.	CANTÓ Anna	247.	CONDE Joan	308.	DOMÍNGUEZ Felipe	369.	FONT Jordi	430.	GIBERT Marta	492.	HIDALGO Ciriaco	554.	LÓPEZ Diego	616.	MARTÍNEZ Juan
187.	CAÑAS Jordi	248.	CONEJOS Jordi	309.	DOMÍNGUEZ Juan Ramon	370.	FONT Ramon	431.	GIBERT Montserrat	493.	HIERRO Francisco	555.	LÓPEZ Eduard	617.	MARTÍNEZ Juan Pedro
188.	CAÑETE Juan De Díos	249.	CONESA Mercè	310.	DOMÍNGUEZ Pere	371.	FONT Tica	432.	GIL JOSÉ Manuel	494.	HOMS Oriol	556.	LÓPEZ Fernando	618.	MARTÍNEZ Miquel
189.	CAPELLA Juli	250.	CONILL Carles	311.	DONCEL Concha	372.	FONTANET Helena	433.	GIMÉNEZ Lluís	495.	HOSTA Montserrat	557.	LÓPEZ Francesc	619.	MARTÍNEZ Montse
190.	CARBÓ Joan	251.	CORBACHO Celestino	312.	DOÑATE Isabel	373.	FONTRODONA Joan	434.	GIMÉNEZ Sonia	496.	HUERGA Aurora	558.	LÓPEZ Joan	620.	MARTÍNEZ Pelayo
191.	CARBONELL Jordi	252.	CORNELLÀ Alfons	313.	DORADO Celia	374.	FORNELL Josep M.	435.	GIMENO Isabel	497.	HUNSEY Ana M.	559.	LÓPEZ Jordi	621.	MAS Emili
192.	CARBONELL Xavier	253.	COROMINAS Xavier	314.	DORDELLA Marga	375.	FORRADELLAS Eugeni	436.	GINER Enric	498.	HUSILLOS Jesús	560.	LÓPEZ Pilar	622.	MAS Joan Carles
193.	CARBONELL Benet	254.	CORONAS Rosa M.	315.	DUMENJÓ Rosa M.	376.	FRAGO Emeteri	437.	GINÉS José M.	499.	IBÁÑEZ Mabel	561.	LÓPEZ Ramón	623.	MASCAREÑAS M. del Mar
194.	CARCELÉN Josep	255.	CORRAL Josep M.	316.	DURÁN Carles	377.	FRANCH José Antonio	438.	GINÉS Montserrat	500.	IBÁÑEZ Urdax	562.	LÓPEZ Victor Manuel	624.	MASCAREÑAS Tona
195.	CARDELÚS Ignasi	256.	CORTINA Josep M.	317.	DURÁN Concha	378.	FRANCI Jordi	439.	GIRALDEZ Elena	501.	IGLESIAS Amadeu	563.	LORENTE Àfrica	625.	MASCARILLA Oscar
196.	CARDÚS Josep	257.	COSCUBIELA Joan	318.	DURÁN Francisco	379.	FRANCISCO Juan	440.	GIRALT Maite	502.	IGLESIAS Manuela	564.	LORENZ Jordi	626.	MASPONS Ramon
197.	CARMONA Antoni	258.	COSIS Francesc	319.	ELENA Joan Ignasi	380.	FRANQUESA Teresa	441.	GISPERT Agnès	503.	ILLA Oriol	565.	LOSADA Carlos	627.	MASSAGUÉ Rosa
198.	CARMONA Pedro	259.	COTRINA Dolors	320.	ERILL Sergi	381.	FRESNO Mercedes	442.	GISPERT Núria	504.	IRIGARAY Jorge	566.	LOSADA Elio	628.	MASSANA David
199.	CARNÉ Jaume	260.	COY Joan	321.	ESCABIAS Juan Antonio	382.	FRIGOLA Ricard	443.	GODÉ i LANAO Lluís Xavier	505.	JANÉS Josep	567.	LOZANO David	629.	MASSONS Ramon
200.	CARRASCO Jaume	261.	CREGO Carlota	322.	ESCOBAR Mireia	383.	FUENTE Mirèia	444.	GODIA Francesc	506.	JANSANA Amadeu	568.	LUCCHETTI Josep M.	630.	MATEU Joan
201.	CARRASCO Teresa	262.	CRESPO Àngel	323.	ESCOLIERS Ramon	384.	FUNÉS Jaume	445.	GÓMEZ Eutiquio	507.	JARD Bruguers	569.	LUQUE Ramon	631.	MATEU Melcior
202.	CARRERA Jesús	263.	CRESPO Anna	324.	ESCUDERO Carles	385.	FUSTÉ Xavier	446.	GÓMEZ Gustavo	508.	JIMÉNEZ Àngel	570.	LUSA Guillermo	632.	MATEU Xavier
203.	CARRERA Josep M.	264.	CRESPO Rafel	325.	ESPANYOL Joaquim	386.	FUSTER Núria	447.	GÓMEZ Júlia	509.	JIMÉNEZ Inés	571.	MAÇANET Pere	633.	MAYMÓ Jordi
204.	CARRERA Núria	265.	CRESPO Teresa	326.	ESPAÑOL Esteve	387.	GADEA Albert	448.	GÓMEZ Loli	510.	JIMÉNEZ Juan	572.	MACH Rosa	634.	MAYORAL Josep
205.	CARRIÓN Tomás	266.	CREUHERAS José	327.	ESPÍN Julià	388.	GALLARDO Antoni	449.	GÓMEZ Neus	511.	JIMÉNEZ Núria	573.	MADUENO Eugeni	635.	MELER Glòria
206.	CARVAJAL Roser	267.	CRUZ Santiago	328.	ESPINOSA Miquel	389.	GALLEGO Joan Carles	450.	GONZÁLEZ Rafael	512.	JIMÉNEZ Sara	574.	MAESTRE Isabel	636.	MENDIETA Carles
207.	CASADO Francesc	268.	CUBELES Xavier	329.	ESTEBAN Juli	390.	GALLEGO Josep D.	451.	GONZÁLEZ Cristina	513.	JIMENO José Luís	575.	MAESTRO Angelino	637.	MERCADER Pilar
208.	CASADO Juan José	269.	CUCURULL Victor	330.	ESTEBAN Manuel	391.	GALLEGO M.Teresa	452.	GONZÁLEZ Cristóbal	514.	JOAN Rafael	576.	MAESTRO Jesús	638.	MERINO Àngel
209.	CASAJUANA Josep	270.	CUERVO José I.	331.	ESTELA Rubén	392.	GARCIA Albert	453.	GONZÁLEZ Fabián	515.	JOFRE Lluís	577.	MAGRINÀ Josep	639.	MESTRE Oscar
210.	CASANOVAS Armengol	271.	CUEVAS Pere	332.	ESTEVA Xavier	393.	GARCIA Àngels	454.	GONZÁLEZ Jorge	516.	JORDANA Jacint	578.	MALAPEIRA Joan M.	640.	MIER Pedro
211.	CASAS Xavier	272.	CULLELL Rosa	333.	ESTEVE Esperança	394.	GARCIA Benjamín	455.	GONZÁLEZ Lluís	517.	JORGE Juan Alfredo	579.	MALLA Pilar	641.	MILLA José Antonio
212.	CASCANTE Gregori	273.	CUNILL Antoni	334.	ESTEVE Lluís	395.	GARCÍA BRAGADO Ramon	456.	GONZÁLEZ Lola	518.	JORGE Roberto	580.	MALLOL Jordi	642.	MILLA Rafael
213.	CASTEJÓN German	274.	CURCOLL Salvador	335.	FÀBREGAS Clara	396.	GARCIA CLAVEL Ignasi	457.	GONZÁLEZ Pilar	519.	JOSHI Ujala	581.	MANEJA Montse	643.	MILLAN Rafaela
214.	CASTELLANA Francesc	275.	CUYAS Jordi	336.	FACIABEN Cristina	397.	GARCÍA Cristobal	458.	GORDILLO Susana M.	520.	JOVER Àngela	582.	MANITO Fèlix	644.	MILLET Fèlix
215.	CASTELLÓ Josep	276.	DALMAU Joan Albert	337.	FAJULA Francesc	398.	GARCIA Dolça	459.	GORDO Xavier	521.	JOVER Daniel Juan	583.	MANS Rosa	645.	MINOBIS Montserrat
216.	CASTELLS Miquel	277.	DE CARALT Fernando	338.	FARRIS Albert	399.	GARCIA Emili	460.	GÖTZENBERGER Bettina	522.	JOVER Joan	584.	MANZANEDA Rafael	646.	MINOVAS David
217.	CASTELLVÍ Enric	278.	DE DELAS Ignasi	339.	FAURA Ignasi	400.	GARCIA Guzmán	461.	GRACIA Jesús	523.	JUAN Santiago	585.	MAQUEDA Pedro	647.	MIQUEL Joaquim
218.	CASTILLO Eva	279.	DE FORN Manuel	340.	FERNÁNDEZ Antoni	401.	GARCÍA Ignasi	462.	GRANADOS Eva	524.	JULIÀ Jordi	586.	MARBRES Jordi	648.	MIQUEL Rosa M.
219.	CASTIÑEIRA Àngel	280.	DE GREGORIO Albert	341.	FERNÁNDEZ Carles	402.	GARCIA Jaume	463.	GRANDE Carlos	525.	JULIÁN Ferran	587.	MARCO Joan Francesc	649.	MIRALLES Eduard
220.	CATALÀ Carmina	281.	DE HABSBURGO Alejandra	342.	FERNÁNDEZ Christian	403.	GARCÍA José	464.	GRAU Ana M.	526.	JUNCADELLA Oriol	588.	MARES Antònia	650.	MIRALLES Josep M.
221.	CEBRIÁN Alfonso	282.	DE JAUREGUIZAR Àlex	343.	FERNÁNDEZ Daniel	404.	GARCÍA José Antonio	465.	GRAU Carles	527.	JUNCOSA Jordi	589.	MARFÀ Francesc	651.	MIRALLES Martín
222.	CEBRIÁN Pedro	283.	DE LA RIVA Ion	344.	FERNÁNDEZ José M.	405.	GARCIA José Manuel	466.	GRÜNING Sílvia	528.	LABÒRIA Lluís	590.	MARGARIT Jaume	652.	MIRALPEIX Josep
223.	CEDERSCHIÖLD Carl	284.	DE LA RUBIA Àngel	345.	FERNANDEZ M. Isabel	406.	GARCIA Juan	467.	GUAL Jordi	529.	LACALLE Enrique	591.	MARÍN Cristina	653.	MIRAVENT Carles
224.	CEDILLO Beatriz	285.	DE LA VARGA Jesús	346.	FERNÁNDEZ M. José	407.	GARCÍA M. Mar	468.	GUAL Josep	530.	LACAMBRA Marta	592.	MARÍN Ildefons	654.	MIRET Pepita
225.	CELMA Joan	286.	DE PABLO Albert	347.	FERRAN Isidro	408.	GARCÍA María	469.	GUARDINO Eduardo	531.	LAHOSA Josep M.	593.	MARÍN José Antonio	655.	MISÉ Andreu
226.	CENTELLES Josep	287.	DE PABLO Mercedes	348.	FERRARO Montserrat	409.	GARCIA Marisol	470.	GUELL Joaquin	532.	LAMBÍES Enric	594.	MARÍN Núria	656.	MOIX Jordi
227.	CERVERA Antoni	288.	DE QUADRAS Miguel	349.	FERRÉ Carles	410.	GARCÍA Marta	471.	GUERGA, Aurora	533.	LAMOLLA Laura	595.	MARINÉ Pere	657.	MOLINA José Antonio
228.	CERVERA Montserrat	289.	DE ZAROBÉ Manuel	350.	FERRER Amador	411.	GARCÍA Martí	472.	GUERRA M. Pilar	534.	LANASPA Jaume	596.	MARMOL Pedro	658.	MOLINA Pilar
229.	CERVERA Pilar	290.	DEL FRAGO Ana	351.	FERRER Artur	412.	GARCÍA Mercè	473.	GUILANYÀ Delfi	535.	LASHERAS Jorge	597.	MARQUÉS Alfred	659.	MOLINA Xavier
230.	CHAIB Mohamed	291.	DEL HOYO Teresa	352.	FERRER Jordi	413.	GARCIA Milà Teresa	474.	GUIX Joan	536.	LÁZARO Blanca	598.	MARSAL Jordi	660.	MOLINAS Alfred
231.	CHINCHILLA M.Núria	292.	DEL RÍO Marta	353.	FERRER Josep	414.	GARCÍA Nacho	475.	GUTIÉRREZ Alicia	537.	LECHA Antoni	599.	MARTÍ Carles	661.	MOLINAS Paz
232.	CIERVO José M.	293.	DELGADO Eduard	354.	FERRER Lluís	415.	GARCÍA NIETO Borja	476.	GUTIÉRREZ Luís Àngel	538.	LECHA Assumpta	600.	MARTÍ Jordi	662.	MOLINERO Justo
233.	CIFUENTES Reinaldo	294.	DEULOFEU Glòria	355.	FERRET Miquel	416.	GARCÍA Petronila	477.	GUTIÉRREZ Mònica	539.	LINARES Frederic	601.	MARTÍ Mercè	663.	MOLINS Juan
234.	CIURANA Jaume	295.	DEULOFEU Laia	356.	FERRI Manel	417.	GARCÍA Ramon	478.	GUTIÉRREZ Daniel	540.	LLADÓ Anton	602.	MARTÍ Xavier	664.	MOLINS Maria
235.	CIVIL Oriol	296.	DÍAZ Miguel	357.	FERRÍS Albert	418.	GARRELL Daniel	479.	GUTIÉRREZ Susana	541.	LLÀTSER M. Glòria	603.	MARTÍN Francesc	665.	MOLLÀ M. Teresa
236.	CLARI Marta	297.	DÍAZ Sergi	358.	FICKERT Reimund	419.	GARRIDO Marisol	480.	HAYAS Manuel	542.	LLIGADES Montserrat	604.	MARTÍNELL Alfons	666.	MOLSOSA Josep
237.	CLOS Joan	298.	DÍAZ Teresa	359.	FIGUERAS Josep M.	420.	GARRIGA Jordi	481.	HEIDEPRIEM Gernot	543.	LLOBET Antoni	605.	MARTÍNEZ Albert	667.	MONÉS M. Antònia
238.	CLOTAS Josep M.	299.	DIÉGUEZ Emilio	360.	FIGUERES Vicenç	421.	GARRIGA Josep	482.	HERMOSILLA Àngel	544.	LLOBET Dolors	606.	MARTÍNEZ Antonio	668.	MONFORT Elisabeth
239.	CLUSA Joaquim	300.	DOBARCO Manuel	361.	FIGUEROA Glòria	422.	GARRIGA Lluís	483.	HERNÁNDEZ José Luis	545.	LLOBET Emili	607.	MARTÍNEZ Carles	669.	MONRÀS Joan
240.	COBOS Adelina	301.	DOMÈNECH Francesc M.	362.	FILELLA Jaume	423.	GARRIGA Rosa	484.	HERNÁNDEZ Anna	546.	LLOP Josep	608.	MARTÍNEZ Eduard	670.	MONRÀS Pere
241.	COLÀS Miquel	302.	DOMÈNECH Joan	363.	FINA Xavier	424.	GARRIGA Xavier	485.	HERNÁNDEZ Antoni	547.	LLORACH Núria	609.	MARTÍNEZ Enrique	671.	MONSET Lluís
242.	COLL Francesc	303.	DOMÈNECH Oscar	364.	FISAS Santiago	425.	GARROTE José	486.	HERNÁNDEZ Antònia	548.	LLORCA Manuel Enric	610.	MARTÍNEZ Eva	672.	MONTES M. Jesús
243.	COLOM Cristina	304.	DOMÈNECH Rosa	365.	FLAQUER Lluís	426.	GARZÓN Josep	487.	HERNÁNDEZ Esperança	549.	LLORENS Dolors	611.	MARTÍNEZ Helena	673.	MONTFORT Jaume
244.	COLOMER Joaquim	305.	DOMINGO Eduard	366.	FLORES Nicolàs	427.	GASPART Joan	488.	HERNANDEZ Jaime	550.	LLORENTE Mercè	612.	MARTÍNEZ Isabel	674.	MONTILLA Josep
245.	COLOMER Marta	306.	DOMINGO Gabriel	367.	FOLCH Ramón	428.	GATEL ESTER	489.	HERNÁNDEZ Manuel	551.	LLÒRIA Josep	613.	MARTÍNEZ Javier	675.	MONTRAVETA Isabel
								490.	HERNÁNDEZ Mateu	552.	LÓPEZ Albert	614.	MARTÍNEZ Jesús	676.	MONTSENY Ana M.

677. MONTSENY Antoni	739. ORTILLES Joaquim	801. PINTOR Josep	863. RAURICH Joan	925. ROMO Alfons	986. SANROMÀ Antoni	1047. STEWART Murray	1108. VALLS Ricard
678. MONTSERRAT Antoni	740. OTERO Fernando	802. PIQUÉ Joan Miquel	864. RAVENTOS Francesc	926. RONDA Carles	987. SANS Ramon	1048. SUBIRATS Joan	1109. VALLS Carme
679. MOR Mercè	741. OTERO Lluís	803. PIQUEMAL Cristina	865. RAVENTÓS Jaume	927. ROS Adela	988. SANTACANA Carles	1049. SUBIRATS Marina	1110. VALLS Francisco
680. MORA Guillermo	742. OTON Josep	804. PIQUERAS Amparo	866. RAVENTÓS Josep M.	928. ROS Anna	989. SANTACANA Francesc	1050. SUREDA Vicenç	1111. VALLS Miquel
681. MORA Antonio	743. PACREU Josep	805. PÍRIZ Miguel	867. REAL Cristina	929. ROSADO Simón	990. SANTAMARIA Francesc	1051. SURINACH Jordi	1112. VALLS Salvador
682. MORA Ramon	744. PADILLA Antoni	806. PLANA Jordi	868. REAL Rodrigo	930. ROSELLÓ Xavier	991. SANTCOVSKY Héctor	1052. SURÍS Josep M.	1113. VARELA Jordi
683. MORAIRA Carme	745. PADRALS Núria	807. PLANAS Jordi	869. RECODER Luis	931. ROSSELL Joan	992. SANTIGOSA Àngels	1053. TADEO Marta	1114. VÁZQUEZ Evelino
684. MORALES Alfredo	746. PADRÓ Laura	808. PLANAS Josep	870. REDONDO Mario	932. ROTGER Josep M.	993. SANTOS Josep M.	1054. TALABAN José L.	1115. VEGARA Josep M.
685. MORELL Josep	747. PADRÓS Antoni	809. PLATÓ José Miguel	871. REDONDO Rafael	933. ROVIRA Josep	994. SANTPONS Carles	1055. TANCO Jesús	1116. VELA Carles
686. MORENO Antoni	748. PADULA Carlos	810. PLAYÀ Joan	872. RELEA Ferran	934. ROVIRA Maria	995. SANTROMÀ Antoni	1056. TAPIA Joan	1117. VELA Pascual
687. MORERA Ramon	749. PAGÁN Lola	811. POLA Emilià	873. RENAU Jordi	935. ROVIRA Maurici	996. SANZ Humbert	1057. TÀPIES Josep	1118. VELASCO Alfred
688. MORILLAS Andreu	750. PAGÈS Irene	812. POLLS Roger	874. RENOM Jordi	936. ROYES Manel	997. SARDÀ Santiago	1058. TARRAGÓ Marçal	1119. VENDRELL Jaume
689. MORLANES José Luís	751. PAJARES Miguel	813. PONGILUPPI Berta	875. REQUESENS Francesc	937. RUBERT Mario	998. SARQUELLA Salvador	1059. TARRATS Vicenç	1120. VENDRELL Núria
690. MORTE Andrés	752. PALÀ Jordi	814. PONS Antonio	876. RESINES Daniel	938. RUBÍ Montserrat	999. SAUR Artur	1060. TEJEDOR Luis	1121. VENTAYOL Jordi
691. MUNNÉ Josep	753. PALACIN Lorenzo	815. PONT Bianca	877. REVERTER Miquel	939. RUBIO Máxima	1000. SEGURA Xavier	1061. TELLO Enric	1122. VENTURA Antoni
692. MUNS Maite	754. PALACIOS EMILI	816. PONT Francesc	878. REYES Manuel	940. RUBIO Patricio	1001. SEGURA Alfons	1062. TEN Agustí	1123. VENTURA Joaquín
693. MUNTANER Isabel	755. PALAU Carmen	817. PORTA Ferran	879. REYNA Enric	941. RUBIRALTA Màrius	1002. SEIRA Josep	1063. TERMENS Enric	1124. VERDAGUER Mireia
694. MUÑOZ Josep	756. PALLARÉS Carme	818. PORTABELLA Guillermo	880. RIBA Carles	942. RUCABADO Isabel	1003. SERÓ Joan	1064. TERRADELLAS Josep	1125. VERDERA Antonio
695. MUÑOZ Bartomeu	757. PALLARÉS Salvador	819. PORTABELLA Jordi	881. RIBA M. Dolors	943. RUEDA Salvador	1004. SERÓ Ramon	1065. TESTAR Xavier	1126. VERGÈS Joaquim
696. MUÑOZ Cristina	758. PALLEJÀ Eduard	820. PORTOLÉS Carme	882. RIBA Montserrat	944. RUF Maite	1005. SERRA Alexis	1066. TINEO Joan Anton	1127. VERRIÉ Pau
697. MUÑOZ Eva M.	759. PALOMERA Trinidad	821. POVEDA Antoni	883. RIBAS Ernesto	945. RUIZ Carles	1006. SERRA Artur	1067. TIRADO Vicent	1128. VICENTE Eduard
698. MUÑOZ José Luis	760. PARAYRE Jordi	822. POYATO Carmina	884. RIBAS Maylinch	946. RUIZ Carme	1007. SERRA Daniel	1068. TOBOSO Joaquim	1129. VIDAL Alfonso
699. MUÑOZ Manuel	761. PARCERISAS David	823. PRADOS Consol	885. RIBERA Joan	947. RUIZ de Querol Ricard	1008. SERRA Esteban	1069. TOBOSO Jordi	1130. VIDAL Germà
700. MUÑOZ Juan	762. PAREDES Pedro R.	824. PRAT Carme	886. RICA Francesc	948. RUIZ Humbert	1009. SERRA Eva	1070. TOLEDO Àlex	1131. VIDAL Josep
701. MUSTERD Sako	763. PARELLADA Martí	825. PRAT Joan	887. RICARD Jordi	949. RUIZ Isabel	1010. SERRA Joan	1071. TOMÀS Esteve	1132. VIDAL Xavier
702. NADAL Anna	764. PARICIO Núria	826. PRAT Jordi	888. RIERA Pilar	950. RUIZ Joan Lluís	1011. SERRA Josep	1072. TOMÀS Jaume	1133. VILÀ Albert
703. NADAL Miquel	765. PARLÓN Erika	827. PRESMANES Serafin	889. RIFA Fina	951. RUIZ Ramon	1012. SERRA Lluís	1073. TOMÀS Oriol	1134. VILA Anna
704. NARBÓN Satur	766. PARLON Núria	828. PRIETO Carles	890. RIUS Manel	952. RUIZ-ÀVILA Luis	1013. SERRA MAJEM Lluís	1074. TOMÉ Amparo	1135. VILA Conxita
705. NARVÁEZ Francesc	767. PARPAL Joan	829. PRIETO Helios	891. RIUS Oriol	953. SAAVEDRA Josep	1014. SERRA Narcís	1075. TORNÉ Francesc	1136. VILÀ Joaquim
706. NARVÁEZ Manuel	768. PARRALEJO Joan	830. PUGA Rosa	892. RIVIERE Margarita	954. SABATER Jordi	1015. SERRA Ramoneda Antoni	1076. TORRA Ramon	1137. VILA Manel
707. NAVARRO Teresa	769. PASCUAL Antonia	831. PUIG Beatriz	893. ROA LÓPEZ Miquel	955. SABATER Josep M.	1016. SERRANO Cándido	1077. TORRALBA Lluís	1138. VILA Miquel
708. NAVARRO Vicenç	770. PASCUAL Jordi	832. PUIG Dolors	894. ROBLES Cristóbal	956. SABORIT Venanci	1017. SERRANO Jerónimo	1078. TORRAS Beatriz	1139. VILA Víctor
709. NEBOT Andreu	771. PASCUAL Ramon	833. PUIG Josep M.	895. ROBLES Josep Antoni	957. SAEZ M. Carmen	1018. SERRATOSA Antoni	1079. TORRAS Joan	1140. VILADRIKH Mercè
710. NEMOTO Eri	772. PASTOR Alfred	834. PUIG Marc	896. ROCA Albert	958. SAIGI Miquel	1019. SERVERA Pere	1080. TORREDEFLOT Joan	1141. VILALTA Albert
711. NICOLÁS José Luis	773. PEDRALS Núria	835. PUIG Miquel	897. ROCA Anna	959. SAIZ Margarida	1020. SETOAIN Jordi	1081. TORRELLA Joan	1142. VILALTA Joan
712. NIETO Joan	774. PEDRERO Antoni	836. PUIG Pere	898. ROCA Ferran	960. SALA Antoni	1021. SINGLA Jordi	1082. TORRENS Lluís	1143. VILALTA Jordi
713. NIETO Luís Felipe	775. PELACH Albert	837. PUIG Pilar	899. ROCA Josep	961. SALA Jordi	1022. SODUPE Miquel	1083. TORRENT Ramon	1144. VILALTA Josep M.
714. NIUBÓ Martí	776. PELAIZ Àngels	838. PUIG Ramon	900. ROCA Xavier	962. SALA Mercè	1023. SOGUÉS Joan	1084. TORRENTÓ Roser	1145. VILAPLANA Armand
715. NOGARES Manuel	777. PELAY Laura	839. PUIG Roser	901. RODÀ Conxa	963. SALANOVA Rafael	1024. SOLÀ Francesc	1085. TORRES Eladi	1146. VILARÓ Xavier
716. NOGUÉ Àngels	778. PENÀ Gerard	840. PUIG Salvador	902. RODELLAS Enric	964. SALDAÑA Francesc	1025. SOLÀ Joaquim	1086. TORRES Joan	1147. VILERT Arcadi
717. NOGUERA Imma	779. PERELLÓ Teresa	841. PUIG Teresa	903. RODÉS Joan	965. SALES Jordi	1026. SOLANES Pilar	1087. TORRES Manel	1148. VILLANUEVA Juan José
718. NOGUERA Marta	780. PEREMIQUÉ Francesc	842. PUIG Xavier	904. RODES Leopoldo	966. SALVADOR Narcisa	1027. SOLDEVILA Rafael	1088. TORTAJADA Eduard	1149. VILLASECA Rafael
719. NOGUÉS Antoni	781. PÉREZ FARGUÉLL Javier	843. PUIGDOLLERS Joan	905. RODRÍGUEZ Alberto	967. SALVAT Eduard	1028. SOLÉ Albert	1089. TORTES Martí	1150. VILLASÓN Lucio
720. NONELL Jordi	782. PÉREZ Francisco	844. PUIGGARI Lluís	906. RODRÍGUEZ Basili	968. SALZBERG Ezequiel	1029. SOLÉ Anna	1090. TOSAS Joaquim	1151. VILLENA Francisco Daniel
721. NONELL Rosa	783. PÉREZ Josep	845. PUIGGERMANAL Romà	907. RODRÍGUEZ Diego	969. SAN JOSÉ Jordi	1030. SOLÉ Carlota	1091. TRIADÓ Xavier M.	1152. VILLENA Nico
722. NOVELL Eni	784. PÉREZ Manuel	846. PUIGPIQUÉ Joan	908. RODRÍGUEZ Joan	970. SAN MIGUEL Carme	1031. SOLÉ M.Dolors	1092. TRIGO Joaquim	1153. VILLENEUVE Robert
723. OBIOLS Margarita	785. PÉREZ Mercè	847. PUIGVERT Pilar	909. RODRÍGUEZ José M.	971. SANAHUJA Ramon	1032. SOLÉ Xavier	1093. TRULLEN Joan	1154. VINYES Carles
724. OBIOLS Joaquin	786. PÉREZ Milagros	848. PUJOL Joan	910. RODRÍGUEZ Josefa	972. SÁNCHEZ Ana	1033. SOLER Ceferí	1094. TRUNÓ Enric	1155. VIÑALS Joan
725. OBRADORS Miquel	787. PÉREZ Ricard	849. PUJOL Josep M.	911. RODRÍGUEZ M.Mar	973. SÁNCHEZ Anastasio	1034. SOLER Joan	1095. TRUNÓ Marta	1156. VIOLA Jordi
726. OLIU Josep	788. PÉREZ Salanova Mercè	850. PUNTAS Víctor	912. RODRÍGUEZ Mercedes	974. SÁNCHEZ Dosete	1035. SOLER Jordi	1096. TUGAS Domènec	1157. VIOLANT Josep M.
727. OLIVA Pere	789. PÉREZ Santiago	851. QUEROL Josep	913. RODRÍGUEZ Sebastià	975. SÁNCHEZ J. Anton	1036. SOLER José Luís	1097. TUGORES Joan	1158. VIRÓS M. Rosa
728. OLIVÉ Marta	790. PÉREZ Yolanda	852. RABASCOLL Antoni	914. ROIG Dolors	976. SÁNCHEZ Javier	1037. SOLER Miquel	1098. TUNÍ Lluís	1159. VITRIÀ Jordi
729. OLIVERES Jordi	791. PERICÀS Jordi	853. RAFAEL Juan L.	915. ROIG Isabel	977. SÁNCHEZ Joan-anton	1038. SOLER Octavi	1099. TUÑI Manuel	1160. VIVES Antoni
730. OLIVERES Arcadi	792. PERONA Alfons	854. RÀFOLS Mireia	916. ROIG Josep	978. SÁNCHEZ Jordi	1039. SOLER Xavier	1100. TUREGANO Carme	1161. VIVES Enric
731. OLLÉ Joan	793. PES Àngel	855. RAGÀS Ignasi	917. ROIG Xavier	979. SÁNCHEZ José	1040. SOLEY Jordi	1101. TURRÓ Carme	1162. VIVES Xavier
732. OLLER Glòria	794. PESTAÑA Didac	856. RAHOLA Román	918. ROIGÉ Jordi	980. SÁNCHEZ Juan	1041. SOLS Lluís	1102. UDINA Teresa	1163. VIVÓ Enric
733. OLOA-ESSOMBA M.Àngel	795. PI Perfecte	857. RAMIA Eduard	919. ROJAS Jordi	981. SÁNCHEZ Manuel	1042. SOROLLA Lluís Alejandro	1103. ULIED Andreu	1164. XIMENO Frederic
734. ORDANYÀ Marga	796. PIDELASERRA Joan	858. RAMIO Carles	920. ROJO Marvavillas	982. SÁNCHEZ Vicente	1043. SOTO Pedro	1104. URBANO Francisco	1165. YUSTE Héctor
735. ORDÀS Pilar	797. PIÉ Ricard	859. RAMIS Caterina	921. ROLDÁN Carme	983. SANCHO Rosa	1044. SOTO Pepi	1105. VALENZUELA Fernando	1166. ZABALZA Antoni
736. ORIOL Josep	798. PIGNES Josep	860. RAS Joan	922. ROLDÁN Francisco	984. SANCovsky Héctor	1045. SOTOS Roberto Jorge	1106. VALLEJO Miguel	1167. ZALBIDEA Juan Luís
737. OROVAL Esteve	799. PINA Montserrat	861. RASERO Àgata	923. ROMAGOSA Joan	985. SANGÜESA Ramon	1046. SPAGNOLO Eduard	1107. VALLESPINOS Ferran	1168. ZAPATA Ricard
738. ORRIOLS Carolina	800. PINTO M.Jesús	862. RAURELL Jacint	924. ROMERO Rafael				